

Uchwała Nr XLVII/271/2014
RADY POWIATU GRÓJECKIEGO
z dnia 14 listopada 2014 r.

w sprawie powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych

Na podstawie art. 19 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2013r., poz. 182 z późniejszymi zmianami) w zw. z art. 12 pkt.11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2013r., poz. 595 z późniejszymi zmianami) Rada Powiatu Grójeckiego uchwała co następuje:

§ 1

Uchwała się powiatową strategię rozwiązywania problemów społecznych w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

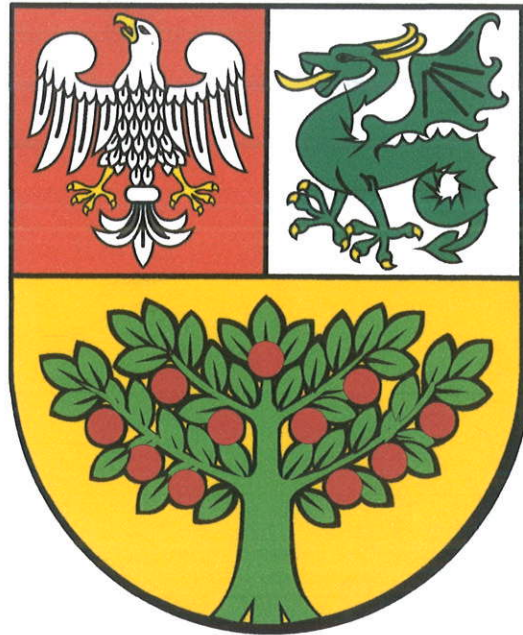
Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia, z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2014 roku.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Janusz Karbowski

**POWIATOWA
STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
POWIATU
GRÓJECKIEGO
na lata
2014 – 2020**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. OBSZAR I CZAS REALIZACJI	7
2. DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU GRÓJECKIEGO	8
2.1. Charakterystyka ogólna powiatu	8
2.2. Sytuacja demograficzna i społeczna Powiatu	16
2.3. Bezrobocie i rynek pracy	21
2.4. Pomoc społeczna	33
2.5. Piecza zastępcza	41
2.6. Obszary wymagające wsparcia	51
2.7. Zidentyfikowane problemy w sferze społecznej	73
3. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	79
3.1. Hierarchia celów	79
3.2. Uzasadnienie wyboru celów strategicznych	81
4. ZADANIA SŁUŻĄCE ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM	85
4.1. Lista zadań	85
4.2. Priorytety polityki społecznej	97
5. WDRAŻANIA STRATEGII	102
5.1. Dokumentacja procesu wdrażania	103
5.2. Podmioty zarządzające realizacją <i>Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych</i>	104
6. SPOSOBY MONITOROWANIA, AKTUALIZACJI, FINANSOWANIA I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ STRATEGII	106
6.1. System monitorowania	106
6.2. Sposoby ewaluacji i aktualizacji	106
6.3. Finansowanie realizacji <i>Strategii</i>	107
6.4. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi	108
6.5. Program promocji i <i>Public Relations</i>	109

WPROWADZENIE

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grójeckiego jest implementacją strategii powiatu w obszarze społecznym i stanowi podstawowy dokument planowania strategicznego w tej sferze w powiązaniu ze sferą ekonomiczną w oparciu o zasady zrównoważonego i trwałego rozwoju. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu powiatu grójeckiego oraz w efekcie przeprowadzonych konsultacji społecznych *Strategia* formułuje sprecyzowane, ambitne i realne *cele strategiczne* i *operacyjne*, a także *zadania* i *projekty* realizacyjne.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grójeckiego na lata 2014 – 2020 stanowi podstawę do podejmowania działań mających na celu wywołanie pozytywnej zmiany w społeczności lokalnej. Strategia jest koncepcją systemowego działania, polegającego na sformułowaniu długookresowych celów w obszarze polityki społecznej, określeniu zasobów i niezbędnych środków do realizacji tych celów. Strategia jest dokumentem wspierającym rozwój powiatu w zakresie polityki społecznej. Celem strategii jest rozwiązywanie ważnych problemów społecznych w Powiecie Grójeckim oraz planowanie i realizacja wyznaczonych zadań w zakresie polityki społecznej.

Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki oraz konieczność wypracowania ustawowych i niekonwencjonalnych form pomocy wymaga systemowego i profesjonalnego diagnozowania problemów społecznych w skali powiatu. Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie powiatu sporządzona została na podstawie danych będących w dyspozycji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu, Powiatowego Urzędu Pracy w Grójcu, gminnych ośrodków pomocy społecznej działających na terenie powiatu oraz innych urzędów i instytucji działających w sferze społecznej.

Do podstawowych zadań przy tworzeniu strategii należy zaliczyć diagnozę problemów społecznych, wskazanie głównych kierunków działań a dla obszarów problemowych – priorytetów oraz działań niezbędnych do ich realizacji.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grójeckiego jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. Cele integracji powinny być odzwierciedleniem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej zmierzających do rozwiązywania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym dla przyszłej integracji.

Stosowanie zapisów *Strategii* umożliwi zaplanowanie rozwoju wybranych obszarów polityki społecznej oraz podejmowanie innych działań na rzecz podnoszenia jakości życia mieszkańców powiatu. Strategia wskazuje główne kierunki działań dla podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej – organów administracji publicznej, głównie samorządowej – oraz pozarządowej – zarówno podmiotów trzeciego sektora, jak sektora prywatnego.

Zarządzanie powiatem wiąże się z codziennym podejmowaniem różnorodnych decyzji ważnych dla lokalnej społeczności. Powiat wykonuje istotne zadania w sferze społecznej z zakresu edukacji publicznej na poziomie ponadgimnazjalnym, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, polityki prorodzinnej, wspierania osób niepełnosprawnych, kultury i ochrony dóbr kultury, kultury fizycznej i turystyki, ochrony środowiska i przyrody, porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, ochrony i zapobiegania klęskom żywiołowym, przeciwdziałania bezrobociu oraz do aktywizacji lokalnego rynku pracy, a także współpracy z organizacjami pozarządowymi. Zakres i typ kompetencji przypisanych samorządowi powiatowemu ma daleko idące konsekwencje dla systemu polityki społecznej, a zwłaszcza systemu organizacyjnego szeroko rozumianej pomocy społecznej.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grójeckiego została opracowana Metodą Aktywnego Planowania Strategicznego polegającą na analizie otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego głównych obszarów problemowych (analiza SWOT), analizie strategicznej dotyczącej diagnozy stanu otoczenia, określeniu celów strategicznych i operacyjnych oraz działań, określeniu zasad wdrażania i monitoringu strategii.

Podstawy prawne

Realizacja *Strategii* w latach 2014 – 2020 ma być zgodna z programami przyjętymi przez rząd na tożsamy okres programowania Unii Europejskiej a co za tym idzie umożliwiać pozyskiwanie wsparcia finansowego z funduszy strukturalnych przede wszystkim z Europejskiego Funduszu Społecznego. Jednocześnie potrzeba posiadania *Strategii* wynika z art. 19 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64 z 2004r., poz. 593, z późniejszymi zmianami), zgodnie z którym zadaniem własnym powiatu jest opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ale także ze standardów europejskich oraz pragmatycznego punktu widzenia.

Istotne znaczenie przy konstruowaniu strategii miały również inne akty prawne. Należy do nich zaliczyć m.in. **ustawę o samorządzie powiatowym** z dnia 5 czerwca 1998r., która wyraźnie określa zadania publiczne o charakterze ponad gminnym. Aż 10 z 22 zadań obejmuje swoim zakresem zadania, które obejmuje polityka społeczna. Są to m.in. pomoc społeczna, polityka prorodzinna, wspieranie osób niepełnosprawnych, przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy oraz współpraca z organizacjami pozarządowymi.

Kolejną podstawą prawną dla *Strategii* jest **Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy** z dnia 20 kwietnia 2004, która reguluje zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. reguluje status prawny, ich prawa i uprawnienia, wskazuje zespół działań zmierzających do osiągnięcia przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 09 czerwca 2011. Ustawa weszła w życie w dniu 1 stycznia 2012 roku. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Piecza zastępcza zapewnia realizację planu pracy z rodziną lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych oraz zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – rekreacyjnych.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. reguluje działania mające na celu zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez podniesienie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 6 października 1982 r. reguluje działania zmierzające do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w

- Polityka społeczna** - jest to działanie państwa, które skierowane jest do wszystkich grup społecznych w społeczeństwie obywatelskim. Ma ona na celu zabezpieczenie ich bytu oraz podstawowych potrzeb niematerialnych i materialnych. Szczególną grupą w tej dziedzinie jest rodzina, którą uznaje się za podstawową komórkę polityki społecznej. Polityka społeczna zajmuje się różnymi problemami społecznymi, takimi jak: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, problemy rodzinne, sprawy mieszkaniowe. Zajmuje się również społecznymi zagrożeniami, wśród których należy wymienić : alkoholizm, narkomanię, przestępczość.
- Pomoc publiczna** - Pomoc udzielana przedsiębiorcom ze środków, spełniająca następujące warunki: przekazanie środków publicznych, korzyści dla wzrostu rozwoju Powiatu, spełnianie wymogu powszechnej dostępności, wpływ na konkurencję i handel
- Pomoc społeczna** - zgodnie z definicją ustawową jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości
- Priorytet** – zadanie i projekt o najwyższej randze, którego realizacji nadaje się przywilej pierwszeństwa.
- Problem społeczny** - wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym.
- Programowanie** – Proces organizowania, podejmowania decyzji i finansowania, prowadzony w kilku etapach w celu wdrażania, na bazie wieloletniej współpracy, wspólnych działań Wspólnoty i państw członkowskich dla osiągnięcia określonych celów znajdujący wyraz w przygotowaniu dokumentów programowych.
- Projekt** – zbiór działań wskazujący przedmiot przedsięwzięcia, osobę odpowiedzialną za wykonanie i nadzór, harmonogram realizacji, koszt realizacji i źródła finansowania oraz wskaźniki oceny stopnia osiągnięcia wyznaczonych celów.
- Region** – w potocznym znaczeniu obszar Województwa Mazowieckiego
- SMART** – programy, projekty i zadania są specyficzne (ang. *specific*), mierzalne (ang. *measurable*), uzgodnione (ang. *agreed*), wykonalne (ang. *real*), określone w czasie (ang. *timed*).
- Wskaźnik** – narzędzie pomiaru osiągnięcia celu lub realizacji zadań i projektów.
- Wykluczenie społeczne** - jest to sytuacja uniemożliwiająca lub znacznie utrudniająca jednostce lub grupie, zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Wprowadzenie do powszechnego użycia pojęcia wykluczenia społecznego wpłynęło na szersze postrzeganie procesu pomagania, jako wspierania, w którym jednostka/ grupa są czynnymi uczestnikami – przedmiotem i podmiotem działań pomocowych. Skutkiem takich działań powinna być integracja społeczna.

miejscu pracy, przeciwdziałania powstaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy.

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym z 13 czerwca 2003 r., jako kolejne uwarunkowanie prawne strategii, jest ustawą napisaną specjalnie z myślą o osobach wykluczonych społecznie - odnosi się bezpośrednio do tej grupy i zawiera prawną definicję wykluczenia.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. Ustawa reguluje prowadzenie działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe, tryb, zasady i formy zlecania realizacji zadań publicznych przez administrację publiczną organizacjom pozarządowym, uzyskiwanie przez organizacje statusu organizacji pożytku publicznego oraz nadzór nad działalnością organizacji pożytku publicznego, a także warunki wykonywania świadczeń przez wolontariuszy.

Wreszcie podstawą prawną jest **ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju** z dnia 6 grudnia 2006r. Ustawa określa zasady realizacji polityki rozwoju, podmioty prowadzące tę politykę, tryb współpracy między nimi, instrumenty służące realizacji tej polityki oraz wskazuje źródła ich finansowania. Ponadto z 15 przewidzianych w ustawie zadań aż 8 dotyczy polityki społecznej.

Definicje

Wskazywanie wyzwań, czy realnych możliwości płynących z budowania *Strategii* rozpoczęto od przeglądu definicji poniższych pojęć:

Analiza SWOT – Metoda pozwalająca przeanalizować atuty i słabości regionu wobec szans i zagrożeń stwarzanych przez otoczenie. Skrót SWOT pochodzi od pierwszych liter angielskich słów: strenghts (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse), threats (zagrożenia).

Cele – Określenie w fazie wstępnej przygotowania projektu, planowanych efektów, jakie ma przynieść dane działanie o charakterze publicznym.

Cel strategiczny – cel najwyższego rzędu w *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grójeckiego* określający stan, jaki chcemy osiągnąć w roku 2020 poprzez osiągnięcie celów szczegółowych i kierunkowych.

Cel operacyjny – cel podporządkowany *celowi strategicznemu* wskazujący kierunkowe działania lub stany docelowe, który powinien być skojarzony z konkretnymi *zadaniami* i *projektami* realizacyjnymi.

Fundusze Strukturalne – Zasób finansowy UE umożliwiający pomoc w restrukturyzacji i modernizacji gospodarki krajów członkowskich drogą interwencji w kluczowych sektorach i regionach (poprawa struktury). Na fundusze strukturalne składają się: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOiGR) oraz Finansowy Instrument Wspierania Rybołówstwa (FIWR).

Integracja społeczna - jest to działanie wspólnotowe oparte na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności, których celem jest dążenie do społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej, w którym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Monitorowanie – Proces systematycznego zbierania i analizowania wiarygodnych informacji finansowych i statystycznych dotyczących wdrażania projektów, którego celem jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i programu z wcześniej zatwierdzonymi założeniami realizacji.

Rozdział 1.

OBSZAR I CZAS REALIZACJI

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grójeckiego 2014 – 2020 została opracowana dla obszaru NTS 4 – powiat grójecki, wchodzący w skład NTS 3 – podregion warszawski zachodni, numer 30, który stanowi część NTS 2 – województwo mazowieckie, jeden z szesnastu regionów w Rzeczypospolitej Polskiej.

Czas realizacji Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych – Powiat Grójecki obejmuje okres od 01 stycznia 2014 do 31 grudnia 2020.

Rozdział 2.

DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU GRÓJECKIEGO

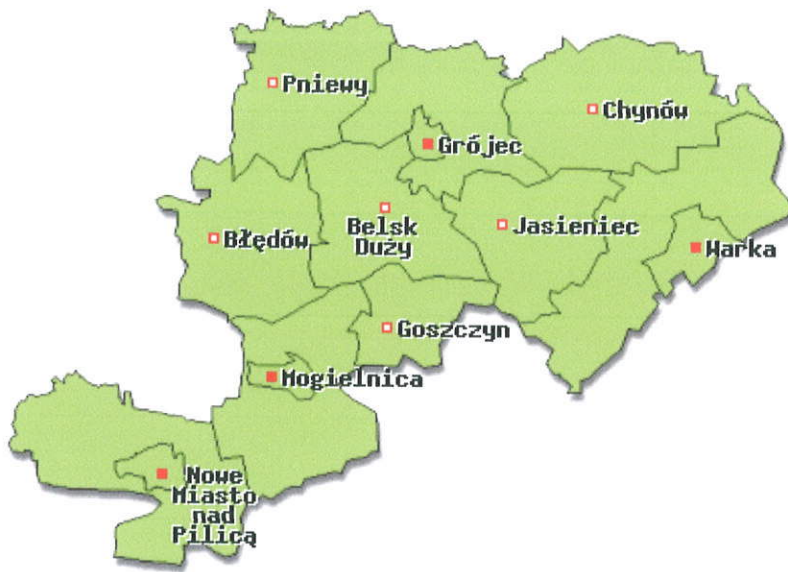
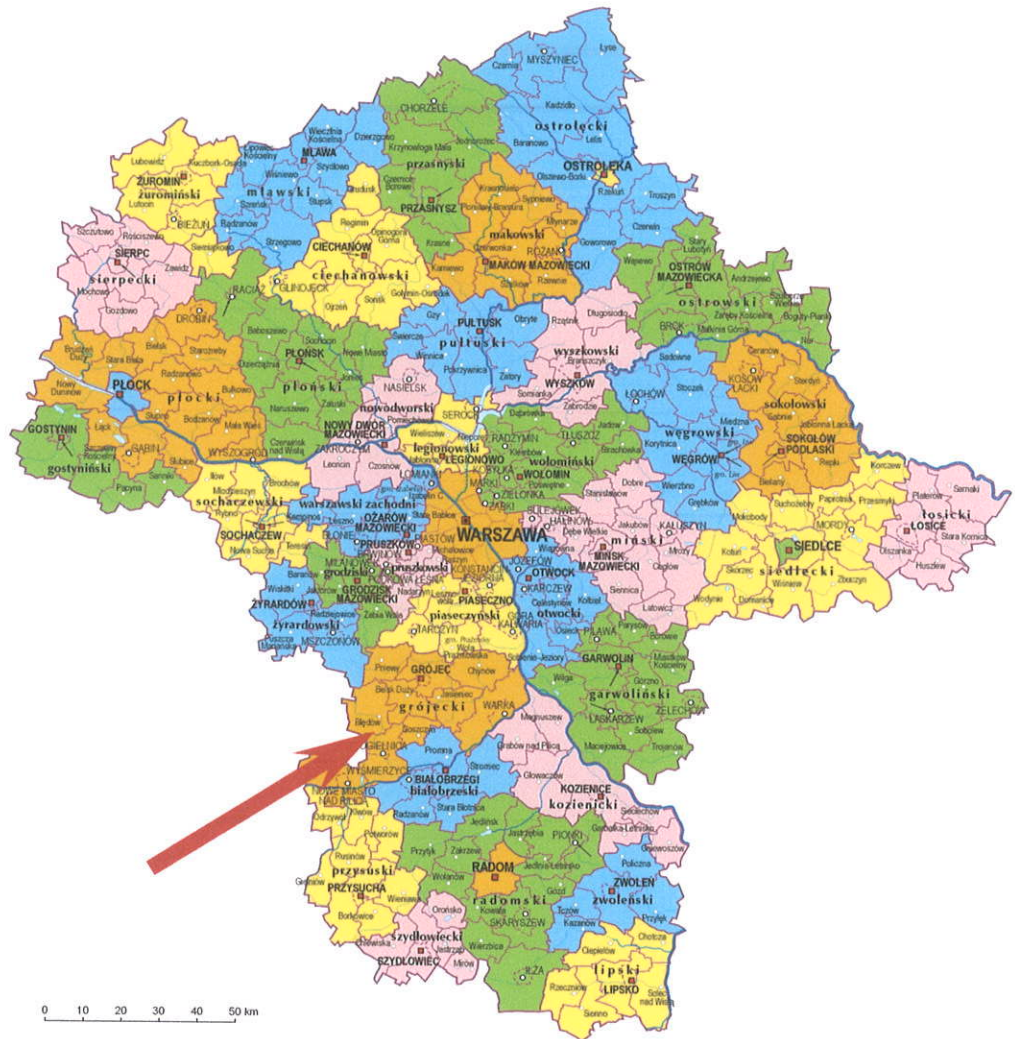
2.1 Charakterystyka ogólna powiatu

2.1.1 Położenie

Powiat Grójecki leży na południu centralnej części województwa mazowieckiego, graniczy z powiatami: białobrzeskim, kozienickim, piaseczyńskim, żyrardowskim, grodziskim, otwockim i garwolińskim. Powiat tworzy 10 jednostek administracyjnych: Grójec, Warka, Nowe Miasto nad Pilicą, Mogielnica (gminy miejsko - wiejskie), Chynów, Pniewy, Jasieniec, Błędów, Belsk Duży, Goszczyn (gminy wiejskie).

Powierzchnia powiatu obejmuje obszar 1268 km², co stanowi 3,57% powierzchni województwa mazowieckiego (co stanowi siódmą pozycję pod względem powierzchni w województwie na 42 powiaty). Siedzibą powiatu jest miasto Grójec, będące równocześnie największym miastem powiatu o liczbie mieszkańców 16 333 (stan na dzień 31.12.2013).

W opracowaniu wykorzystano mapy cyfrowe IMAGIS (R)

Powiat grójecki został powołany w roku 1919, po odzyskaniu przez Polskę niepodległości – wtedy wówczas w skład województwa warszawskiego. Po II wojnie światowej Grójec był powiatem w województwie warszawskim do reformy administracyjnej obowiązującej od 1 czerwca 1975 roku kiedy to całe terytorium zniesionego powiatu przeszło w skład utworzonego województwa radomskiego. Powiat w Grójcu został ponownie utworzony w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej.

W II Rzeczypospolitej oraz do wprowadzenia gromad w miejsce dotychczasowych gmin jako podstawowych jednostek administracyjnych PRL (29 września 1954). W skład powiatu grójeckiego wchodziły następujące gminy Belsk Duży, Błędów, Borowe (do 1954), Chynów, Czersk (do powołania 1 lipca 1952 powiatu piaseczyńskiego), Drwalew (do 1954), Goszczyn, Grójec, Jasieniec, Jazgarzew i Kąty (do powołania 1 lipca 1952 powiatu piaseczyńskiego), Kobylin (do 1954), Komorniki (do 1954), Konary (do 1954), Konie (do 1954), Lechanice (do 1954), Lipie (do 1954), Mogielnica, Nowa Wieś (do 1954), Pniewy, Promna (do 1954), Rososz (1952-54), Rykały (do 1954), Tarczyn, Warka, Wągradno (do powołania 1 lipca 1952 powiatu piaseczyńskiego). Do powołania 1 lipca 1952 powiatu piaseczyńskiego w skład powiatu grójeckiego wchodziło również miasto Góra Kalwaria.

Wraz z reformą administracyjną z 1999 roku w nowym województwie mazowieckim przywrócono powiat grójecki. W porównaniu do obszaru z 1975 roku powiat powiększono o gminę miejsko-wiejską Nowe Miasto nad Pilicą. W skład powiatu grójeckiego weszło się 11 gmin, w tym 5 miejsko-wiejskich: Grójec, Mogielnica, Nowe Miasto nad Pilicą, Tarczyn i Warka i 6 gmin wiejskich: Belsk Duży, Błędów, Chynów, Goszczyn, Jasieniec, Pniewy. Gmina Tarczyn należała do powiatu grójeckiego w latach 1999-2002 (wcześniej również w latach 1919-1975), zaś 1 stycznia 2003 została przyłączona do powiatu piaseczyńskiego. Obecnie Powiat Grójecki liczy 10 gmin (w tym 4 miejsko-wiejskie i 6 wiejskich).

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski wg Kondrackiego obszar Powiatu Grójeckiego należy do megaregionu Pozaalpejskiej Europy Środkowej, prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego i Wyżyn Polskich, podprowincji Niziny Środkowopolskie, makroregionów Wzniesienia Południowomazowieckie i Nizina Środkowomazowiecka oraz regionów Wysoczyzna Rawska, Dolina Białobrzaska, Równina Warszawska, Równina Kozienicka i Dolina Środkowej Wisły.

Wysoczyzna Rawska – kraina geograficzna w południowo-wschodniej części Niziny Mazowieckiej w obszarze Wzniesień Południowomazowieckich. Wysoczyzna Rawska położona jest po wschodniej stronie doliny Rawki, na terenach województw mazowieckiego i łódzkiego. Typową formą rzeźby terenu na jej obszarze są równiny urozmaicone pagórkami morenowymi i dolinami rzecznyymi. Wysokość bezwzględna waha się tu od 150 do 210 m. n.p.m. Powstanie wysoczyzny związane jest z działalnością lądolodu z okresu zlodowacenia środkowopolskiego stadiu Warty.

Dolina Białobrzaska – mezoregion fizycznogeograficzny w centralnej Polsce, stanowiący środkową część Wzniesień Południowomazowieckich. Region graniczy od zachodu ze Wzgórzami Radomszczańskimi, od północy z Równiną Piotrkowską i Wysoczyzną Rawską, od wschodu z Równiną Kozienicką a od południa z Równiną Radomską i Wzgórzami Opoczyńskimi. Na północnym wschodzie region styka się z Równiną Warszawską. Dolina Białobrzaska leży na pograniczu województw łódzkiego i mazowieckiego i bierze swą nazwę od miasta Białobrzegi. Region ciągnie się na 65-kilometrowym odcinku wzdłuż doliny Pilicy od Tomaszowa Mazowieckiego do Białobrzegów (szerokość 2-4 km). Na obszarze Doliny Białobrzaskiej znajdują się rezerваты leśne Tomczyce i Żądłowice oraz rezerwat przyrody Niebieskie Źródła (wywierzysko). W okresie zlodowacenia środkowopolskiego obszar ten pełnił funkcję doliny marginalnej. Głównymi ośrodkami miejskimi regionu są Tomaszów Mazowiecki, Białobrzegi, Nowe Miasto nad Pilicą i Wyśmierzyce, ponadto miejscowości Inowłódz i Rzeczyca. Dolina Białobrzaska rozpościera się na terenie gmin: Tomaszów Mazowiecki, Sławno, Opoczno, Inowłódz, Poświętne, Rzeczyca, Odrzywół, Nowe Miasto nad Pilicą, Mogielnica, Wyśmierzyce, Promna, Radzanów i Białobrzegi.

Równina Warszawska – mezoregion fizycznogeograficzny w środkowo-wschodniej Polsce, stanowiący centralną część Niziny Środkowomazowieckiej. Region graniczy od północy z Kotliną Warszawską, od zachodu z Równiną Łowicko-Błońską i Wysoczyzną Rawską, od południa z Równiną Kozienicką a od wschodu z Doliną Środkowej Wisły; na południowym zachodzie region styka się z Doliną Białobrzaską. Równina Warszawska leży w całości w obrębie woj. mazowiec-

kiego. Mezoregion jest zdenudowanym płatem akumulacji lodowcowej położonym 20-30 m ponad lustrem wody Wisły z zaznaczonym stopniem erozyjnym ku wschodowi. Zachodnia krawędź regionu stanowiąca granicę z niższymi mezoregionami jest mało widoczna w terenie. Równina Warszawska jest regionem wybitnie rolniczym; dominują tu uprawa warzyw i sadownictwo. W 1993 roku na terenie Lasów Chojnowskich utworzono Chojnowski Park Krajobrazowy. Głównym ośrodkiem miejskim regionu jest Warszawa (na północnym krańcu) a także Piaseczno, Konstancin-Jeziorna, Warka i Tarczyn.

Równina Kozienicka o powierzchni ok. 950 km², jest równiną denudacyjną (peryglacialną). Na powierzchni równiny zalegają zwydmione piaski, na których zachowały się pozostałości Puszczy Kozienickiej chronionej w formie Kozienickiego Parku Krajobrazowego (powstałego w 1983). Przez środek równiny płynie pradoliną rzeka Radomka (prawobrzeżny dopływ Wisły), mająca swe źródła na Garbie Gielniowskim. Największe miasta na terenie równiny to Pionki i Kozienice.

Mapa 1

Położenie powiatu grójeckiego w regionach fizyczno-geograficznych wg Kondrackiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie J. Kondracki, *Geografia regionalna Polski*, PWN, Warszawa 2002

Dolina Środkowej Wisły – mezoregion fizycznogeograficzny w środkowo-wschodniej Polsce, stanowiący centralną i południową część Niziny Środkowomazowieckiej. Region graniczy od północy z Równiną Wołomińską i Kotliną Warszawską, od zachodu z Równiną Warszawską i Równiną Kozienicką od wschodu z Równiną Garwolińską i Wysoczyzną Żelechowską, a od południa z Pradolina Wieprza, Wysoczyzną Lubartowską i Małopolskim Przełomem Wisły, stanowią-

cym naturalne przedłużenie regionu ku południu. Dolina Środkowej Wisły leży na pograniczu województw mazowieckiego i lubelskiego. Mezoregion ma wydłużony południkowy kształt o szerokości ok. 10 km, obejmujący dolinę Wisły na odcinku Puławy-Warszawa. Na obszarze regionu wyróżnia się dwa tarasy geologiczne: łąkowy zalewowy (niższy) i wydmy piaszczyste (wyższy). Po prawej stronie Wisły rozpościerają się obszernie kompleksy leśne, m.in. objęte ochroną Lasy Garwolińskie, Lasy Osieckie, Lasy Celestynowskie i Lasy Otwockie, wchodzące w skład Mazowieckiego Parku Krajobrazowego. Główne ośrodki miejskie położone zupełnie lub częściowo na terenie regionu to Warszawa (południowo-zachodnie przedmieścia), Otwock, Puławy, Kozienice, Dęblin, Konstancin-Jeziorna Józefów, Karczew i Góra Kalwaria.

2.1.2 Powierzchnia

Ze względu na posiadane warunki naturalne i stan uprzemysłowienia regionu, Powiat Grójecki ma charakter rolniczy. Decydują o tym w głównej mierze stan uprzemysłowienia, oraz posiadane warunki naturalne, zależne od poszczególnych części powiatu. Strukturę użytkowania gruntów w Powiecie Grójeckim prezentuje tablica 2.1 oraz wykres 2.1.

W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne, które zajmują łącznie 87 746 hektarów (69,2%). Około 1/8 powierzchni powiatu zajmują lasy – 16 403 ha oraz pozostałe grunty (głównie tereny zurbanizowane i zabudowane) – 16 850 ha. Pozostały obszar zajmują grunty pod wodami (5 801 ha).

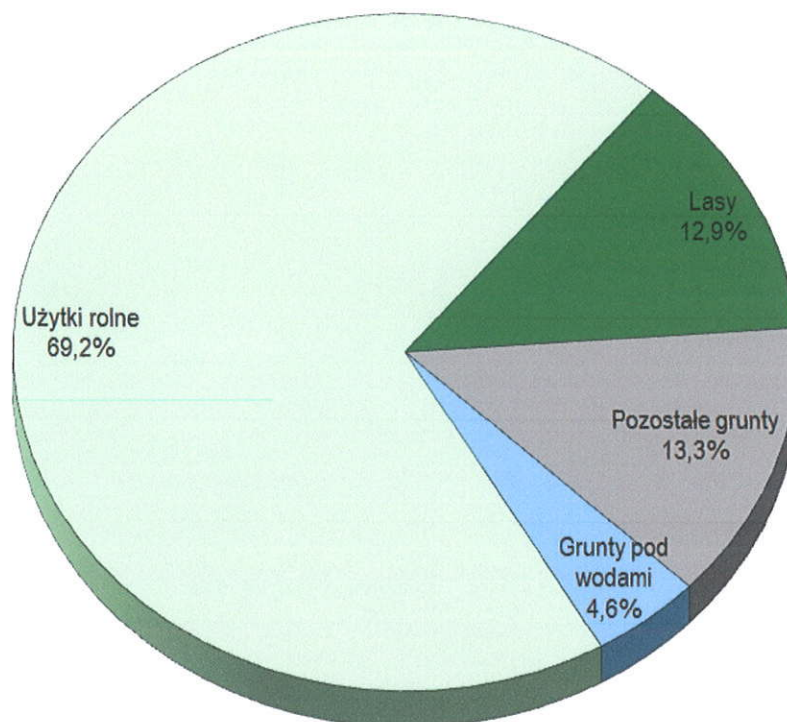
Tabela 2.1

Powierzchnia powiatu według kierunków wykorzystania

Rodzaje gruntów	Powierzchnia ewidencyjna [ha]	Udział w ogólnej powierzchni [%]
Powierzchnia ogólna	126 800	100,0
Użytki rolne	87 746	69,2
Lasy	16 403	12,9
Pozostałe grunty	16 850	13,3
Grunty pod wodami	5 801	4,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Województwo Mazowieckie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*, Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2013

Wykres 2.1. Powierzchnia powiatu według kierunków wykorzystania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Województwo Mazowieckie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*,
Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2013

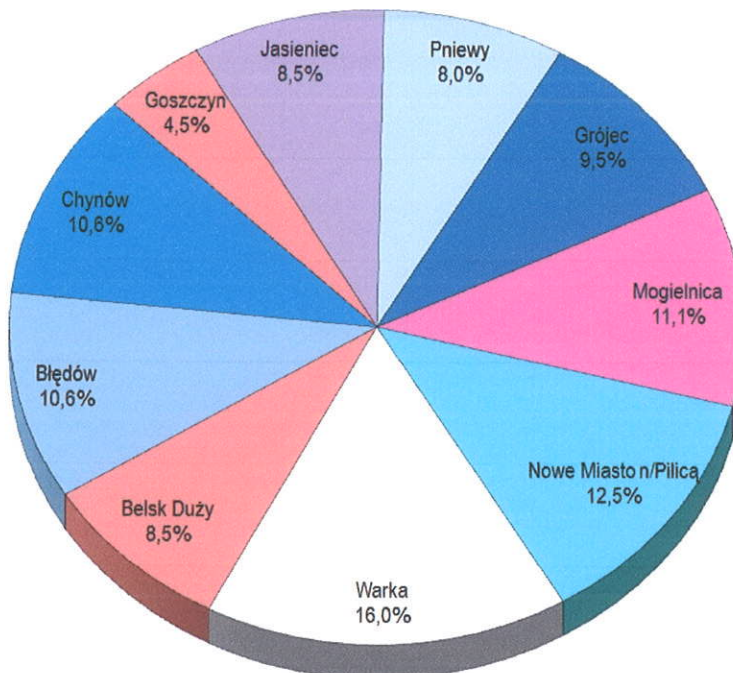
Tabela 2.2

Powierzchnia powiatu według gmin

Wyszczególnienie	Powierzchnia ewidencyjna [km ²]	Udział w ogólnej powierzchni [%]
Powierzchnia ogólna	1 268	100,0
Grójec	121	9,5
Mogielnica	141	11,1
Nowe Miasto n/Pilicą	159	12,5
Warka	203	16,0
Belsk Duży	108	8,5
Błędów	134	10,6
Chynów	135	10,6
Goszczyn	57	4,5
Jasieniec	108	8,5
Pniewy	102	8,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Województwo Mazowieckie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*,
Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2013

Wykres 2.2. Powierzchnia powiatu według gmin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Województwo Mazowieckie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*,
Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2013

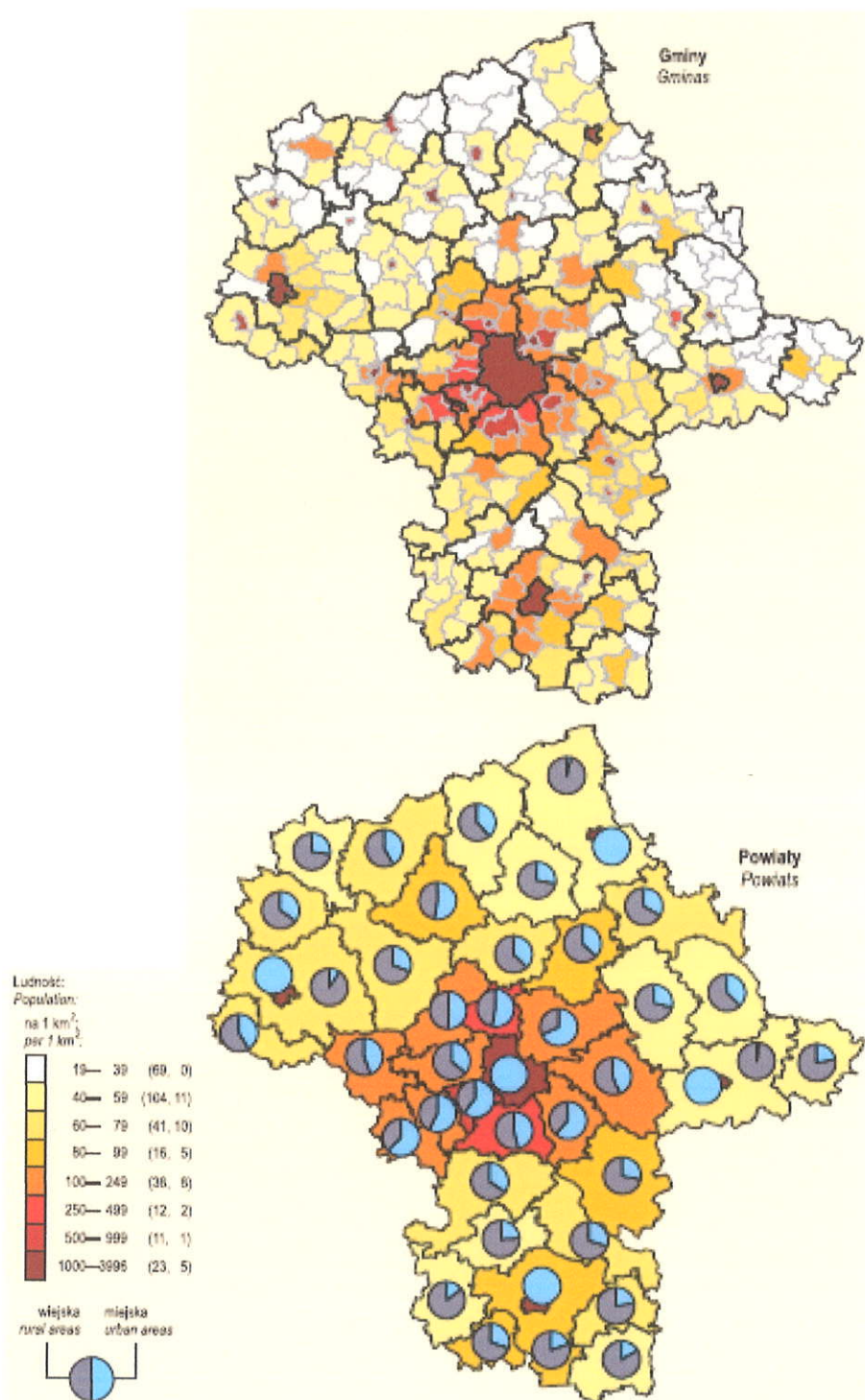
Powierzchnia Powiatu Grójeckiego jest podzielona na 10 jednostek administracyjnych (cztery gminy miejsko-wiejskie i sześć gmin wiejskich), z których największą jest gmina Warka stanowiąca 16% obszaru powiatu. Drugą co do wielkości jest gmina Nowe Miasto nad Pilicą – 1/8 powierzchni powiatu zaś trzecią – stanowiącą 1/9 powiatu grójeckiego – gmina Mogielnica. Pozostałe gminy Grójec, Belsk Duży, Błędów, Chynów, Jasieniec i Pniewy zajmują zbliżoną powierzchnię, oscylującą w granicach 10% powierzchni Powiatu Grójeckiego (odpowiednio od 8,0 do 10,6%). Najmniejszą powierzchnię ma gmina Goszczyn której obszar to 57 km² to jest 4,5% powierzchni powiatu – mniej niż łączna powierzchnia czterech miast zlokalizowanych w powiecie grójeckim. Strukturę administracyjną powierzchni Powiatu Grójeckiego prezentuje tablica 2.2 oraz wykres 2.2.

2.1.3 Ludność

Liczba ludności Powiatu Grójeckiego wynosiła w dniu 31 grudnia 2013 roku 98 643 osoby. W tej liczbie było 50 015 kobiet i 48 628 mężczyzn (odpowiednio 50,7 i 49,3% populacji). Współczynnik feminizacji – tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn – był poprawny i wyniósł 102,85 kobiet na 100 mężczyzn. Niestety we wszystkich gminach miejsko-wiejskich, a w szczególności w miastach powiatu grójeckiego wskaźnik ten niebezpiecznie przekraczał poziom wartości 105 wskaźnika, powyżej którego relacja liczby kobiet do liczby mężczyzn może niekorzystnie wpływać na biologiczną reprodukcję populacji. Najgorzej pod tym względem sytuacja wyglądała w Nowym Mieście nad Pilicą (111,1 kobiet na 100 mężczyzn), choć warto zauważyć nieznaczną poprawę w porównaniu do poprzedniego okresu programowania. Podobna sytuacja miała miejsce w mieście Grójec oraz w gminie miejsko-wiejskiej Grójec (odpowiednio 110,5 i 106,9 kobiety na 100 mężczyzn). Taki rozkład populacji wg płci stanowi poważny sygnał alarmowy i może świadczyć o zbliżających się problemach demograficznych w szczególności w mieście Grójec

gdzie uległa ona nieznacznemu pogorszeniu). Z kolei na terenach gmin wiejskich (za wyjątkiem Belska i Błędowa) obserwuje się nadwyżkę ilości mężczyzn – zjawisko występuje ze szczególną siłą w gminie Goszczyn. Warto również zwrócić uwagę na znaczną poprawę sytuacji w zakresie możliwości biologicznej reprodukcji populacji w mieście Mogielnica.

Rysunek 2.1. Gęstość zaludnienia woj.mazowieckiego wg powiatów i gmin w 2013 roku

Źródło: Województwo Mazowieckie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013, Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2013

Powiat Grójecki pod względem liczby mieszkańców zajmował czternaste miejsce w województwie mazowieckim, na 42 powiaty w regionie. Należał do dziesiątki najbardziej licznych powiatów ziemskich w regionie – w podregionie warszawskim zachodnim miał liczebność przeciętną. Gęstość zaludnienia Powiatu Grójeckiego wynosiła 78 osób/1km² i była o ponad połowę (42,9%) niższa od średniej gęstości zaludnienia w podregionie warszawskim zachodnim oraz blisko połowę niższa od średniej w województwie mazowieckim (52,4%). Pod względem gęstości zaludnienia Powiat Grójecki zajmował 24 pozycję w województwie mazowieckim. Warto również zauważyć wzrost gęstości zaludnienia o 2 os/km² w powiecie grójeckim w porównaniu do poprzedniego okresu programowania.

Wśród mieszkańców powiatu 34,9% stanowiła ludność miejska, co stanowiło wzrost o blisko 1,5% w porównaniu do poprzedniego okresu programowania. To oznacza, iż w liczbach bezwzględnych niemal cały przyrost ludności powiatu grójeckiego na przestrzeni ostatnich 7 lat wynikał ze wzrostu ilości mieszkańców miast tj. 2048 osób, podczas gdy na terenach wiejskich przybyło zaledwie 31 mieszkańców.

2.2 Sytuacja demograficzna i społeczna Powiatu

Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku na obszarze Powiatu Grójeckiego zamieszkiwały łącznie 98 643 osoby. Sytuację demograficzną Powiatu przedstawia tabela 2.3.

Tabela 2.3

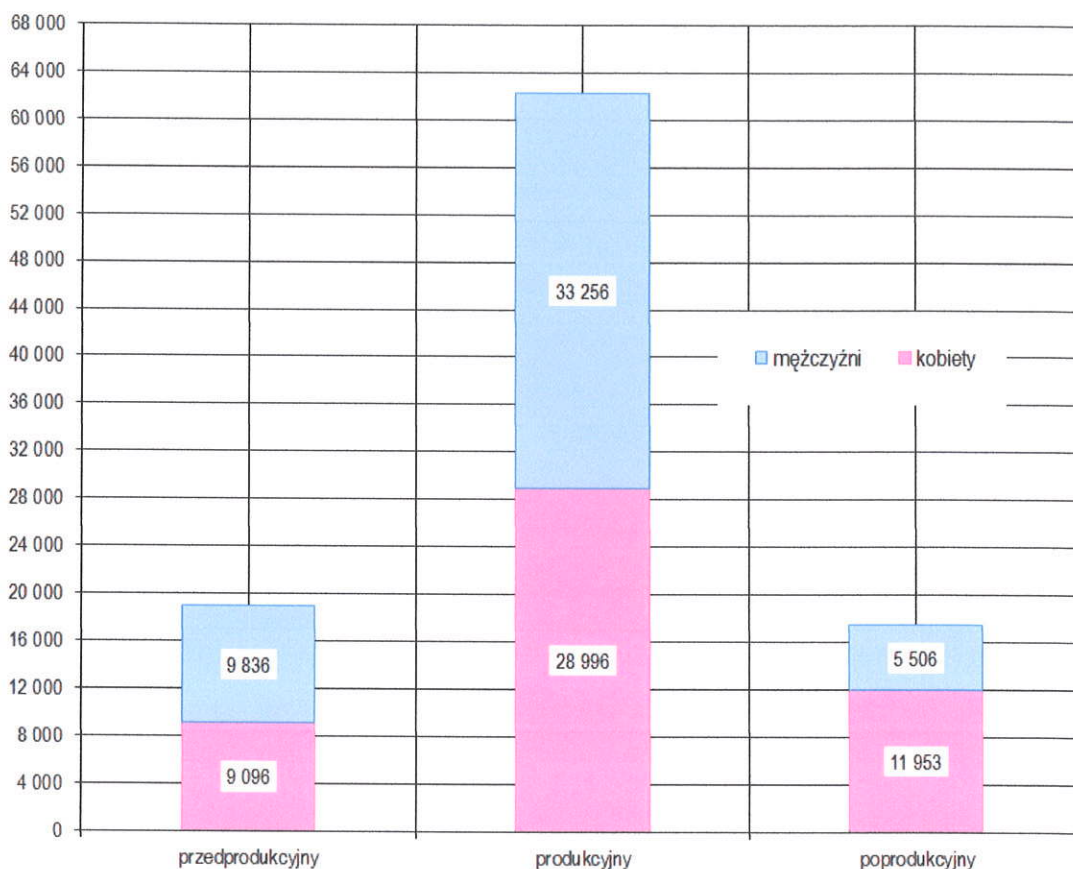
Liczba ludności gmin Powiatu Grójeckiego według płci

Wyszczególnienie	Ogółem	Zmiana 2006/2013	Mężczyźni	Kobiety	Kobiet na 100 mężczyzn
Powiat Grójecki	98 643	2,15%	48 628	50 015	102,85
Grójec	25 125	8,26%	12 143	12 982	106,91
Nowe Miasto/Pilicą	8 188	-0,87%	3 993	4 195	105,06
Warka	19 133	1,38%	9 363	9 770	104,35
Belsk Duży	6 641	-2,34%	3 273	3 368	102,90
Mogielnica	9 008	-1,37%	4 486	4 522	100,80
Błędów	7 722	-2,12%	3 849	3 873	100,62
Jasieniec	5 415	1,10%	2 712	2 703	99,67
Chynów	9 710	2,28%	4 879	4 831	99,02
Pniewy	4 701	2,04%	2 381	2 320	97,44
Goszczyn	3 000	1,90%	1 549	1 451	93,67

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Województwo Mazowieckie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*, Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2013

W ostatnich latach liczba mieszkańców Powiatu Grójeckiego wzrosła o 2,15%, głównie za sprawą przyrostu liczby mieszkańców gminy Grójec, w szczególności miasta. W badanym okresie nieznacznie poprawił się również współczynnik feminizacji. Warto podkreślić iż to odwrotna tendencja, niż obserwowana w większości powiatów polskich. Liczba ludności kraju również obniżyła się, a w Województwie Mazowieckim w tym również w Powiecie Grójeckim wystąpiły przyrosty populacji. Wykres 2.3 prezentuje strukturę ludności Powiatu Grójeckiego według grup wiekowych – produkcyjnych i nieprodukcyjnych w 2013 roku.

Wykres 2.3 Struktura ludności Powiatu wieku przedprodukcyjnym, produkcyjny i poprodukcyjnym w 2013 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Województwo Mazowieckie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*, Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2013

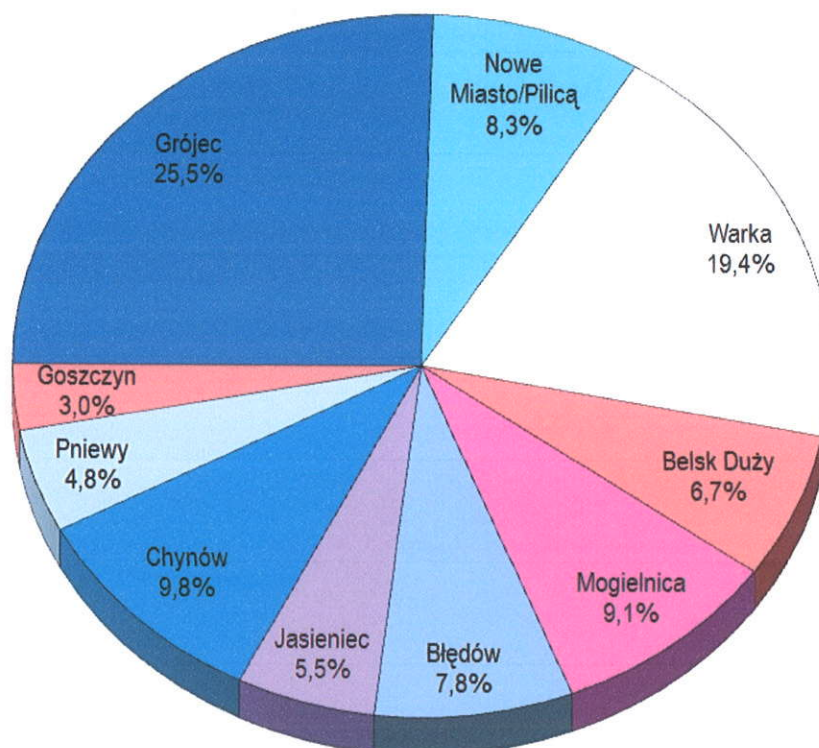
Liczba ludności w wieku produkcyjnym w Powiecie Grójeckim wzrosła w porównaniu do poprzedniego okresu programowania, stan na dzień 31 grudnia 2013 to 63,1%. Jednak relacje ilościowe w pozostałych grupach wiekowych zmienia się niekorzystnie. Wzrost liczebności osób w wieku produkcyjnym wynikał z przejścia kolejnych roczników przedprodukcyjnych, nie zastępowanych nowonarodzonymi mieszkańcami, stąd spadek udziału tej grupy z 20,9 na 19,2%. Na przestrzeni ostatnich siedmiu lat nastąpił spadek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym oraz wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik obciążenia osób w wieku produkcyjnym (stanowiący ilość osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym na każde 1000 osób w wieku produkcyjnym) wyniósł 584,6 i był niższy niż w poprzednim okresie

programowania o 2,5%. Był on bardzo zbliżony do przeciętnego w województwie mazowieckim i podregionie warszawskim zachodnim (odpowiednio 585,6 i 590,2 osób w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym).

Umowna granica określająca stopień starzenia się społeczeństwa to 15% osób powyżej 60 roku życia. W Powiecie Grójeckim na koniec roku 2013 wskaźnik ten wyniósł 17,7%. Oznacza to bardzo poważny stan ostrzegawczy, ponieważ w porównaniu do poprzedniego okresu programowania wzrósł on o 6,8% (1,1 punktu procentowego). Sytuacja ta powinna być impulsem do intensywnych działań związanych z pozyskaniem nowych zasobów ludzkich – zarówno w drodze migracji jak i wpływu na ilość narodzin – ponieważ za kilka lat mogą się pojawić trudności zabezpieczenia emerytalnego i podstawowej opieki zdrowotnej, kiedy w wiek emerytalny wkroczą roczniki wyżu demograficznego lat pięćdziesiątych. Spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym spowodować może w przyszłości problemy związane np. z bezrobociem wśród nauczycieli oraz koniecznością likwidacji niektórych placówek oświatowych.

Najliczniej zamieszkałą gminą Powiatu Grójeckiego jest miasto-gmina Grójec, w którym mieszka 25,5% populacji. Drugą co do liczebności jest gmina Warka, którą zamieszkuje niespełna 1/5 społeczności Powiatu. W powiecie można zidentyfikować jeszcze pięć gmin średnich pod względem liczebności mieszkańców – od 6,7 do 9,8% populacji Powiatu (Mogielnica, Nowe Miasto/Pilica, Belsk Duży, Błędów, Chynów) oraz trzy gminy małe (Jasieniec, Pniewy, Goszczyn). W tych ostatnich mieszka od 3 do 5,4 tysiąca mieszkańców. Wykres 2.4 prezentuje strukturę ludności Powiatu pod względem miejsca zamieszkania według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku.

Wykres 2.4 Struktura ludności Powiatu Grójeckiego ze względu na miejsce zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Województwo Mazowieckie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*, Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2013

Wskaźnik gęstości zaludnienia w Powiecie Grójeckim w badanym okresie wyniósł 78 osób/km² i była o ponad połowę (42,9%) niższa od średniej gęstości zaludnienia w podregionie warszawskim zachodnim oraz blisko połowę niższa od średniej w województwie mazowieckim (52,4%). Natomiast w poszczególnych gminach Powiatu kształtował się następująco:

Grójec	207
Mogielnica	64
Nowe Miasto n/Pilicą	52
Warka	95
Belsk Duży	62
Błędów	58
Chynów	72
Goszczyn	52
Jasieniec	50
Pniewy	46

Dane dotyczące przyrostu naturalnego w Powiecie Grójeckim oraz w poszczególnych gminach Powiatu w roku 2012 prezentuje tabela 2.4.

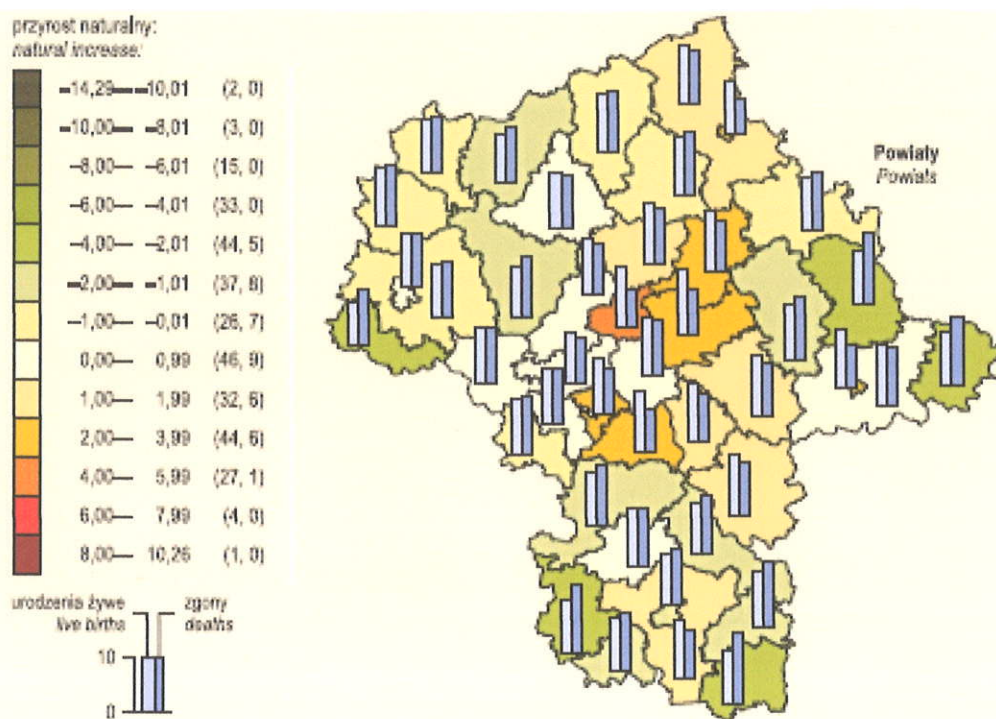
Tabela 2.4
Przyrost naturalny w Powiecie Grójeckim i gminach Powiatu w roku 2012

Wyszczególnienie	Przyrost naturalny	
	na 1000 ludności	w liczbach bezwzględnych
Powiat Grójecki	- 1,50	- 148
Grójec	1,16	29
Mogielnica	- 5,87	- 53
Nowe Miasto n/Pilicą	- 7,54	- 62
Warka	0,26	5
Belsk Duży	- 2,40	- 16
Błędów	- 4,64	- 36
Chynów	- 1,14	- 11
Goszczyn	2,02	6
Jasieniec	- 0,37	- 2
Pniewy	- 1,71	- 8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Województwo Mazowieckie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*, Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2013

Z zaprezentowanych danych wynika, iż w roku 2013 przyrost naturalny w całym Powiecie Grójeckim oraz w części jego jednostek administracyjnych był ujemny i niższy od przeciętnego dla województwa mazowieckiego i podregionu warszawskiego zachodniego. Dodatni przyrost zanotowano jedynie w gminie-mieście Grójec (1,16), gminie Goszczyn (2,02) oraz w gminie-mieście Warka (0,26). Najwyższy przyrost naturalny zanotowano w mieście Warka (2,42) oraz w mieście Grójec (1,72). W liczbach bezwzględnych wartości przyrostu naturalnego oznaczają, iż w ciągu 2012 roku ubyło w Powiecie Grójeckim 148 mieszkańców – najwięcej w gminie-mieście Nowe Miasto n/Pilicą (62 osób), w Mogielnicy (53 osób) oraz w Błędowie (36 osób).

Rysunek 2.2 Przyrost naturalny w województwie mazowieckim wg powiatów w 2012 roku

Źródło: *Województwo Mazowieckie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*,
Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2013

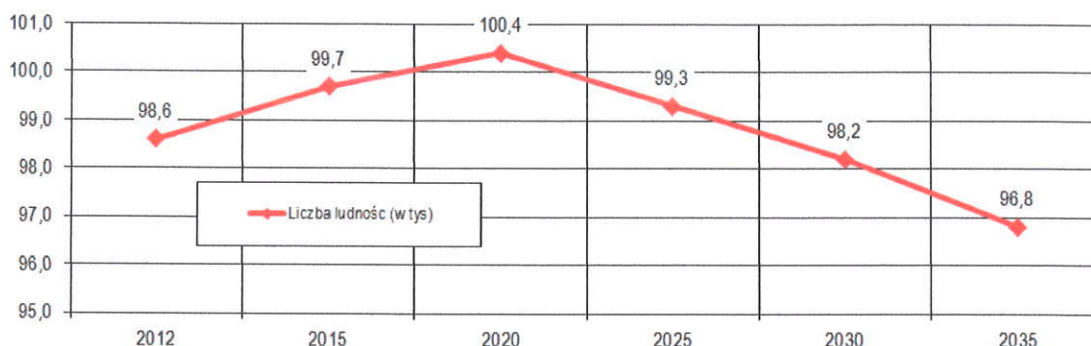
Prognozę kształtowania się liczby ludności w Powiecie Grójeckim w latach 2012 – 2035 prezentuje tabela 2.5 i wykres 2.5.

Tabela 2.5

Prognoza ludności w Powiecie Grójeckim (w tysiącach osób)

Wyszczególnienie	2012	2015	2020	2025	2030	2035
Powiat Grójecki	98,6	99,7	100,4	99,3	98,2	96,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2013*,
Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2013

Wykres 2.5 Prognoza ludności w Powiecie Grójeckim (w tysiącach osób)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2013*, Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2013

Opracowana na podstawie *Prognozy demograficznej na lata 2003-2030* Głównego Urzędu Statystycznego prognoza ludności w Powiecie Grójeckim, nie napawa zbyt dużym optymizmem. Wynika z niej, iż w ciągu najbliższych 20 lat liczba mieszkańców Powiatu spadnie o około 2%. Warto również zauważyć, iż prognoza demograficzna została opracowana na podstawie materiału statystycznego z okresu poprzedzającego przystąpienie do Unii Europejskiej. Od tego momentu zintensyfikowały się procesy migracyjne, zaś liczba urodzeń zwiększyła się jedynie nieznacznie, co oznacza, iż dynamika spadku liczby ludności Powiatu Grójeckiego może być wyższa od prognozowanej.

2.3 Bezrobocie i rynek pracy

2.3.1 Bezrobocie

Zjawisko bezrobocia jest poważnym problemem społecznym. Wpływa ujemnie na postawy i zachowania osób bezpośrednio dotkniętych bezrobociem, a także członków ich rodzin. Za bezrobotną uznaje się osobę, która spełnia kryteria określone w art. 2 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. Nr 99, poz. 1001).

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Grójcu można wnioskować o zmienności liczby bezrobotnych ogółem przy stabilnym udziale kobiet w strukturze bezrobocia długookresowego. Na dzień 31 grudnia 2013 roku na zarejestrowanych 3 541 osób bezrobotnych, w tym 1 774, tj. 50,1% stanowiły kobiety. Wskaźnik ten jest od 7 lat na zbliżonym poziomie, w porównaniu do poprzednich okresów. W okresie objętym analizą odsetek osób bezrobotnych najpierw wzrastał a następnie spadał w układzie rok do roku – dynamika spadku bezrobocia w latach 2009-2013 wyniosła do 10% w układzie łańcuchowym i do 15% w układzie jednopodstawowym. W rezultacie liczba bezrobotnych w powiecie grójeckim wzrosła z 3 263 na koniec 2009 roku do 3 541 w grudniu 2013 roku.

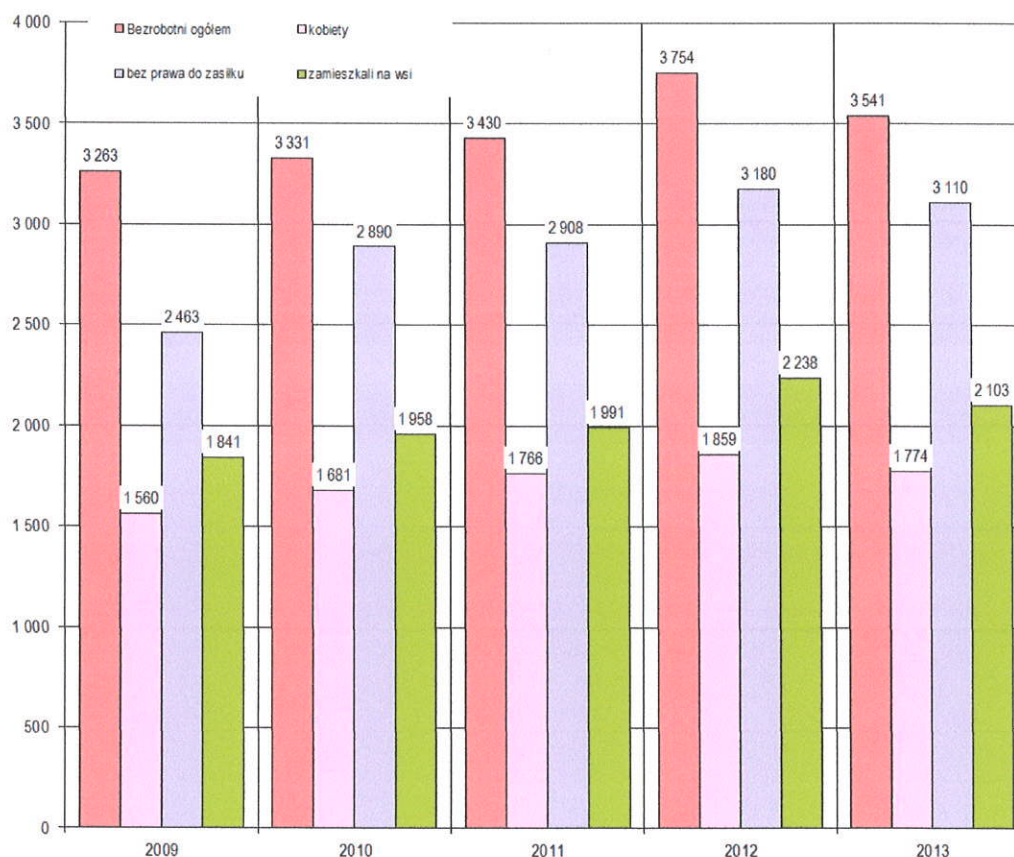
Dynamikę zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Grójeckiego prezentują tabela 2.6 i wykres 2.6.

Tabela 2.6
Dynamika bezrobocia w Powiecie Grójeckim w latach 2009 – 2013
(stan na 31 grudnia)

Rok	Bezrobotni ogółem	W tym		
		Kobiety	długotrwale bezrobotni	zamieszkali na wsi
2009	3 263	1 560	2 463	1 841
2010	3 331	1 681	2 890	1 958
2011	3 430	1 766	2 908	1 991
2012	3 754	1 859	3 180	2 238
2013	3 541	1 774	3 110	2 103

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

Wykres 2.6 Dynamika bezrobocia w Powiecie Grójeckim w latach 2009-2013
(stan na 31 grudnia)

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

W badanym okresie – podobnie jak w całej gospodarce polskiej – w Powiecie Grójeckim obserwowano najpierw wzrost a następnie spadek poziomu bezrobocia. Miała na to wpływ sytuacja makroekonomiczna, kryzys gospodarczy w wielu krajach Unii Europejskiej, w tym w szczególności załamanie finansów Grecji i Cypru oraz poważne zagrożenia dla systemu finansowego innych krajów grupy PIGS (Portugal, Italy, Greece, Spain). Rok 2013 był pierwszym, którym bezrobocie zaczyna spadać w związku z powoli powracającą koniunkturą.

W tym czasie przeciętna stopa bezrobocia w województwie mazowieckim wzrosła o 2% z 9 do 11%. Na koniec 2013 roku przeciętna stopa bezrobocia w Polsce wynosiła 10,2%, w Województwie Mazowieckim 11,0%, średnio w Unii Europejskiej 12,1%, zaś w Powiecie Grójeckim 8,2%. Powiat Grójecki miał czwartą najniższą stopę bezrobocia w Województwie Mazowieckim, po powiecie Miasto Stołeczne Warszawa, warszawskim zachodnim oraz grodziskim, na 42 powiaty w województwie.

Bardzo istotną kwestią dotyczącą zjawiska bezrobocia jest określenie jego struktury. Poniżej przedstawione została analiza zjawiska bezrobocia w Powiecie Grójeckim w latach 2009 – 2013 (stan na 31 grudnia) pod względem:

- czasu pozostawania bez pracy w miesiącach,
- wieku,
- posiadanego wykształcenia, oraz
- posiadanego stażu pracy.

Strukturę bezrobocia w Powiecie Grójeckim wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach (stan na koniec okresu sprawozdawczego) prezentuje tabela 2.7 oraz wykres 2.7.

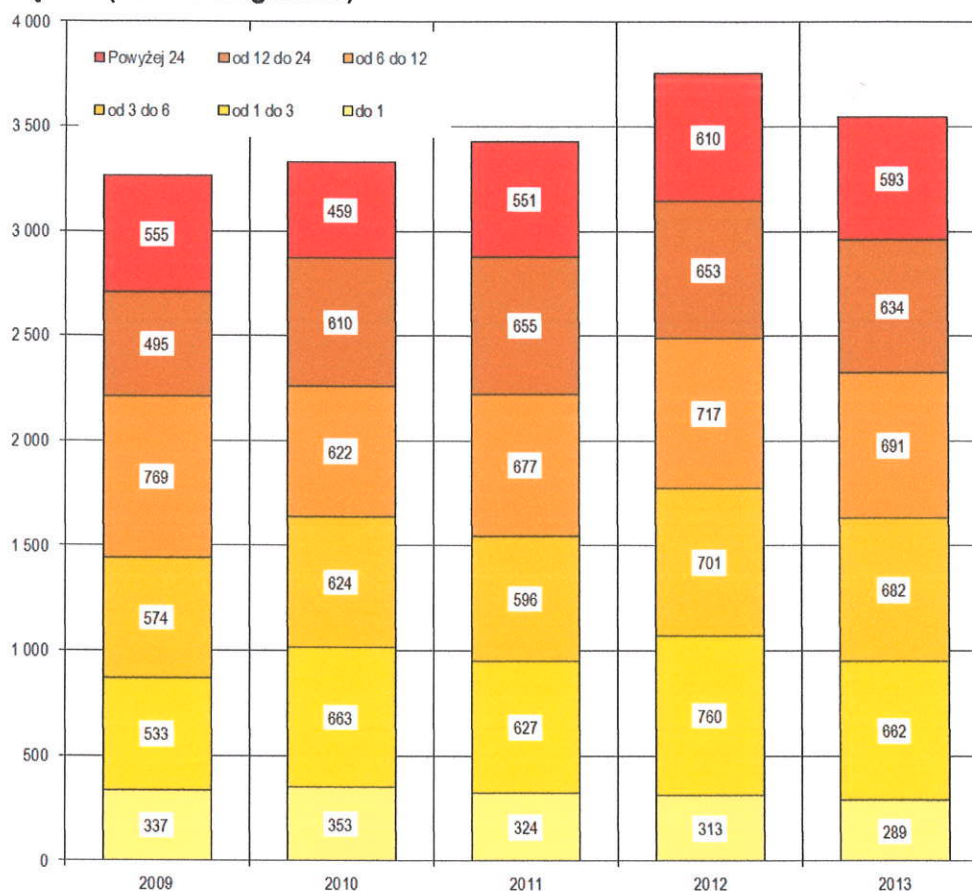
Tabela 2.7

**Struktura bezrobocia w Powiecie Grójeckim
wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach (stan na 31 grudnia)**

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
do 1	337	353	324	313	289
od 1 do 3	533	663	627	760	662
od 3 do 6	574	624	596	701	682
od 6 do 12	769	622	677	717	691
od 12 do 24	495	610	655	653	634
Powyżej 24	555	459	551	610	593

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

Wykres 2.7 Struktura bezrobocia w Powiecie Grójeckim wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach (stan na 31 grudnia)

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

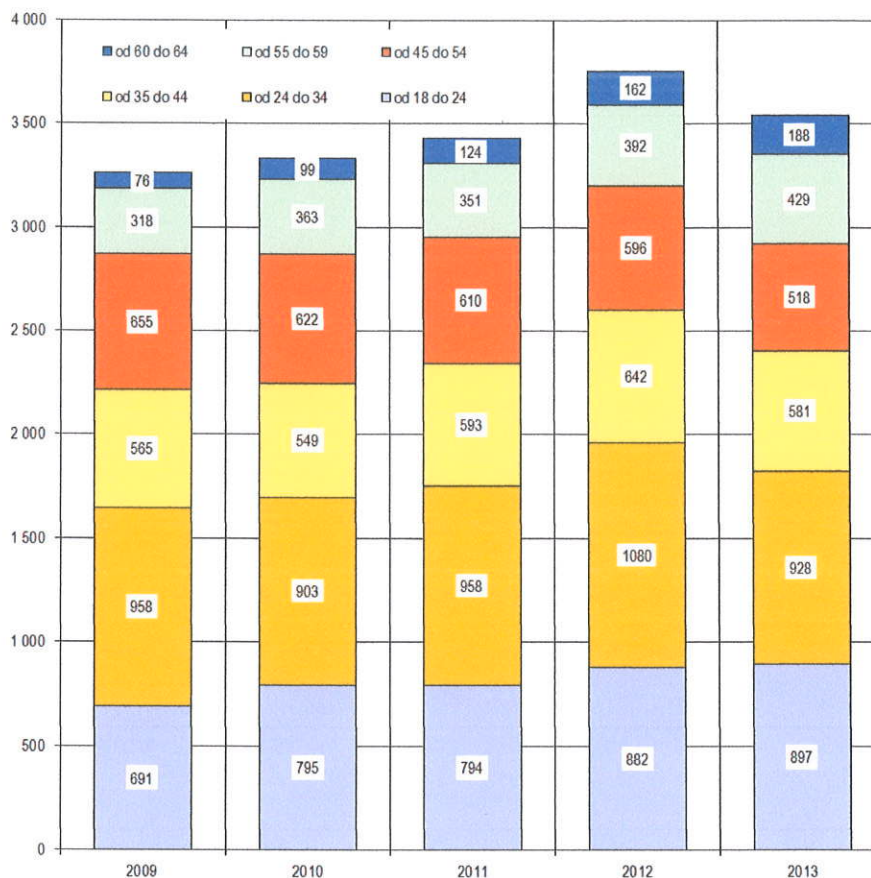
Strukturę bezrobocia w Powiecie Grójeckim wg wieku w latach 2009 – 2013 (stan na 31 grudnia) prezentują tabela 2.8 oraz wykres 2.8.

Tabela 2.8

Struktura bezrobocia w Powiecie Grójeckim wg wieku bezrobotnych w latach (stan na 31 grudnia)

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
od 18 do 24	691	795	794	882	897
od 24 do 34	958	903	958	1 080	928
od 35 do 44	565	549	593	642	581
od 45 do 54	655	622	610	596	518
od 55 do 59	318	363	351	392	429
od 60 do 64	76	99	124	162	188

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

Wykres 2.8 Struktura bezrobocia w Powiecie Grójeckim wg wieku bezrobotnych w latach (stan na 31 grudnia)

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

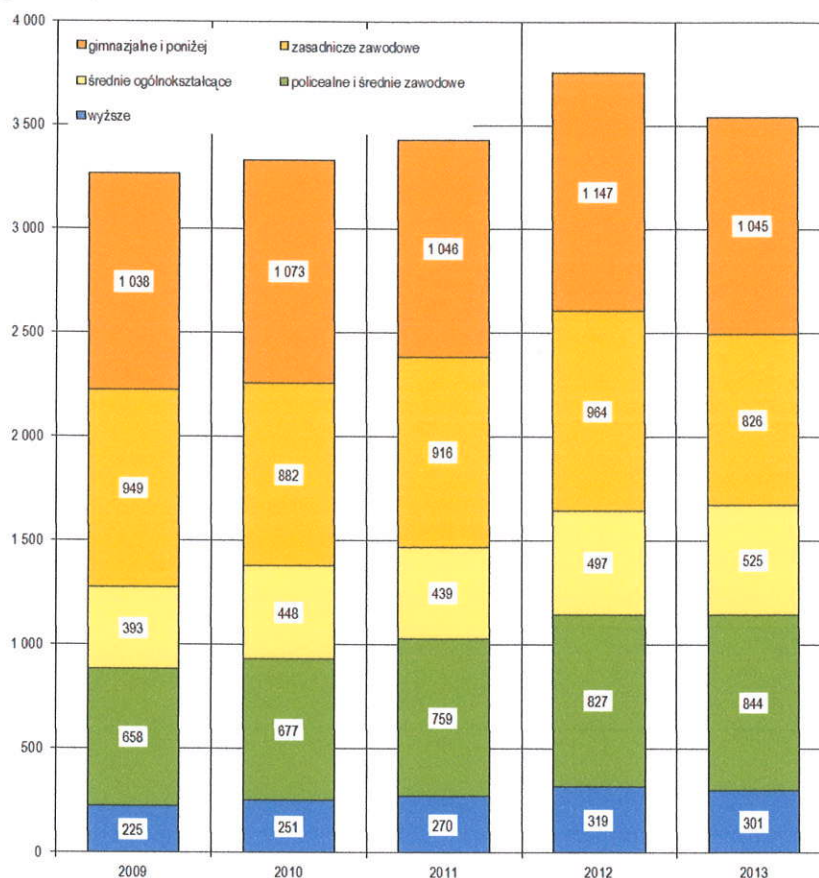
Strukturę bezrobocia w Powiecie Grójeckim wg posiadanego wykształcenia (stan na 31 grudnia) prezentuje tabela 2.9 i wykres 2.9.

Tabela 2.9**Struktura bezrobocia w Powiecie Grójeckim wg posiadanego wykształcenia (stan na koniec okresu sprawozdawczego)**

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Wyższe	225	251	270	319	301
Policealne i średnie zawodowe	658	677	759	827	844
Średnie ogólnokształcące	393	448	439	497	525
Zasadnicze zawodowe	949	882	916	964	826
Gimnazjalne i poniżej	1 038	1 073	1 046	1 147	1 045

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

Wykres 2.9 Struktura bezrobocia w Powiecie Grójeckim wg posiadanego wykształcenia (stan na 31 grudnia)

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

Strukturę bezrobocia w Powiecie Grójeckim wg stażu pracy bezrobotnego w latach (stan na koniec okresu sprawozdawczego) prezentuje tabela 2.10 oraz wykres 2.10.

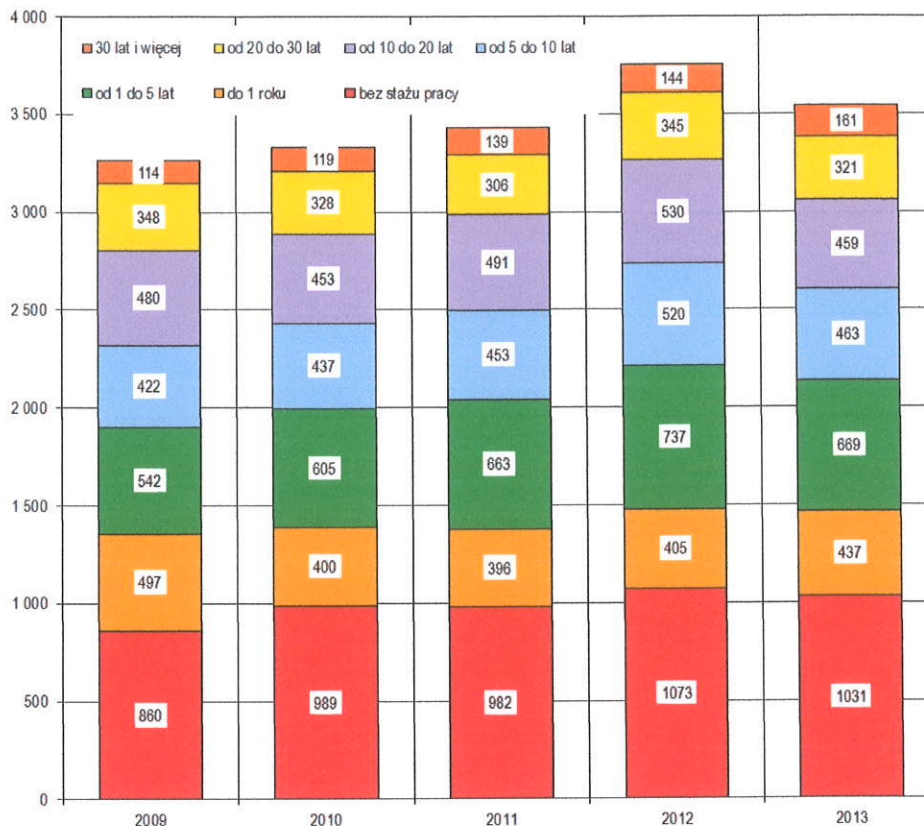
Tabela 2.10

Struktura bezrobocia w Powiecie Grójeckim wg stażu pracy bezrobotnych w latach (stan na 31 grudnia)

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
bez stażu	860	989	982	1 073	1 031
do 1 roku	497	400	396	405	437
od 1 do 5 lat	542	605	663	737	669
od 5 do 10 lat	422	437	453	520	463
od 10 do 20 lat	480	453	491	530	459
od 20 do 30 lat	348	328	306	345	321
30 lat i więcej	114	119	139	144	161

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

Wykres 2.10 Struktura bezrobocia w Powiecie Grójeckim wg stażu pracy bezrobotnych w latach (stan na 31 grudnia)

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

W analizie poświęconej relacji pomiędzy zjawiskiem bezrobocia, a długością czasu pozostawania bez pracy uwidacznia się istotny udział grupy osób pozostających bez pracy powyżej 2 lat oraz od 12 do 24 miesięcy. W badanym okresie, w grupie zarejestrowanych jako bezrobotni w Powiatowym Urzędzie Pracy w Grójcu stanowili oni łącznie około 1/3 populacji (od 32,2 do 35,2%). Obie grupy osób długotrwale pozostających bez pracy miały zbliżony odsetek w całej populacji, za wyjątkiem roku 2010 (18,3% stanowiły osoby od 12 do 24 miesięcy pozostające bez pracy) oraz 2009 (17,0% stanowiły osoby bezrobotne dłużej niż 24 miesiące). Oczywiście należy wziąć poprawkę na niechęć rejestrowania się osób pozostających krótkookresowo bez pracy (osób zarejestrowanych do 1 miesiąca jest od 8 do 10%), co ma oczywisty wpływ na strukturę bezrobocia pod względem tej cechy. Jednak problem długotrwałego bezrobocia powinien być potraktowany bardzo poważnie. Skutkiem tak długiego pozostawania bez pracy jest najczęściej trwałe wykluczenie zawodowe, a w konsekwencji również społeczne.

Średni ważony czas przebywania bez pracy osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, wahał się w okolicach 11 miesięcy – najdłuższy został odnotowany na koniec roku 2013 i wyniósł 11,25 miesięcy, zaś najkrótszy na koniec roku 2010 odpowiednio 10,40 miesięcy. Ten największy spadek w roku 2010 oraz wahania długości przebywania bez pracy w pozostałych latach powodują że zarówno funkcja trendu liniowego jak i trendu wykładniczego wskazują na możliwe wydłużenie tego czasu w kolejnych okresach.

W strukturze dominują osoby w wieku pomiędzy 24 a 34 rokiem życia, które stanowią przeciętnie niespełna 30% wszystkich bezrobotnych (od 26,2 do 29,4%). Warto zwrócić uwagę, iż łącznie wszystkie osoby zarejestrowane młodsze niż 34 lat stanowią we wszystkich analizowa-

nych okresach ponad połowę populacji bezrobotnych. To poważny problem, ponieważ w zdecydowanej większości są to osoby, które stosunkowo niedawno trafiły na rynek pracy. Istnieje kilka aspektów tego problemu – strukturalny, ponieważ może to świadczyć o niedostosowaniu systemu oświaty (w szczególności szkolnictwa zawodowego) do potrzeb rynku pracy oraz o małej otwartości lokalnego rynku pracy na osoby młode, dopiero rozpoczynające karierę zawodową. Istotny jest również aspekt podmiotowy – młodzi ludzie po raz pierwszy poszukujący pracy, w ich sytuacji pozostawanie dłużej bez pracy może mieć brzemienne skutki dla całej ścieżki kariery. Choćby przez brak wyrobienia sobie podstawowych nawyków związanych z pracą. Powiatowy Urząd Pracy biorąc pod uwagę powagę tego zjawiska powinien podejmować dynamiczne działania, ukierunkowane na tę grupę wiekową ramach projektów finansowanych z *Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój*, Oś Priorytetowa I *Osoby młode na rynku pracy*.

Niepokoją również duży odsetek osób bezrobotnych powyżej 45 roku życia, które stanowią łącznie 1/3 wszystkich bezrobotnych. Istnieje poważne zagrożenie iż są to osoby o niedostosowanych kwalifikacjach, które znalazły się poza rynkiem pracy i z dużym prawdopodobieństwem mogą się stać wykluczonymi społecznie i zawodowo, a w konsekwencji klientami pomocy społecznej. Warto inicjować projekty ukierunkowane na podnoszenie kwalifikacji tej grupy osób bezrobotnych.

Przeciętny wiek osoby zarejestrowanej jako bezrobotna w Powiatowym Urzędzie Pracy w Grójcu w analizowanym okresie wyniósł 36,7 lat i oscylował w przedziale od 36,5 do 36,8.

Ze względu na wykształcenie zdecydowanie dominują osoby o wykształceniu gimnazjalnym i niższym (podstawowym i niepełnym podstawowym), które stanowią blisko 1/3 populacji. Drugą w kolejności grupą są osoby o wykształceniu zasadniczym zawodowym, które stanowią ponad 1/4 ogółu bezrobotnych (w przedziale od 25,7 do 29,1%), zaś trzecią osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (około 1/5 wszystkich bezrobotnych). Bezrobotni wszystkich tych trzech grup stanowią razem ponad 85% wszystkich bezrobotnych. To bardzo istotna wskazówka dla instytucji prowadzących i odpowiedzialnych za kształcenie zawodowe na poziomie zasadniczym i średnim. Brak dostosowania systemu kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy może spowodować że szkoły z tej grupy będą „produkować” trwale bezrobotnych.

W strukturze bezrobocia pod względem stażu pracy dominującą grupą są osoby bez jakiegokolwiek stażu pracy, którzy stanowią niespełna 30% wszystkich bezrobotnych, co potwierdza negatywne wnioski z analizy dotyczącej struktury bezrobocia pod względem wieku. Istnieje kilka aspektów tego problemu – strukturalny, ponieważ może to świadczyć o niedostosowaniu systemu oświaty do potrzeb rynku pracy oraz o małej otwartości lokalnego rynku pracy na osoby młode, dopiero rozpoczynające karierę zawodową. Istotny jest również aspekt podmiotowy – młodzi ludzie po raz pierwszy poszukujący pracy, w ich sytuacji pozostawanie dłużej bez pracy może mieć brzemienne skutki dla całej ścieżki kariery.

2.3.2 Rynek pracy

W Powiecie Grójeckim na koniec 2013 roku zatrudnionych było 15 952 osoby, w tym 6 676 kobiet. Taka liczba zatrudnionych oznacza przyrost o 17,1% w stosunku do poprzedniego okresu programowania. Najwięcej osób zatrudniał sektor przemysłu i budownictwa, który dawał pracę 7560 osobom. Te liczby nie uwzględniają osób zatrudnionych w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie,

fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego oraz duchownych.

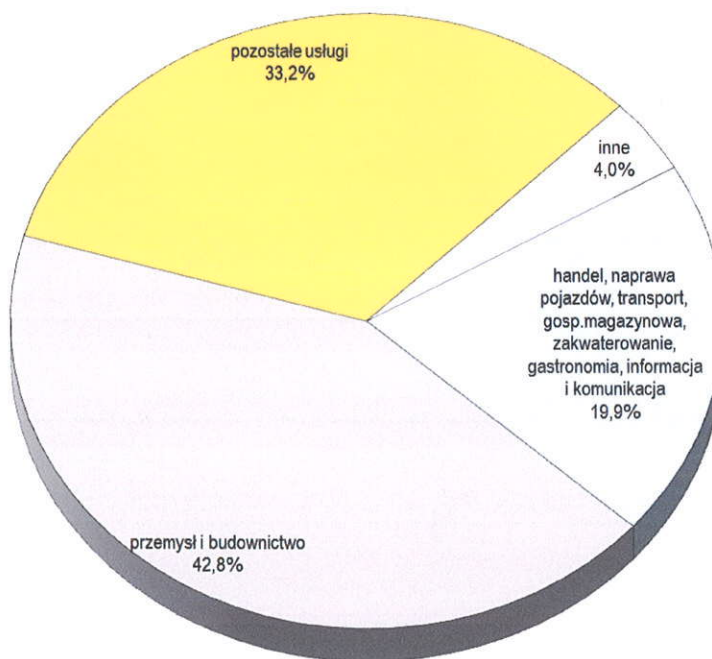
Strukturę wszystkich zatrudnionych według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych. prezentuje tabela 2.11 i wykres 2.11.

Tabela 2.11
Struktura zatrudnienia w Powiecie Grójeckim (stan na 31 grudnia 2012)

Wyszczególnienie	przemysł i budownictwo	handel, naprawa pojazdów, transport, gosp. magazynowa, zakwaterowanie, gastronomia, informacja i komunikacja	pozostałe usługi	Inne
Powiat Grójecki	6 831	3 182	5 301	638

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Województwo Mazowieckie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*, Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2013

Wykres 2.11 Struktura zatrudnienia w Powiecie Grójeckim (stan na 31 grudnia 2013)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Województwo Mazowieckie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*, Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2013

W strukturze dominuje grupa pracujących w sektorze przemysł i budownictwo, która stanowi 42,8% wszystkich zatrudnionych. Niemniej jest to przede wszystkim efektem zmiany prezentowania danych na temat zatrudnienia przez Urząd Statystyczny i Eurostat, w efekcie których nie są w nich uwzględniane dane dotyczące osób zatrudnionych w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

Ponieważ niewątpliwie w Powiecie Grójeckim dominująca grupa osób pracuje w sektorze rolniczym stanowiącym blisko 60% wszystkich miejsc pracy – co jest wynikiem profilu społeczno-gospodarczego powiatu grójeckiego. Ten poziom jest o 3 razy wyższy od przeciętnej województwa mazowieckiego oraz podregionu warszawskiego zachodniego. Z uwzględnieniem tego faktu należy szacować iż w przemyśle i budownictwie jest zatrudnionych około 17 procent osób.

Drugą co do wielkości grupę stanowią pracujący w sektorze pozostałych usług, w który zatrudnienie znalazło około 13 procent osób pracująca w powiecie grójeckim (uwzględniając pracujących w sektorze rolniczym), zaś trzecią pracujący w handlu, naprawie pojazdów, transporcie, gospodarce magazynowej, zakwaterowaniu, gastronomii, informacji i komunikacji. Ta grupa – uwzględnieniem zatrudnionych w rolnictwie – stanowiła około 8 procent wszystkich pracujących.

Informacje porównawcze odnośnie struktury zatrudnienia w Powiecie Grójeckim w odniesieniu do powiatów podregionu warszawskiego zachodniego zawiera wykres 2.12.

Wykres 2.12 Struktura zatrudnienia w powiatach podregionu warszawskiego zachodniego (stan na 31 grudnia 2013)

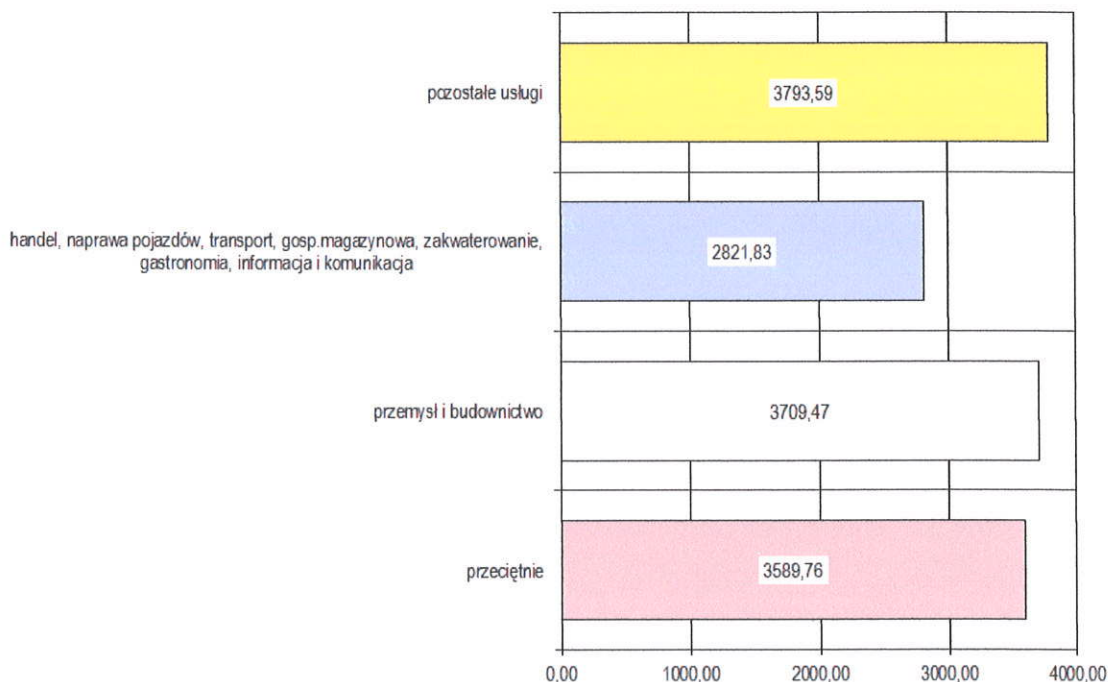
Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Województwo Mazowieckie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*, Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2013

Niski jak na przeciętną województwa i podregionu warszawskiego zachodniego jest odsetek osób zatrudnionych w sektorze handlu, naprawie pojazdów, transporcie, gospodarce magazynowej, zakwaterowaniu, gastronomii, informacji i komunikacji. Osoby zatrudnione w tym sektorze stanowią zaledwie 19,9% zatrudnionych co jest poziomem blisko 2-krotnie niższym od średniej dla podregionu warszawskiego zachodniego oraz o ponad 1/3 niższym niż w całym województwie mazowieckim. Zdecydowanie większy odsetek osób pracuje natomiast w przemyśle i

budownictwie – blisko 2-krotnie więcej niż w województwie oraz 1,5-krotnie więcej niż w podregionie. Takie proporcje wynikają z nie uwzględnienia w statystyce osób zatrudnionych w rolnictwie, łowiectwie, leśnictwie i rybactwie. W konsekwencji Powiecie Grójeckim w podregionie warszawskim zachodnim ma niemal najniższy poziom zatrudnienia, podczas gdy w poprzednim okresie programowania – w dwukrotnie większym podregionie warszawskim (podzielonym obecnie na dwa podregiony warszawski wschodni i warszawski zachodni) – był wśród trzech powiatów o największej liczbie zatrudnionych. Taki obraz struktury zatrudniania świadczy o konserwowaniu gospodarki opartej w największym stopniu o sadownictwo i tradycyjne walory rolnicze powiatu. Warto się jednak zastanowić, czy utrzymywanie takiego stanu nie spowoduje braku perspektyw na zdyktowanie rozwoju. Szczególnie, że powiat grójecki – z dobrymi połączeniami komunikacyjnymi z metropolią warszawską – może stanowić doskonałe zaplecze dla rozwoju branży budowlanej, mogącej stanowić koło zamachowe wzrostu gospodarczego, bez konieczności dokonywania inwestycji w zaawansowane technologie i wysoko wykwalifikowane kadry. Alternatywnie – podobnie jak powiaty ościenne, w szczególności grodziski, piaseczyński, czy pruszkowski – powiat grójecki może się stać doskonałą lokalizacją do inwestycji budownictwa indywidualnego.

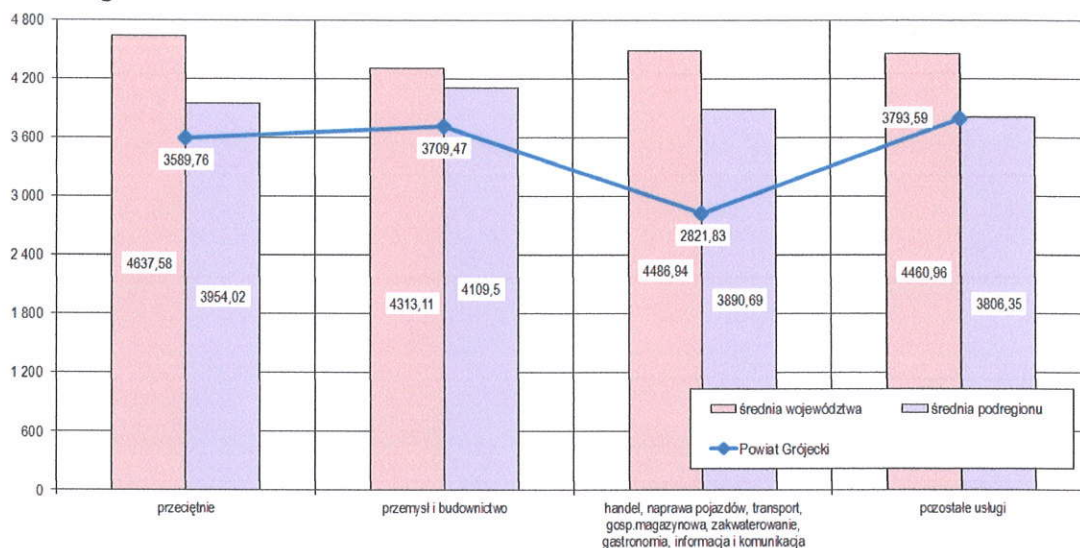
Wysokość przeciętnego wynagrodzenia w Powiecie Grójeckim wg poszczególnych sektorów oraz jej porównanie do średniej województwa mazowieckiego i podregionu warszawskiego zachodniego oraz dynamikę zmiany wynagrodzenia w poszczególnych powiatach podregionu warszawskiego zachodniego w latach 2006 – 2013 prezentują wykresy 2.13, 2.14 i 2.15. Podobnie jak w przypadku danych o zatrudnieniu, w związku ze zmianą sposobu zbierania i prezentowania danych, również w przypadku wynagrodzeń, nie są w nich uwzględniane dane dotyczące osób zatrudnionych w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

Wykres 2.13 Przeciętne wynagrodzenie w Powiecie Grójeckim w poszczególnych sektorach w 2013 roku

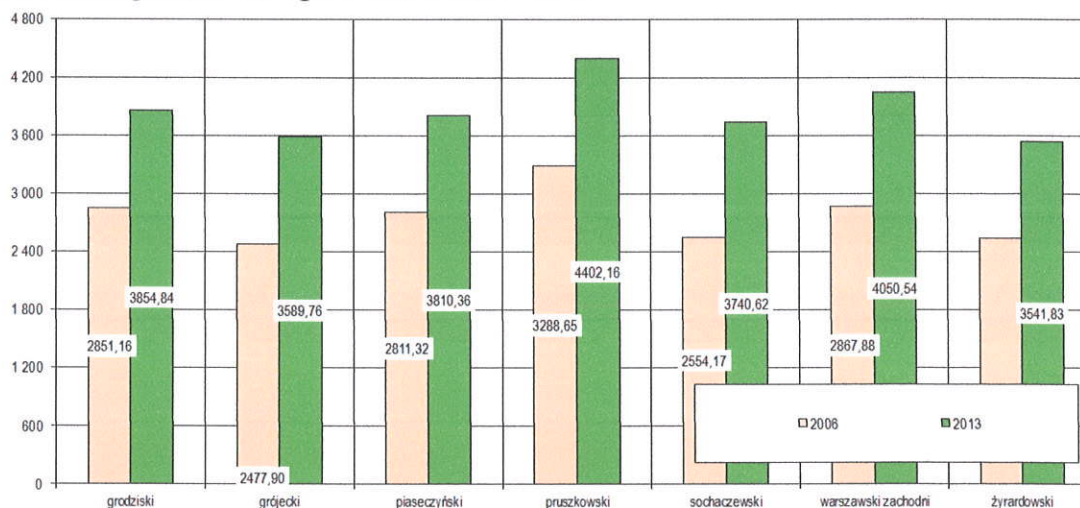
Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Województwo Mazowieckie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*, Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2013

Wykres 2.14 Przeciętne wynagrodzenie w Powiecie Grójeckim w poszczególnych sektorach w porównaniu do średniej województwa mazowieckiego i podregionu warszawskiego zachodniego w 2013 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Województwo Mazowieckie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*, Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2013

Wykres 2.15 Dynamika zmian wynagrodzenia w poszczególnych powiatach podregionu warszawskiego zachodniego w latach 2006 – 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Województwo Mazowieckie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2013*, *Województwo Mazowieckie – Podregiony, Powiaty, Gminy 2006* Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2006, 2013

Przeciętne wynagrodzenie brutto w Powiecie Grójeckim w badanym okresie wyniosło 3 589,76 zł i było niższe do średniej podregionu warszawskiego o blisko 10%, zaś od średniej województwa mazowieckiego niższe o niespełna 1/4. Zdecydowanie najlepiej opłacani byli pracownicy zatrudnieni w sektorze pozostałych usług oraz przemysłu i budownictwa. W pierwszej z tych grup przeciętne wynagrodzenie brutto było wyższe od średniej powiatowej zbliżone do średniej podregionalnej (o odpowiednio 5,7 i 0,3 %). W pozostałych sektorach wynagrodzenia były

niższe od przeciętnej wynagrodzenia odnotowanego w podregionie warszawskim zachodnim i województwie mazowieckim.

Mimo iż dane z roku 2006 uwzględniają sektor produkcji rolnej, który nie jest analizowany przez statystykę publiczną w roku 2013, warto zauważyć bardzo wysoki – wyprzedzający niemal dwukrotnie procesy inflacyjne – przyrost poziomu wynagrodzeń w powiecie grójeckim. Był on najwyższy, po wzroście odnotowanym w powiecie sochaczewskim, dla całego podregionu warszawskiego zachodniego. W latach 2007-2013 inflacja osiągnęła narastająco 23,8%, a przeciętne płace w powiecie grójeckim skoczyły o 44,9%, podczas gdy przeciętna dla podregionu była niższa o 5 punktów procentowych, a w powiatach ościennych o blisko 10 punktów. Jednak ma tu zastosowanie również tzw. efekt bazy, ponieważ w roku 2006 przeciętny poziom wynagrodzeń w powiecie grójeckim był najniższy w podregionie. Należy podejrzewać iż wysokie wzrosty płac kompensowały niski poziom wyjściowy. W dalszym ciągu przeciętny poziom wynagrodzeń w powiecie grójeckim jest na przedostatnim poziomie w podregionie warszawskim zachodnim. Od najlepiej wynagradzanych pracowników powiatu pruszkowskiego dzieli przeciętną grójecką 22,6% a od pozostałych powiatów od 5 do 12% (przeciętnie w powiecie grójeckim zarabia się o 8,6% mniej niż w pozostałych powiatach podregionu.

W województwie mazowieckim, przeciętne wynagrodzenie w powiecie grójeckim znalazło się na 12 miejscu pod względem wysokości na 42 powiaty i stanowiło 70,7% najwyższego wynagrodzenia (Miasto Stołeczne Warszawa) oraz 134,4% najniższego (powiat mławski).

2.4 Pomoc społeczna

Pomoc Społeczna jest jednym z elementów polityki społecznej Powiatu. Głównym realizatorem i koordynatorem polityki społecznej z zakresu pomocy społecznej na terenie powiatu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Na potencjał pomocy społecznej składają się :

- ✓ Miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej (Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grójcu, w Mogielnicy, w Nowym Mieście nad Pilicą i w Warce oraz Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w Belsku Dużym, Błędowie, Chynowie, Goszczynie, Jasieńcu i Pniewach).
- ✓ Dom Pomocy Społecznej w Nowym Mieście n/Pilicą
- ✓ Dom Pomocy Społecznej w Tomczycach
- ✓ Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Matki Wincenty Jadwigi Jaroszewskiej w Jurkach
- ✓ Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Nowym Mieście n/Pilicą
- ✓ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Grójcu
- ✓ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Warce
- ✓ Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Nowym Mieście nad Pilicą
- ✓ Ponadto wspierane są programy socjalne organizacji pozarządowych.

Ośrodki pomocy społecznej realizują zadania statutowe wynikające z ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 15 kwietnia 2004 r., Nr 64, poz. 593, ze zm.) i przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie, ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 228, poz. 255) i przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie, ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 20 września 2005 r. Nr 180, poz. 1493) i przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie, ustawy z 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. Nr 86, poz. 732) i przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie oraz uchwał Rady Miasta i Rad Gminnych

W ostatnim okresie zmieniały się zasady finansowania zadań z zakresu pomocy społecznej. Rozszerzał się zakres świadczeń obligatoryjnych przy jednoczesnym redukowaniu środków na zadania fakultatywne. Przełomowym rokiem był rok 2004, gdzie m.in. z ustawy o pomocy społecznej wyszły takie świadczenia jak okresowy zasiłek gwarantowany, zasiłek stały z tytułu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym, jednorazowy zasiłek macierzyński. Świadczenia te przeniesiono do katalogu świadczeń rodzinnych.

W ustawie o pomocy społecznej zmieniono zakres zadań. Od 2004 roku do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym dołączono zadania w formie przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych, kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu. Zasiłki okresowe stały się zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym, jednak przez najbliższe lata będą dotowane z budżetu państwa.

Od maja 2004 roku Ośrodki Pomocy Społecznej realizują nową ustawę o świadczeniach rodzinnych, a od 2005 roku realizują zadania ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej. Na mocy ustawy o pomocy społecznej prowadzona jest również pomoc osobom i rodzinom w postaci pracy socjalnej.

W ramach zadań zleconych realizowane były zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych klęską żywiołową lub ekologiczną, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz pomoc przyznawana cudzoziemcom. Dynamikę ilości osób objętych świadczeniami, ilości wykonanych świadczeń oraz wydatków na poszczególne zadania w tym zakresie w roku 2008 w porównaniu do roku 2013 w poszczególnych gminach Powiatu Grójeckiego prezentują tabele 2.12 oraz wykres 2.16.

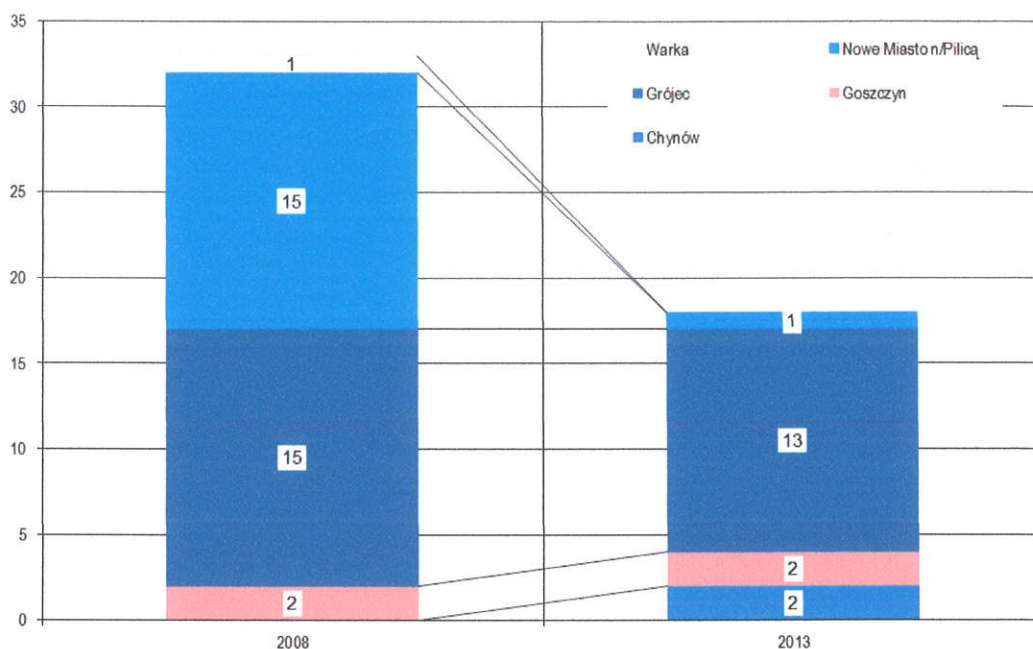
Tabela 2.12

**Struktura ilości osób objętych świadczeniami pomocy społecznej
w ramach zadań zleconych w gminach Powiatu Grójeckiego w roku 2008 i 2013**

Wyszczególnienie	Rok	Zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych klęską żywiołową lub ekologiczną	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Pomoc przyznana cudzoziemcom
Belsk Duży	2008	0	0	b/d
	2013	0	0	0
Błędów	2008	0	0	b/d
	2013	0	0	0
Chynów	2008	b/d	b/d	b/d
	2013	0	2	0
Goszczyn	2008	0	2	b/d
	2013	0	2	0
Grójec	2008	0	15	b/d
	2013	0	13	0
Jasieniec	2008	0	0	b/d
	2013	0	0	0
Mogielnica	2008	0	0	b/d
	2013	0	0	0
Nowe Miasto n/Pilicą	2008	0	15	b/d
	2013	0	1	0
Pniewy	2008	0	0	b/d
	2013	0	0	0
Warka	2008	0	1	b/d
	2013	0	0	0
Powiat Grójecki	2008	0	33	0
	2013	0	18	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za rok 2008 i 13

Wykres 2.16 Struktura ilości osób objętych świadczeniami specjalistycznych usług opiekuńczych w gminach Powiatu Grójeckiego w roku 2008 i 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za rok 2008

W strukturze występując praktycznie wyłącznie specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Jednocześnie zaobserwowano istotny spadek – o blisko połowę (45,5%) ilości osób objętych wsparciem ośrodków pomocy społecznej w ramach zadań zleconych. W badanym okresie zostało łącznie objętych w roku 2008 – 33 osoby, zaś w roku 2013 jedynie 18 osób. Jedynie w gminie Grójec ilość osób objętych tymi świadczeniami pozostawała na zbliżonym poziomie, a jednocześnie było ich najwięcej. W roku 2013 objęci wsparciem pomocy społecznej otrzymali 7 401 świadczeń o łącznej wartości 217 999,00. Przeciętna wartość świadczenia wyniosła zatem 29,46 złotych.

W ramach zadań własnych gminy realizowane były następujące rodzaje wsparcia: zasiłki stałe, zasiłki okresowe – związane z bezrobociem, długotrwałą chorobą, niepełnosprawnością oraz innymi przyczynami, posiłki, usługi opiekuńcze, zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, sprawienie pogrzebu, inne zasiłki celowe i w naturze oraz odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej.

Strukturę ilości osób objętych poszczególnymi świadczeniami w roku 2008 w poszczególnych gminach Powiatu Grójeckiego prezentuje tabele od 2.13 do 2.16 oraz wykresy od 2.17 do 2.19.

Tabela 2.13

Ilość osób objętych świadczeniami pomocy społecznej
w ramach zadań własnych gmin Powiatu Grójeckiego w roku 2008

Wyszczególnienie	Belsk Duży	Błędów	Chynów	Goszczyn	Grójec	Jasieniec	Mogielnica	Nowe Miasto n/Pilicą	Pniewy	Warka
Zasiłki stałe	8	14	b/d	5	134	17	48	23	17	51
Zasiłki okresowe	9	9	75	14	91	54	33	16	11	43
✓ bezrobocie	9	7	38	8	43	45	7	16	8	23
✓ długotrwała choroba	0	2	25	2	33	6	21	0	2	13
✓ niepełnosprawność	0	0	12	4	15	3	3	0	1	7
✓ inne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Posiłek	106	95	142	130	396	164	244	173	123	241
Usługi opiekuńcze	0	0	10	0	31	1	0	6	0	28
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	0	0	3	0	10	1	0	2	1	13
Sprawienie pogrzebu	0	3	4	0	10	0	3	0	1	3
Inne zasiłki celowe i w naturze	60	41	244	27	393	98	142	176	108	288
Odpłatność za pobyt w DPS	4	3	4	2	18	2	3	7	2	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za rok 2008

Tabela 2.14

Ilość osób objętych świadczeniami pomocy społecznej
w ramach zadań własnych gmin Powiatu Grójeckiego w roku 2013

Wyszczególnienie	Belsk Duży	Błędów	Chynów	Goszczyn	Grójec	Jasieniec	Mogielnica	Nowe Miasto n/Pilicą	Pniewy	Warka
Zasiłki stałe	11	17	44	5	135	15	50	26	22	78
Zasiłki okresowe	5	4	40	8	61	22	31	10	7	76
✓ bezrobocie	3	2	22	2	34	15	16	9	5	60
✓ długotrwała choroba	1	1	11	0	8	7	11	1	1	11
✓ niepełnosprawność	0	0	4	1	10	1	2	0	1	5
✓ inne	1	1	3	5	9	0	2	0	0	0
Posiłek	73	54	125	81	577	131	187	124	101	151
Usługi opiekuńcze	0	0	8	0	33	0	5	9	0	10
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	0	0	2	1	6	2	4	3	199	2
Sprawienie pogrzebu	0	3	3	1	8	1	4	2	4	4
Inne zasiłki celowe i w naturze	70	53	352	27	456	68	144	145	106	260
Odpłatność za pobyt w DPS	9	3	10	2	26	5	6	11	8	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za rok 2013

Tabela 2.15

**Ilość udzielonych świadczeń pomocy społecznej
w ramach zadań własnych gmin Powiatu Grójeckiego w roku 2013**

Wyszczególnienie	Belsk Duży	Błędów	Chynów	Goszczyn	Grójec	Jasieniec	Mogielnica	Nowe Miasto n/Pilicą	Pniewy	Warka
Zasiłki stałe	11	17	44	5	135	15	50	26	22	78
Zasiłki okresowe	5	4	40	8	61	22	31	10	7	76
✓ bezrobocie	3	2	22	2	34	15	16	9	5	60
✓ długotrwała choroba	1	1	11	0	8	7	11	1	1	11
✓ niepełnosprawność	0	0	4	1	10	1	2	0	1	5
✓ inne	1	1	3	5	9	0	2	0	0	0
Posilek	73	54	125	81	577	131	187	124	101	151
Usługi opiekuńcze	0	0	8	0	33	0	5	9	0	10
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	0	0	2	1	6	2	4	3	199	2
Sprawienie pogrzebu	0	3	3	1	8	1	4	2	4	4
Inne zasiłki celowe i w naturze	70	53	352	27	456	68	144	145	106	260
Odpłatność za pobyt w DPS	9	3	10	2	26	5	6	11	8	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za rok 2013

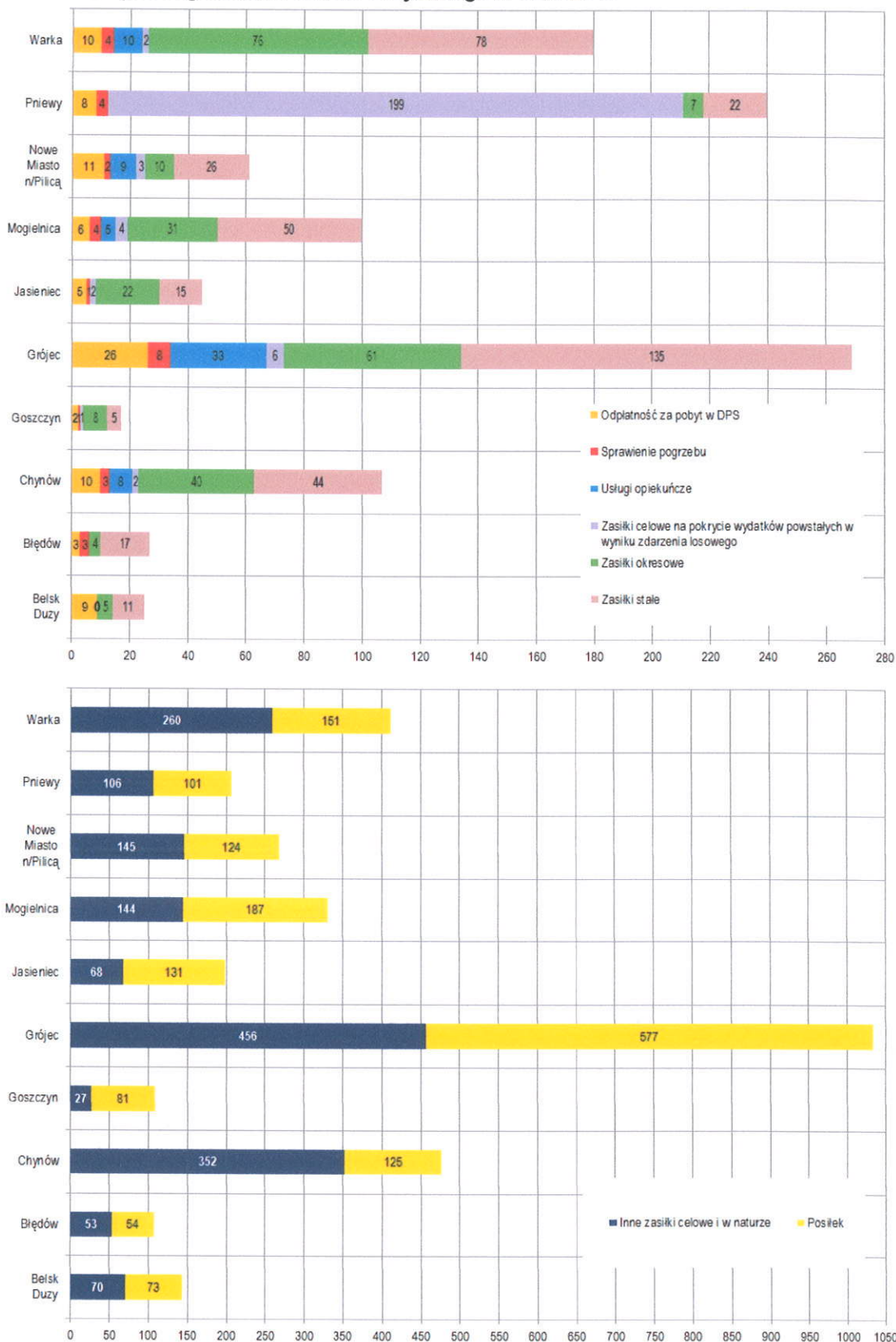
Tabela 2.16

**Wartość udzielonych świadczeń pomocy społecznej
w ramach zadań własnych gmin Powiatu Grójeckiego w roku 2013**

Wyszczególnienie	Belsk Duży	Błędów	Chynów	Goszczyn	Grójec	Jasieniec	Mogielnica	Nowe Miasto n/Pilicą	Pniewy	Warka
Zasiłki stałe	59 310	75 991	212 000	25 746	583 660	65 795	227 525	134 654	105 824	349 308
Zasiłki okresowe	8 678	3 266	41 955	7 573	64 466	27 020	33 478	21 210	18 832	68 785
✓ bezrobocie	7 378	1 970	24 755	1 917	34 250	22 160	19 865	20 668	14 428	57 298
✓ długotrwała choroba	600	861	10 735	0	5 843	4 460	11 383	542	1 824	8 283
✓ niepełnosprawność	0	0	1 687	463	13 930	400	1 177	0	2 580	3 204
✓ inne	700	435	4 818	5 193	10 443	0	1 053	0	0	0
Posilek	46 915	32 496	48 987	40 910	245 331	112 405	101 766	65 976	87 895	140 472
Usługi opiekuńcze	0	0	33 816	0	331 454	0	15 190	52 070	0	109 272
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	0	0	7 500	800	9 500	4 700	7 000	5 000	45 060	10 000
Sprawienie pogrzebu	0	4 100	10 500	2 700	16 770	2 500	7 950	2 450	13 000	11 200
Inne zasiłki celowe i w naturze	70 513	23 652	217 275	17 614	170 630	31 152	73 600	75 944	116 460	126 594
Odpłatność za pobyt w DPS	194 884	84 741	234 145	41 110	696 752	133 985	83 236	222 165	185 777	257 641

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za rok 2013

Wykres 2.17 Struktura ilości osób objętych świadczeniami pomocy społecznej w ramach zadań własnych w gminach Powiatu Grójeckiego w roku 2013

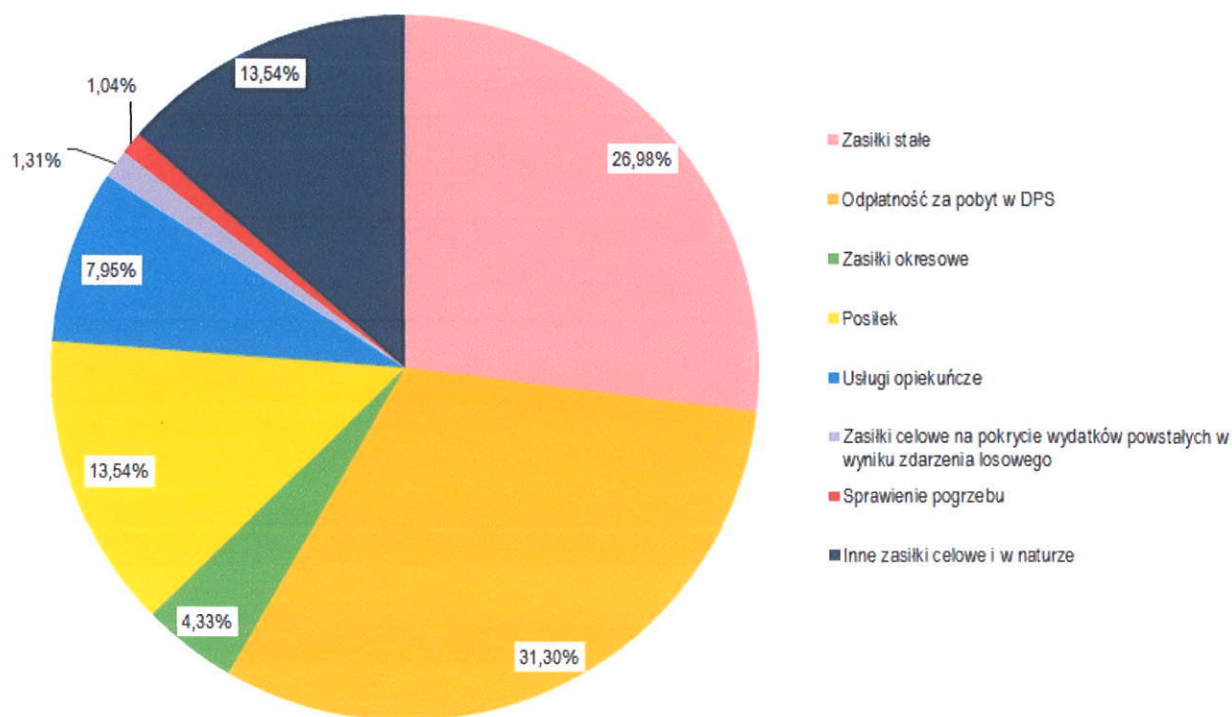

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za rok 2013

W strukturze udzielonych świadczeń – pod względem ilości osób, które z nich korzystały – dominują inne zasiłki celowe i w naturze w tym zasiłki specjalne celowe oraz posiłki. Wsparto nimi w obydwu przypadkach odpowiednio niespełna 1700 i ponad 1 600 osób. Ta forma wsparcia pochłonęła jednocześnie jedynie około 1/7 wartości wszystkich świadczeń. Warto podkreślić, iż ta forma udzielanego świadczenia w zasadniczym stopniu trafiała do dzieci. W porównaniu do poprzedniego okresu programowania zmniejszyła się ilość osób objętych posiłkami (o niespełna 200 osób), zaś zwiększyła (o około 100 osób) łączna liczba korzystających z innych zasiłków celowych i w naturze. Największa ilość osób korzystała z posiłków w gminie Grójec – 577 osób, oraz w gminach Mogielnica 187 i Warka 151 osób.

Trzecią pod względem ilością osób korzystających formą świadczeń były zasiłki stałe, z których w roku 2013 skorzystało 403 osoby tj. jest o blisko 50 osób więcej niż w poprzednim okresie programowania.

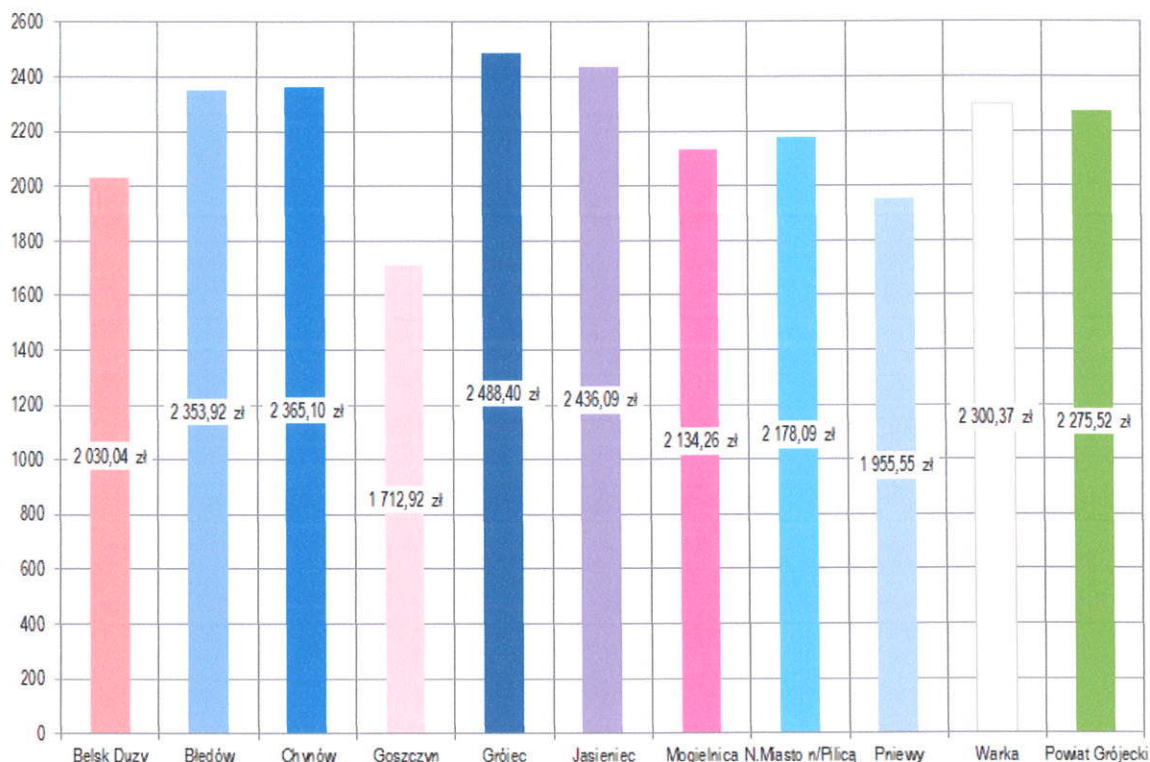
Wykres 2.18 Struktura wartości udzielonych świadczeń pomocy społecznej w ramach zadań własnych w gminach Powiatu Grójeckiego w roku 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za rok 2013

Najwięcej środków pochłonęły wydatki na odpłatności za pobyt w Domu Pomocy Społecznej, które stanowiły blisko 1/3 wszystkich zrealizowanych w 2013 roku świadczeń pomocy społecznej. Z tej formy pomocy skorzystało we wszystkich gminach powiatu grójeckiego 90 osób, co oznacza iż przeciętny koszt na osobę tego świadczenia wyniósł 23,7 tysiąca złotych i był najwyższy ze wszystkich udzielonych. Warto zauważyć iż poziom dofinansowania pobytu w Domu Pomocy Społecznej różnił się w poszczególnych gminach. Wysokość kosztu miesięcznego utrzymania w DPS prezentuje wykres 2.21.

Wykres 2.19 Wysokość kosztu jednomiesięcznego pobytu w Domu Pomocy Społecznej w poszczególnych gminach Powiatu Grójeckiego w roku 2013

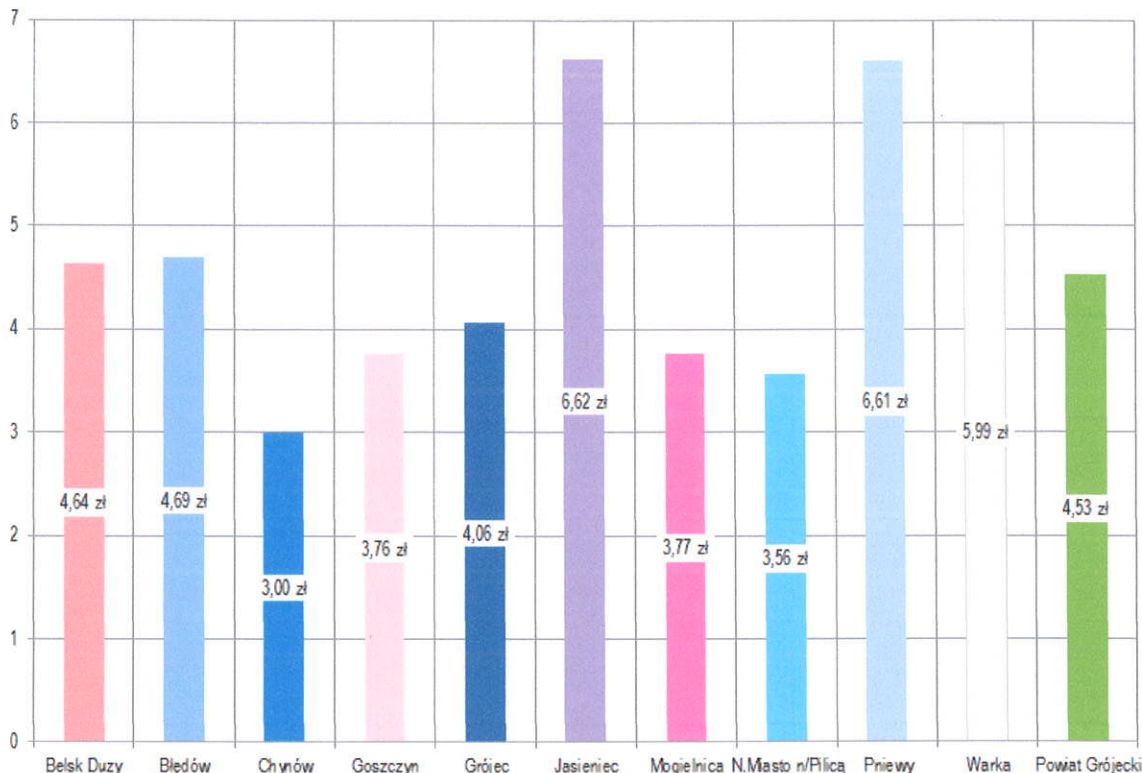
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za rok 2013

Najwyższy koszt pobytu w Domu Pomocy Społecznej pokrywany ze środków gminy odnotowano w 2013 roku w gminie Grójec, najniższy w gminie Goszczyn, średnia ważona dla całego powiatu grójeckiego wyniosła 2 265,52.

Drugą pod względem wartości grupą udzielonych świadczeń były zasiłki stałe które pochłonęły ponad 1,8 miliona złotych i stanowiły ponad 1/4 wartości wszystkich świadczeń. Przeciętna wartość zasiłku stałego na osobę w 2013 roku wyniosła w powiecie grójeckim 4 565,29 złotych – najwyższy poziom świadczenie z tego tytułu odnotowano w gminie Belsk Duży (5391,82 zł), najniższy w gminie Grójec (4 323,41 zł).

W dalszej kolejności znalazły się inne zasiłki celowe i w naturze oraz posiłki, które stanowiły 13,54% i wyniosły w obu przypadkach ponad 923 tysiące złotych. Przeciętnie w powiecie grójeckim jedna osoba korzystająca z posiłków otrzymała 127,2 takich świadczeń pomocy społecznej – najwięcej w gminie Warka 155,3 posiłki, najmniej w gminie Grójec 104,8 posiłków. Taka liczba udzielonych świadczeń oznacza iż w powiecie grójeckim osoby korzystające z posiłków przeciętnie otrzymały je w co drugi dzień pracy pomocy społecznej (50,7% dni roboczych) w 2013 roku – najczęściej w gminie Warka 61,9% a najrzadziej w gminie Grójec 41,8%. Warto zauważyć iż poziom kosztów posiłków finansowanych w ramach świadczeń pomocy społecznej różnił się dość istotnie w poszczególnych gminach powiatu grójeckiego. Wysokość jednego posiłku prezentuje wykres 2.20.

Wykres 2.20 Wysokość kosztu jednego posiłku w poszczególnych gminach Powiatu Grójeckiego w roku 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za rok 2013

Wyniki przeprowadzonej analizy są interesujące – różnice pomiędzy cenami posiłków w poszczególnych gminach są nawet ponad dwukrotne. Najniższą przeciętną cenę posiłku odnotowano w gminie Chynów (3,00 zł) oraz w Nowym Mieście nad Pilicą (3,56 zł), Goszczynie (3,76 zł) i Mogielnicy (3,77 zł). Najwięcej ośrodki pomocy społecznej za posiłki dla swoich podopiecznych płaciły w gminach Jasieniec (6,62 zł) Pniewy (6,61 zł) oraz Warka (5,99 zł). Średnia ważona cena posiłku dla całego Powiatu Grójeckiego w roku 2013 wyniosła 4,53 zł.

2.5 Piecza zastępcza

W dniu 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieci w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Piecza zastępcza zapewnia:

1. Realizację planu pracy z rodziną lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka;
2. Przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych,

3. Zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – rekreacyjnych.

Pieczą zastępczą sprawowana jest w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- a) rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna)
- b) rodzinny dom dziecka.

Zasadniczy podział dokonany przez ustawodawcę to podział na rodziny zastępcze oraz podział na rodzinne domy dziecka. Zarówno jedną, jak i drugą formę rodzinnej pieczy zastępczej mogą sprawować małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim. Rodzinę zastępczą spokrewnioną tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. W przypadku wstępnych w zasadzie wchodzi w grę tylko dziadkowie dziecka. Z uwagi na konieczność zapewnienia dziecku całodobowej opieki i wychowania przez rodziców zastępczych raczej trudno wyobrazić sobie by rodzicami zastępczymi mogli być dalsi wstępni. Rodziną zastępczą spokrewnioną z dzieckiem nie może być np. wujostwo dziecka, pomimo niewątpliwie bliskiej więzi pokrewieństwa. Takie uregulowanie wynikało z potrzeby bliższego powiązania sprawowania funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej z regulacjami dotyczącymi obowiązku alimentacyjnego – konsekwencją jest zaś zagwarantowanie rodzinie zastępczej spokrewnionej mniejszych środków na pokrycie kosztów utrzymania dziecka pozostającego w pieczy. Rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu w związku z wejściem w życie Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku, od dnia 1 stycznia 2012 roku pełni rolę organizatora pieczy zastępczej na terenie powiatu grójeckiego na mocy Zarządzenia Nr 76/2011 Starosty Grójeckiego z dnia 16 listopada 2011 roku., od dnia 1 lutego 2012 roku w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu pracuje 3 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, którzy swą opieką objęli wszystkie rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie powiatu.

PCPR prowadzi kampanię na rzecz promowania i pozyskiwania nowych kandydatów do pełnienia funkcji zawodowej rodziny zastępczej i chętnych do prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Ogłoszenia są rozwieszane w Ośrodkach Pomocy Społecznej, Urzędach Miast, przy parafiach, w szkołach.

2.5.1 Rodzinna piecza zastępcza

Dzieci częściowo bądź całkowicie pozbawione opieki rodzicielskiej umieszczane są w rodzinach zastępczych bądź w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. W pierwszej kolejności podejmowane są starania, aby dziecko umieścić w rodzinie zastępczej, a dopiero wówczas, gdy nie ma kandydatów na rodziców zastępczych dla danego dziecka, umieszczane jest ono w placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Dynamikę ilości rodzin zastępczych oraz dynamikę liczby dzieci umieszczonych w poszczególnych typach rodzin zastępczych w latach 2011-2013 prezentują tabele 2.17 – 2.18 oraz wykresy 2.21 – 2.22.

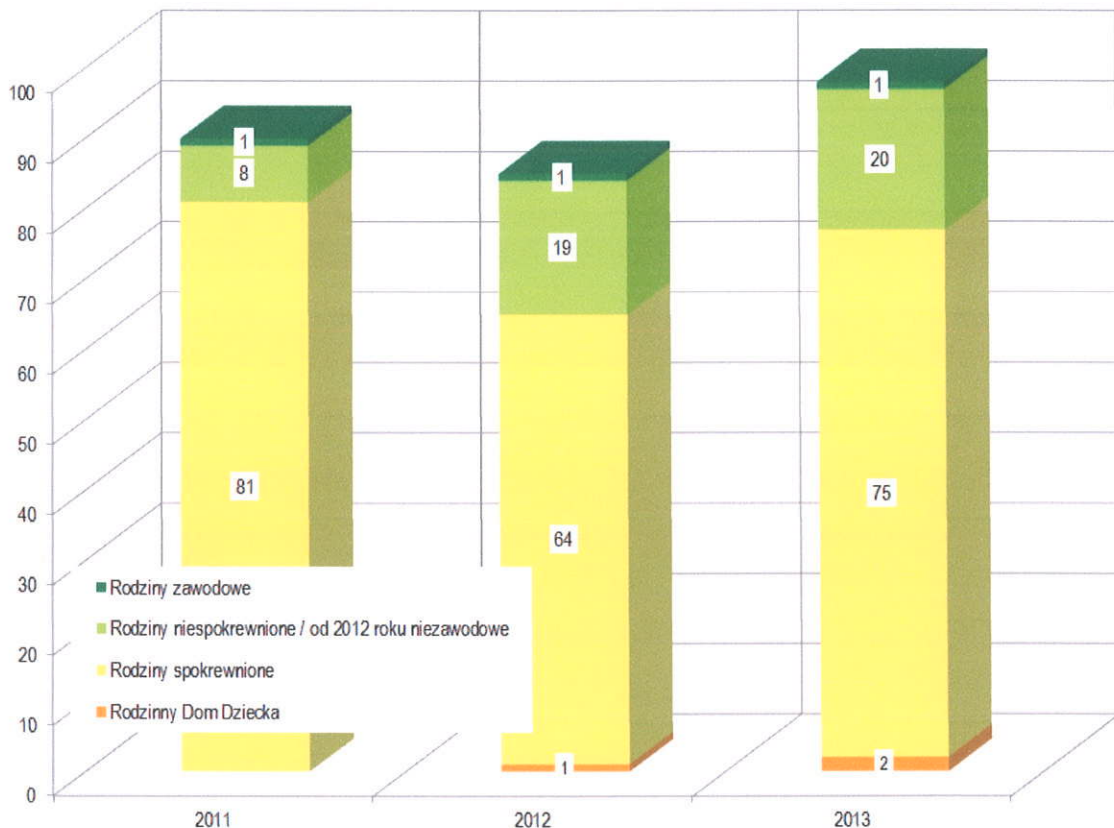
Tabela 2.17

Rodziny zastępcze w podziale na spokrewnione, niespokrewnione i zawodowe na terenie Powiatu Grójeckiego w latach 2011 – 2013

Wyszczególnienie	2011	2012	2013
Rodziny spokrewnione	81	64	75
Rodziny niespokrewnione / od 2012 roku niezawodowe	8	19	20
Rodziny zawodowe	1	1	1
w tym o charakterze pogotowia rodzinnego	1	1	1
Rodzinny Dom Dziecka	0	1	2
Ogółem	90	84	98

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Grójec za lata 2011 – 2013

Wykres 2.21 Rodziny zastępcze w podziale na spokrewnione, niespokrewnione i zawodowe na terenie Powiatu Grójeckiego w latach 2011 – 2013

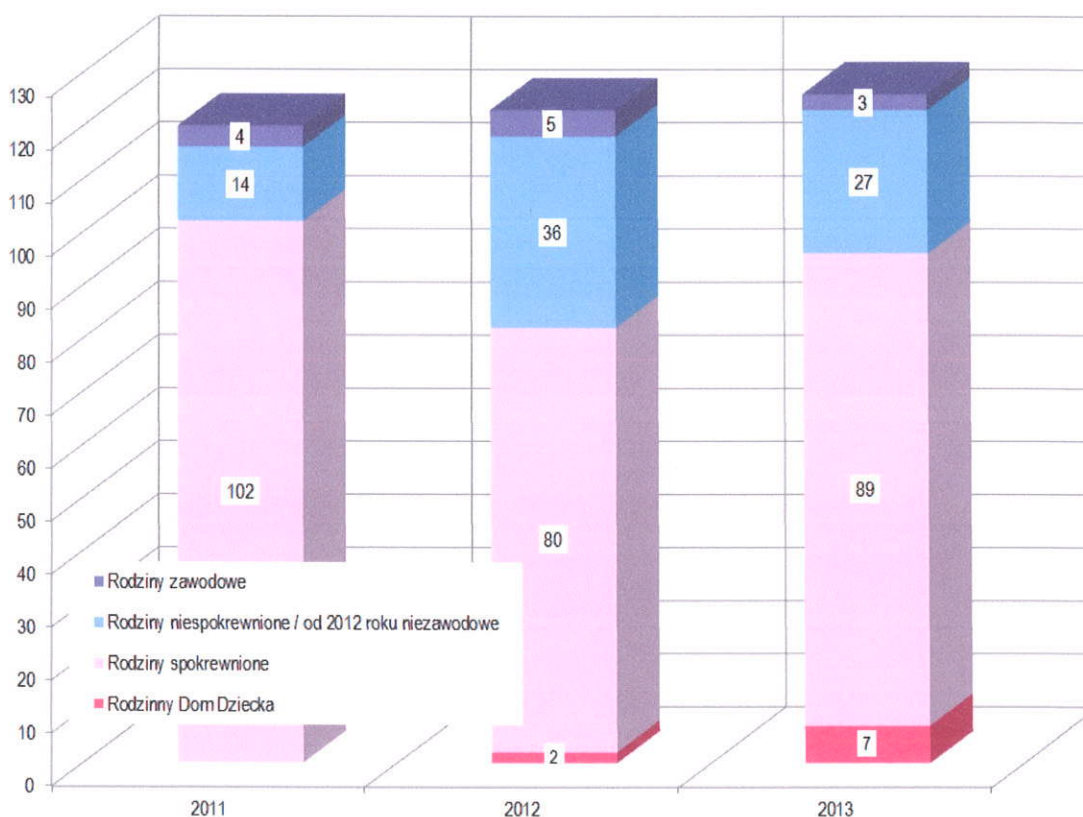
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Grójec za lata 2011 – 2013

Tabela 2.18
Liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych typach rodzin zastępczych
na terenie Powiatu Grójeckiego w latach 2011 – 2013

Wyszczególnienie	2011	2012	2013
Rodziny spokrewnione	102	80	89
Rodziny niespokrewnione / od 2012 roku niezawodowe	14	36	27
Rodziny zawodowe	4	5	3
w tym o charakterze pogotowia rodzinnego	4	5	3
Rodzinny Dom Dziecka	0	2	7
Ogółem	120	123	126

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Grójec za lata 2011 – 2013

Wykres 2.22 Liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych typach rodzin zastępczych
na terenie Powiatu Grójeckiego w latach 2011 – 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Grójec za lata 2011 – 2013

Część dzieci pochodzące z Powiatu Grójeckiego przebywały w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie innych powiatów.

Liczba dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej cały czas wzrasta, stąd też starania na rzecz rozwoju sieci rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych.

W rozbiciu na typy rodzin przeważającą część stanowią rodziny spokrewnione, które sprawują opiekę nad jednym dzieckiem. Rodziny zastępcze funkcjonują na terenie wszystkich gmin Powiatu Grójeckiego. Najwięcej rodzin zastępczych, w tym również zawodowych jest w najbardziej licznych gminach powiatu, tj. w gminach Grójec i Warka. Tabela 2.19 przedstawia szczegółowe dane na temat liczby rodzin zastępczych w rozbiciu na poszczególne gminy Powiatu Grójeckiego.

Tabela 2.19

Rodziny zastępcze oraz liczba dzieci w rodzinach zastępczych w podziale na gminy w Powiecie Grójeckim w latach 2011 – 2013

Wyszczególnienie		Grójec		Warka		Chynów		Belsk Duży		Mogielnica		Nowe Miasto		Jastaniec		Pniewy		Błędów		Goszczyn		
		2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	
Rok																						
OGÓLEM RODZINY ZASTĘPCZE	Liczba rodzin	26	22	11	14	11	12	4	6	5	4	5	7	7	5	7	7	4	3	3	5	
	Liczba dzieci	34	24	14	17	14	15	5	7	5	4	7	10	8	6	10	7	5	4	4	7	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Grójec za lata 2011 – 2013

Rodziny zastępczej udziela się pomocy pieniężnej na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka. Wysokość miesięcznej pomocy pieniężnej, do końca grudnia 2011r. uzależniona była między innymi od wieku dziecka, stanu zdrowia dziecka oraz od stopnia pokrewieństwa z rodzicami zastępczymi. Była to pomoc określana mianem - *na częściowe pokrycie kosztów utrzymania*. Natomiast od 1 stycznia 2012 r. wysokość pomocy uzależniona jest od typu rodziny zastępczej. W przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej świadczenie określane - *na pokrycie kosztów utrzymania*, wypłacane jest w wysokości nie mniej niż 660 zł miesięcznie, natomiast w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka świadczenie wynosi nie mniej niż 1 000 zł miesięcznie. Zawodowe rodziny zastępcze otrzymują dodatkowo miesięczne wynagrodzenie w wysokości nie niższej niż 2 000 zł. Funkcjonujące na terenie naszego powiatu zawodowe rodziny zastępcze otrzymują wynagrodzenie w wysokości od 2 000 zł do 2 600 zł brutto (rodziny zawodowe 2 000 zł brutto a rodzina zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego 2 600 zł brutto.) Finansowanie zadań z zakresu pieczy zastępczej, zarówno rodzinnej jak i instytucjonalnej do końca 2011r. należało do zadań własnych powiatu.

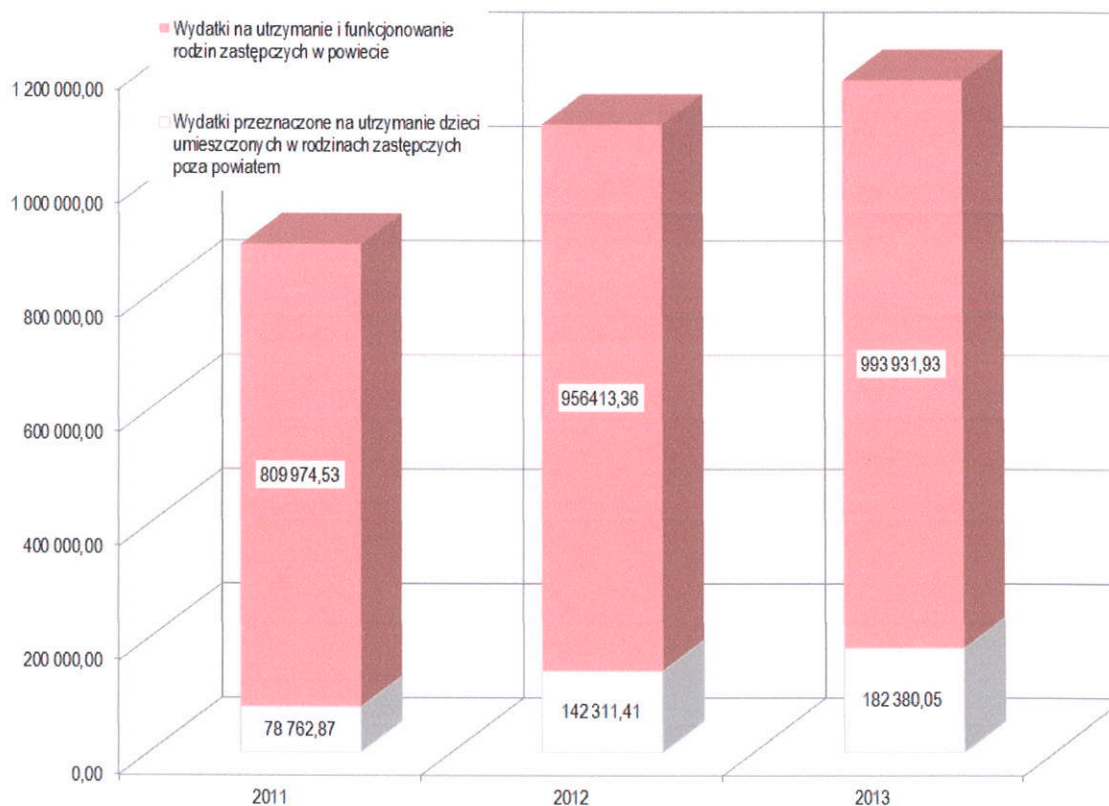
Dynamikę kosztów utrzymania rodzin zastępczych oraz usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych ponoszone przez Powiat Grójecki w latach 2011 – 2013 prezentują tabela 2.20 oraz wykres 2.23.

Tabela 2.20
Koszty utrzymania rodzin zastępczych oraz usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych ponoszone przez Powiat Grójecki w latach 2011 – 2013

Wyszczególnienie	2011	2012	2013
Wydatki na utrzymanie i funkcjonowanie rodzin zastępczych w powiecie	809 974,53	956 413,36	993 931,93
Wydatki przeznaczone na utrzymanie dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych poza powiatem	78 762,87	142 311,41	182 380,05
Łączne wydatki Powiatu Grójeckiego przeznaczone na rodziny zastępcze	888 737,40	1 098 724,77	1 176 311,98

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Grójec za lata 2011 – 2013

Wykres 2.23 Koszty utrzymania rodzin zastępczych oraz usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych ponoszone przez Powiat Grójecki w latach 2011 – 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Grójec za lata 2011 – 2013

Od 01 stycznia 2012 r. gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

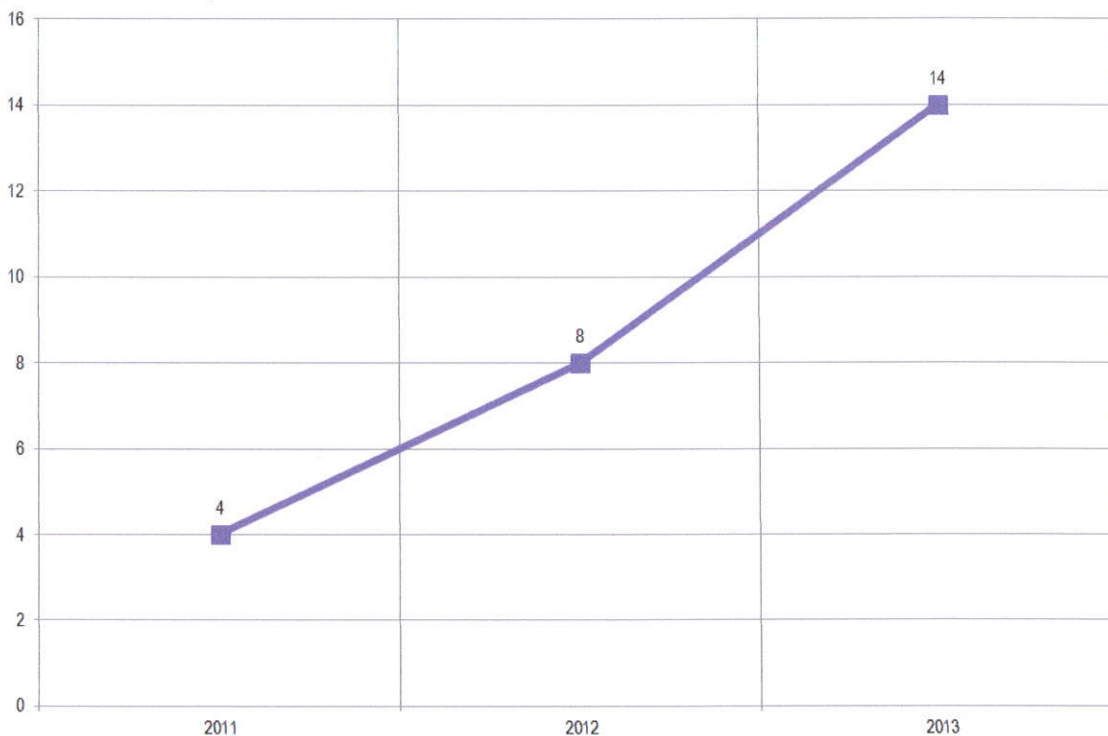
- ✓ 10% wydatków na opiekę i wychowania dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- ✓ 30% wydatków na opiekę i wychowania dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- ✓ 50% wydatków na opiekę i wychowania dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej;

2.5.2 Instytucjonalna piecza zastępcza

W związku z tym, że na terenie Powiatu Grójeckiego nie ma całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych, dzieci umieszczane są w placówkach na terenie innych powiatów. Powiat posiadający placówkę w pierwszej kolejności umieszcza w niej dzieci pochodzące ze swojego terenu, a dopiero w przypadku wolnych miejsc – dzieci z innych powiatów. Dzieci umieszczane są w placówkach bardzo odległych od miejsca zamieszkania – np. ze względu na brak miejsc w placówkach bliższych lub specyfikę tych placówek, co znacznie utrudnia pracę z rodziną biologiczną w kierunku powrotu dziecka do domu rodzinnego.

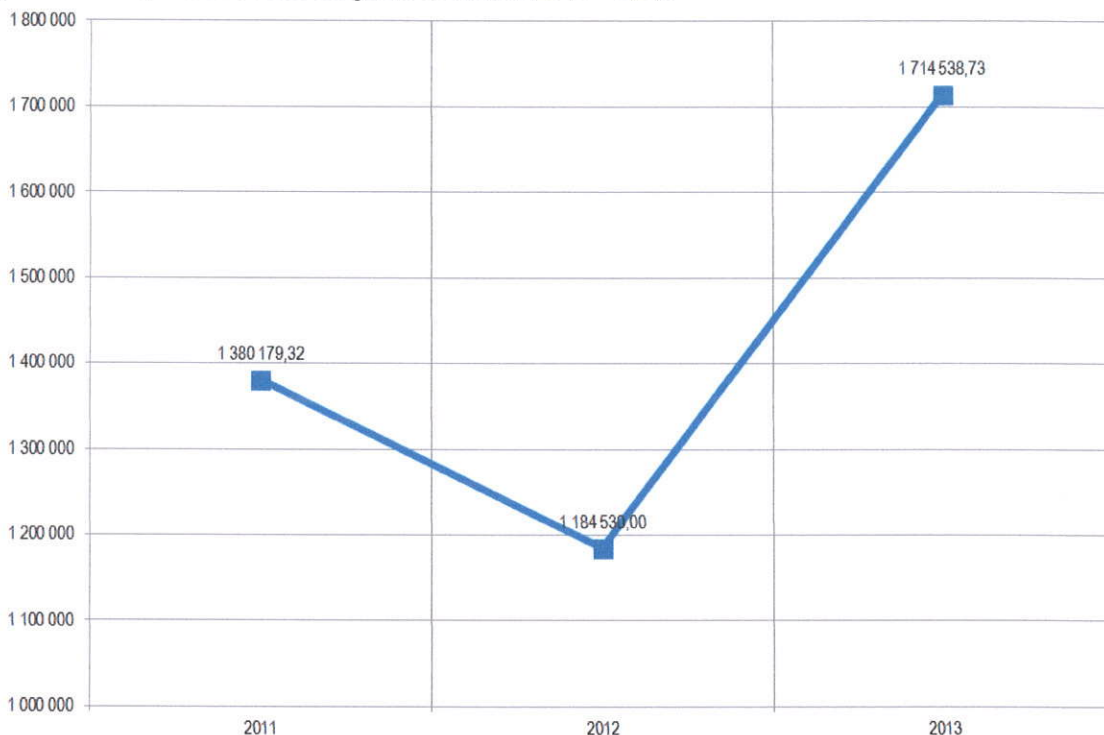
Liczbę dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz koszty ich utrzymania ponoszone przez Powiat Grójecki w latach 2011-2013 prezentują wykresy 2.24 i 2.25.

Wykres 2.24 Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych przez Powiat Grójecki w latach 2011 – 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Grójec za lata 2011 – 2013

Wykres 2.25 Koszty utrzymania dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych ponoszone przez Powiat Grójecki w latach 2011 – 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Grójec za lata 2011 – 2013

Z tytułu umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej w 2013 r. Powiat Grójecki poniósł wydatki w łącznej wysokości 1 714 538,73 zł. Z powyższych danych wynika, że przeciętne koszty utrzymania dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych z roku na rok spadają. W ciągu trzech ostatnich lat koszty te zmniejszyły się o blisko 2/3 (64,5%).

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że w analizowanym okresie zwiększała się liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Aktualnie dzieci, które przebywają w placówkach opiekuńczo – wychowawczych stanowią rodzeństwa, są w wieku dorastania lub są dziećmi niepełnosprawnymi, w związku z czym znalezienie dla nich kandydatów na rodziców zastępczych, a tym bardziej adopcyjnych jest bardzo trudne, a wręcz niemożliwe. Dlatego zasadnym jest utworzenie na terenie Powiatu Grójeckiego placówki opiekuńczo-wychowawczej, która zapewniłaby opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki swoich rodziców. Posiadanie takiej placówki jest wskazane nie tylko ze względów ekonomicznych ale również ze względu na większe możliwości pracy z rodziną biologiczną w kierunku powrotu dzieci do domu rodzinnego.

2.5.3 Usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków zastępczych form opieki

Pełnoletnim wychowankom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapeutyczne, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, zakłady poprawcze oraz rodziny zastępcze, przysługuje pomoc pieniężna na kontynuację nauki (dla osób znajdujących się w przedziale wiekowym 18 – 25 lat, które kontynuują

ją naukę w różnych typach szkół) oraz pomoc na usamodzielnienie w formie pieniężnej i na zagospodarowanie w formie rzeczowej.

W Powiecie Grójeckim w 2013 r. pomoc w procesie usamodzielnienia udzielana była 16 pełnoletnim wychowankom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz 44 pełnoletnim wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze.

Dynamikę ilości usamodzielniających się pełnoletnich wychowanków opuszczających zarówno rodziny zastępcze, jak i placówki opiekuńczo wychowawcze w Powiecie Grójeckim w latach 2011-2013 prezentuje tabela 2.21.

Tabela 2.21

Liczba usamodzielniających się pełnoletnich wychowanków opuszczających zastępcze formy opieki w Powiecie Grójeckim w latach 2011-2013

Rok / Wyszczególnienie	2011		2012		2013	
	placówki opiekuńczo - wychowawcze i inne formy opieki instytucjonalnej	rodziny zastępcze	placówki opiekuńczo - wychowawcze i inne formy opieki instytucjonalnej	rodziny zastępcze	placówki opiekuńczo - wychowawcze i inne formy opieki instytucjonalnej	rodziny zastępcze
pomoc na kontynuowanie nauki	14	38	14	28	13	39
pomoc na usamodzielnienie	5	8	10	5	2	2
pomoc na zagospodarowanie	8	12	12	7	1	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Grójec za lata 2011 – 2013

2.5.4 Zadania powiatu w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Do zadań własnych powiatu należy m.in.:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych,
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo – wychowawczych,
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia,
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych,
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym,

- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego,
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - a. grup wsparcia,
 - b. specjalistycznego poradnictwa,
- 8) wyznaczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- 9) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich,
- 10) prowadzenie rejestru danych o osobach:
 - a. zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
 - b. pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka,
- 11) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka,
- 12) finansowanie:
 - a. świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo – wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo – terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
 - b. pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo – wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne,
 - c. szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego,
- 13) sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego (który stosowany jest w urzędach administracji publicznej realizujących zadania w zakresie określonym w ustawie, stanowią integralne części systemów teleinformatycznych stosowanych do realizacji świadczeń rodzinnych określonych w ustawie z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych),
- 14) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji w przypadku powstania zaległości z tytułu nieponoszenia opłatności.

2.6 Grupy społeczne wymagające wsparcia

2.6.1 Ubodzy

Zjawisko ubóstwa jest poważnym problemem społecznym, a jego ujemny wpływ na funkcjonowanie jednostek jest ogromny. Ubóstwo i wiążąca się z tym zjawiskiem zła sytuacja materialna rodziny powoduje poważne konsekwencje dla prawidłowego rozwoju dzieci, szczególnie w rodzinach wielodzietnych. Na budżetach tych rodzin bardzo niekorzystnie odbijają się wysokie koszty żywienia oraz wzrost odpłatności w systemie ochrony zdrowia i edukacji. Oszczędzanie na żywności w okresie rozwojowym dziecka ma później konsekwencje w jego kondycji psychicznej i fizycznej.

Negatywne skutki ubóstwa dają się odczuć w rodzinach niepełnych. Pomimo utrzymywania się w wielu przypadkach z dochodów z pracy, samotne matki lub samotni ojcowie nie są w stanie zapewnić dzieciom odpowiedniej sytuacji materialnej. Oprócz tego narastają w takich rodzinach problemy wychowawcze związane z brakiem czasu i odpowiednich wzorców do naśladowania.

Ubóstwo i życie na poziomie minimum egzystencji powoduje, że wydatki na żywność i opłaty mieszkaniowe pochłaniają cały budżet. Konsekwencją jest minimalizacja potrzeb żywnościowych oraz zakup produktów spożywczych bardzo niskiej jakości. Prowadzi to do rozwijania się różnego rodzaju schorzeń, a te w dalszym etapie powodują wzrost kosztów utrzymania, związanych z leczeniem bądź rehabilitacją. Mogą one również prowadzić do powstawania niepełnosprawności, która w znacznym stopniu ogranicza podejmowanie aktywności zawodowej, a może podwyższać poziom wydatków na leczenie.

Przedstawione z Urzędów Gmin i Miast dane, wskazują na występowanie w Powiecie Grójeckim problemu ubóstwa. Przyjmujemy, że rodziny żyjące w ubóstwie to rodziny, które korzystają z różnorodnych form pomocy Ośrodków Pomocy Społecznej. Liczbę rodzin korzystających z pomocy Ośrodków Pomocy Społecznej w poszczególnych gminach w latach 2008 – 2013 przedstawia tabela 2.22 i wykresy 2.26-2.27.

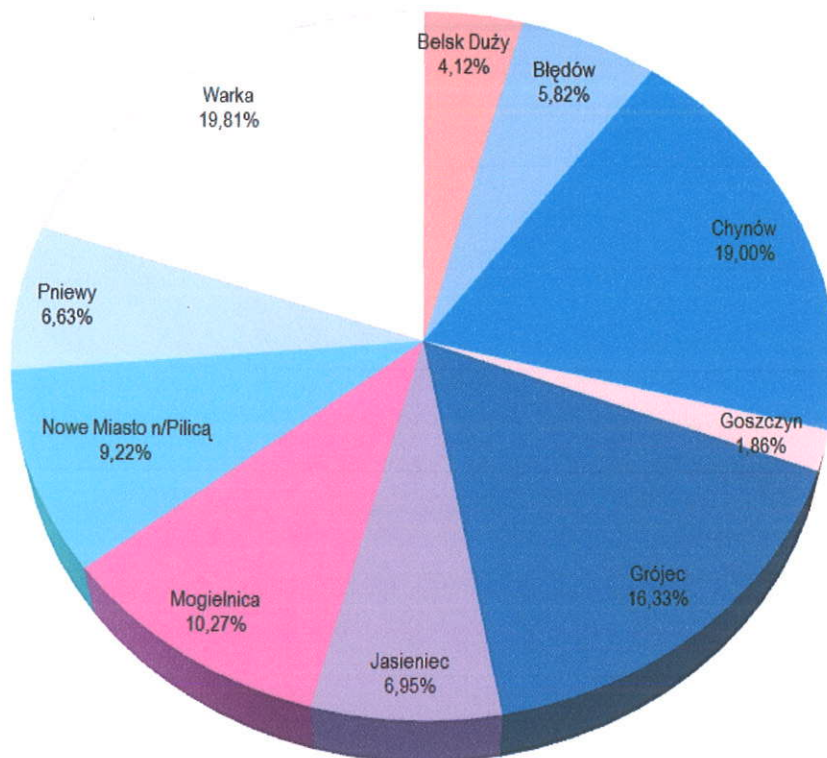
Tabela 2.22

Liczba osób dotkniętych ubóstwem w gminach Powiatu Grójeckiego w latach 2008-2013

Wyszczególnienie	2008	2011	2012	2013
Belsk Duży	70	68	57	51
Błędów	73	69	70	72
Chynów	233	251	230	235
Goszczyn	60	52	34	23
Grójec	242	326	344	202
Jasieniec	121	93	86	86
Mogielnica	152	108	112	127
Nowe Miasto n/Pilicą	149	123	126	114
Pniewy	75	79	81	82
Warka	232	226	228	245
Powiat Grójecki	1 407	1 395	1 368	1 237

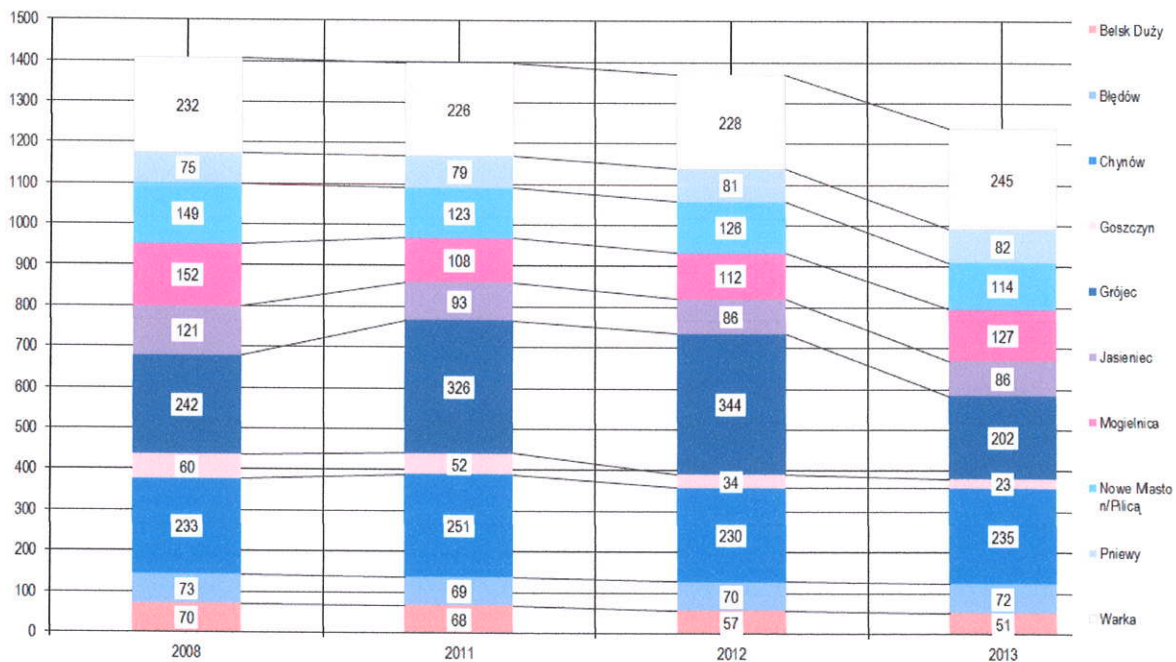
Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za lata 2008, 2011, 2012 i 2013

Wykres 2.26 Struktura ubóstwa w gminach Powiatu Grójeckiego w roku 2013

Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za rok 2013

Wykres 2.27 Dynamika liczby osób dotkniętych ubóstwem w gminach Powiatu Grójeckiego w latach 2008 – 2013

Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za lata 2008, 2011, 2012 i 2013

W układzie dynamicznym warto zauważyć spadek ilości osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej ze względu na problem ubóstwa. Na przestrzeni poprzedniego okresu programowania liczba tych osób spadła o ponad 12 procent. W porównaniu do roku 2008, na koniec roku 2013 najwięcej osób ubogich korzystających ze wsparcia ubył w gminie Goszczyn (spadek o 61,7%) oraz gminie Jasieniec (spadek o blisko 30 procent). Natomiast gminie Pniewy ilość osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej ze względu na problem ubóstwa wzrosła o prawie 10 procent, a w gminie Warka o 5,6%. W gminie Chynów ilość ta pozostawała bez zmian.

W roku 2013 najwięcej osób dotkniętych ubóstwem korzystało ze wsparcia w gminie Warka (245 osób) w gminie Chynów (235 osób) oraz w gminie Grójec (202 osoby). Najmniej osób objęto świadczeniami z tytułu ubóstwa w gminach Goszczyn (23 osoby), Belsk Duży i Błędów (odpowiednio 51 i 72 osoby). Warto jednak odnieść liczby osób objętych świadczeniami pomocy społecznej z tytułu ubóstwa do liczby mieszkańców poszczególnych gmin. Najwięcej osób dotkniętych ubóstwem w populacji było w gminie Chynów 24 osoby na 1 000 mieszkańców, kolejne miejsca zajmowały gminy Pniewy oraz Jasieniec (odpowiednio 17 i 16 osób dotkniętych ubóstwem na 1 000 mieszkańców). Najmniejszą ilość osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa na 1 000 mieszkańców odnotowano w gminach Belsk Duży, Goszczyn i Grójec – w każdym przypadku 8 osób.

2.6.2 Bezdomni

Bezdomność to problem społeczny, charakteryzujący się brakiem miejsca stałego zamieszkania osoby nim dotkniętej. Wiąże się z uwarunkowanym psychologicznie kryzysowym stanem egzystencji osoby nieposiadającej faktycznego miejsca zamieszkania, pozbawionej środków niezbędnych do zaspokojenia elementarnych potrzeb, dotkniętej trwałym wykluczeniem społecznym i zawodowym. Jako stan ewidentnej i trwałej deprivacji potrzeb mieszkaniowych, w sytuacji, gdy dotknięta bezdomnością osoba nie jest w stanie jej zapobiec, wiąże się z poważnym upośledzeniem psychicznego i społecznego funkcjonowania człowieka.

Natura bezdomności wyklucza zamkniętą i jednoznaczną klasyfikację jej przyczyn, ponieważ doprowadza do niej cały zespół nakładających się na siebie sił sprawczych, zespół postaw, zachowań determinowanych predyspozycjami osobowościowymi, którym sprzyjają sytuacje społeczne i sposób funkcjonowania służb socjalnych. Ustawa o pomocy społecznej, jako osobę bezdomną definiuje osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Brak domu uniemożliwia normalny rozwój człowieka, wpływa negatywnie na stan zdrowia psychicznego i fizycznego, uniemożliwia rozwijanie aspiracji kulturowych, regenerację sił i wypoczynek. Deprivacji zatem podlegają nie tylko szeroko rozumiane potrzeby mieszkaniowe, ale właściwie wszystkie poziomy potrzeb, począwszy od najbardziej podstawowych potrzeb fizjologicznych, skończywszy zaś na potrzebie samorealizacji. Stan ten jest uwarunkowany wieloczynnikowo, między innymi poprzez zmniejszoną zdolność do samodzielnego życia i radzenia sobie, poddania się wymaganiom społeczeństwa, niewielką odpornością na sytuacje trudne, czy marginalizację społeczną.

Najczęstsze przyczyny bezdomności wynikają z:

- ✓ z sytuacji społeczno-ekonomicznej, w tym wzrostu bezrobocia, braku miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, braku opieki nad wychowankami domów dziecka po ukończeniu 18 lat,
- ✓ z sytuacji prawnej, polegającej na możliwości wyeksmitowania lokatora "donikąd" za zaległości w opłatach czynszowych,
- ✓ z przyczyn związanych z patologiami, w tym z powodu alkoholizmu, przestępczości, odrzucenia lub braku opieki ze strony najbliższych, rozwodu lub trwałego rozpadu więzi formalnych lub nieformalnych, prostytucji kobiet, przemocy w rodzinie,
- ✓ z przyczyn natury socjopsychologicznej, w tym świadomego wyboru innego sposobu życia, odrzucenia obowiązującego systemu wartości,
- ✓ z przyczyn osobowościowych, w tym poczucia niższości, osamotnienia, wstydu, przekonania o złej naturze świata i ludzi.

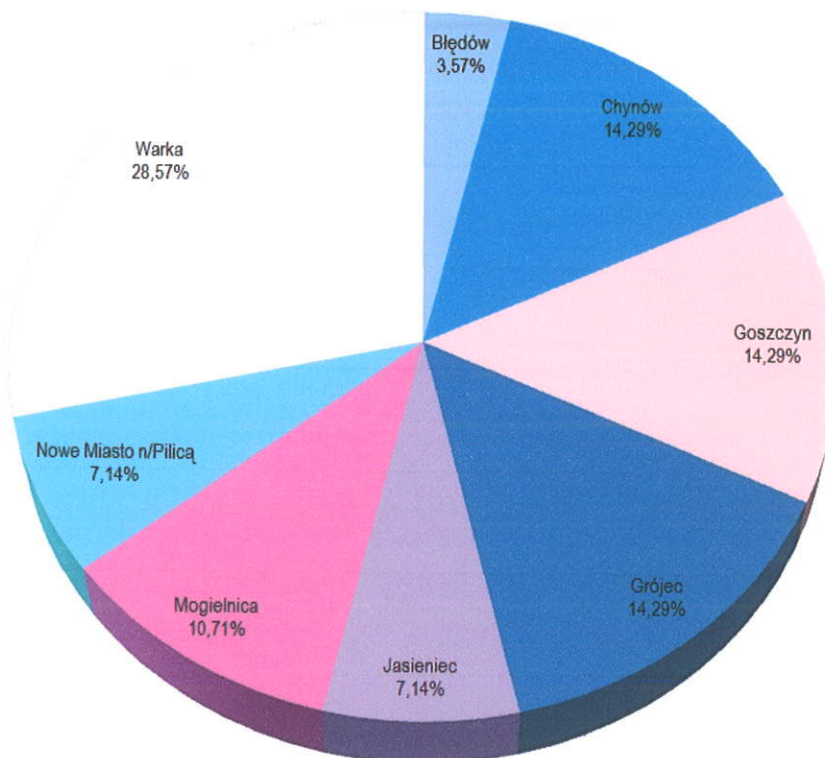
Liczbę osób bezdomnych korzystających z pomocy Ośrodków Pomocy Społecznej w poszczególnych gminach w latach 2008-2013 przedstawia tabela 2.23 i wykresy 2.28-2.29.

Tabela 2.23
Liczba bezdomnych w gminach Powiatu Grójeckiego w latach 2008-2013

Wyszczególnienie	2008	2011	2012	2013
Belsk Duży	0	1	0	0
Błędów	0	1	2	1
Chynów	0	0	4	4
Goszczyn	2	3	3	4
Grójec	11	10	6	4
Jasieniec	1	1	2	2
Mogielnica	3	3	2	3
Nowe Miasto n/Pilicą	2	0	1	2
Pniewy	0	0	1	0
Warka	0	4	10	8
Powiat Grójecki	19	23	31	28

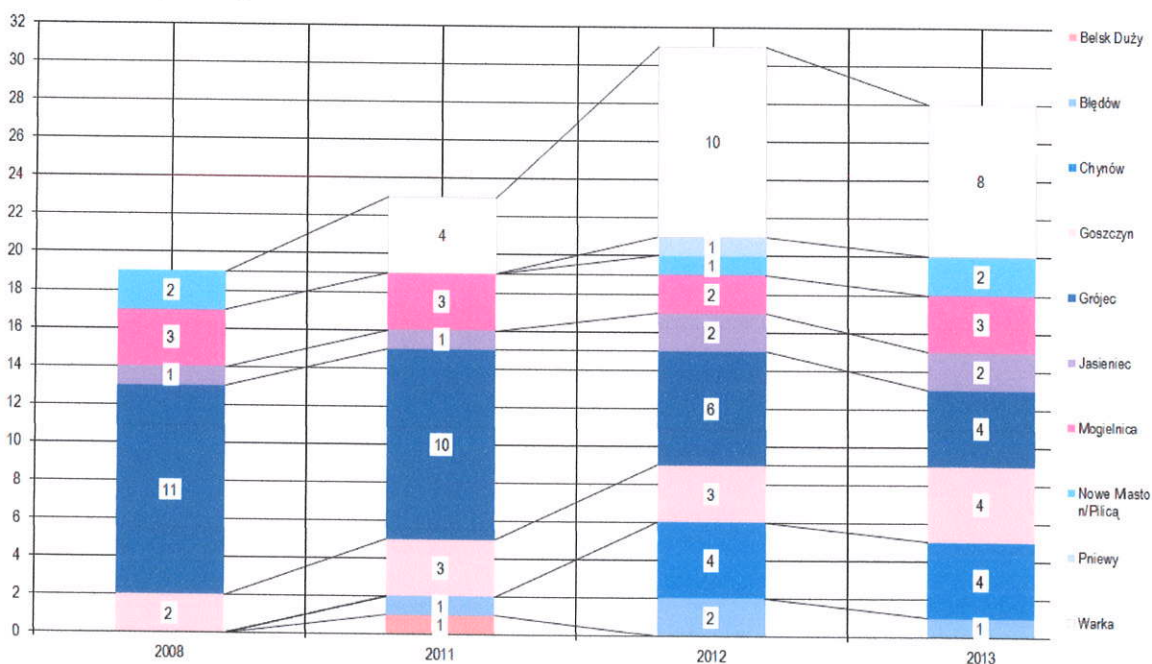
Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za lata 2008, 2011, 2012 i 2013

Wykres 2.28 Struktura bezdomności w gminach Powiatu Grójeckiego w roku 2013

Źródło: Dana MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy za rok 2013

Wykres 2.29 Dynamika liczby osób dotkniętych bezdomnością w gminach Powiatu Grójeckiego w latach 2008 – 2013

Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za lata 2008, 2011, 2012 i 2013

Bezdomność w gminach Powiatu Grójeckiego ma charakter bardzo zmienny i jest zjawiskiem występującym okresowo w większości gmin. W sposób ciągły w analizowanym okresie świadczenia pomocy społecznej z tytułu bezdomności dotyczyły wyłącznie mieszkańców gmin Goszczyn, Grójec, Jasieniec i Mogielnica. Warto równocześnie zauważyć iż w dynamice zjawiska bezdomności występuje niestety tendencja wzrostowa. Choć maksymalne ilości osób korzystały ze wsparcia z tytułu bezdomności w roku 2012 to i tak w porównaniu do wartości bazowej nastąpił wzrost o niespełną połowę (47,4%).

W roku 2013 zdecydowanie najwięcej osób bezdomnych znajduje się w gminie Warka (niespełna 30%), gdzie równocześnie zjawisko bezdomności najbardziej się intensyfikowało. W gminach Mogielnica, Jasieniec i Błędów ilość osób objętych świadczeniami pomocy społecznej z tytułu bezdomności pozostawało na tym samym poziomie, zaś w gminie Goszczyn stopniowo wzrastało. W gminie Grójec nastąpił zdecydowany spadek ilości osób dotkniętych bezdomnością w okresie 2008-2013, zaś w pozostałych gminach miała ona charakter okresowy. W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców gminy najwięcej osób bezdomnych – licząc średnio dla całego analizowanego okresu – było w gminie Goszczyn (10 osób), średnio w całym Powiecie Grójeckim bezdomnością było dotknięte 3 osoby na 10 000 mieszkańców.

Warto podkreślić iż zjawisko bezdomności w Powiecie Grójeckim ma zdecydowanie niskie nasilenie – co wynika przede wszystkim z bardzo niskiego poziomu zurbanizowania i wiejskiego charakteru powiatu.

2.6.3 Rodziny dysfunkcyjne

Członkowie rodziny tworzą układ, na który można spojrzeć jak na system. Wzajemne oddziaływanie na siebie poszczególnych elementów, czyli członków rodziny powoduje funkcjonowanie systemu. W rodzinie zdrowej relacje pomiędzy małżonkami są równoległe oraz dwukierunkowe, oparte na wspólnych ustaleniach dotyczących podziału obowiązków i sposobu wychowywania dzieci. Zaburzone funkcjonowanie jednego z jej członków uderza w cały jej system rodzinny, wtedy można mówić o dysfunkcjonalności takiej rodziny. Sama dysfunkcja oznacza zaburzenie komunikacyjne bądź strukturalne rodziny, np. centralną postacią jest rodzic będący sprawcą przemocy itd.). Może to też być zaburzenie własnych granic, granic pomiędzy poszczególnymi osobami w rodzinie, np. nieuszanowanie czyjejś intymności, uczuć i poglądów.

Rodzina dysfunkcyjna, to także rodzina z problemem wykorzystywania seksualnego, czyli taka, w której jedno bądź oboje rodziców wykorzystuje seksualnie kogoś (współmałżonka, dzieci) w rodzinie. To także rodzina z terrorem psychicznym, czyli taka, w której jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszenie itp.) wobec członków swojej rodziny. Rodziną taką jest też rodzina z przemocą fizyczną, czyli taka, w której jedno bądź oboje rodziców bije, maltretuje fizycznie kogokolwiek z członków rodziny. Rodziną dysfunkcyjną jest też rodzina z przewlekłą chorobą – jedno bądź oboje rodziców cierpi na stałe schorzenie bądź jest przykute do wózka inwalidzkiego, za swój stan obarcza winą domowników, staje się centralną postacią w rodzinie.

Przyczyną dysfunkcji rodziny może być również problem alkoholowy, który jednak ze względu na złożoność tego problemu i występowanie również poza ramami jakie tworzy rodzina, został scharakteryzowany w odrębnym podrozdziale.

Tabela 2.24 i wykres 2.30 – 2.35 przedstawia sytuację rodzin dysfunkcyjnych w Powiecie Grójeckim z uwzględnieniem podziału na gminy.

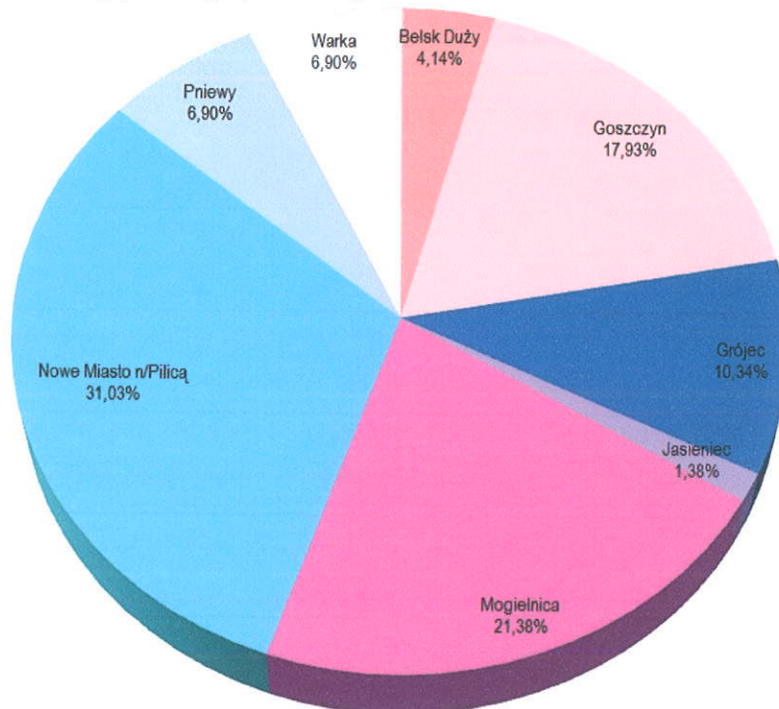
Tabela 2.24

Liczba rodzin dysfunkcyjnych wg poszczególnych przyczyn dysfunkcji, korzystających z usług pomocy społecznej w Powiecie Grójeckim w latach 2008 – 2013

Wyszczególnienie	2008	2011	2012	2013
Konieczność ochrony macierzyństwa				
Belsk Duży	0	14	0	6
Goszczyn	29	25	27	26
Grójec	4	8	13	15
Jasieniec	3	2	0	2
Mogielnica	54	43	35	31
Nowe Miasto n/Pilicą	32	47	51	45
Pniewy	18	15	11	10
Warka	37	51	54	10
Powiat Grójecki	177	205	191	145
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego				
Belsk Duży	46	42	30	37
Błędów	36	20	26	22
Chynów	125	65	71	76
Goszczyn	3	8	18	18
Grójec	214	246	222	222
Jasieniec	79	79	62	67
Mogielnica	61	56	51	72
Nowe Miasto n/Pilicą	75	51	29	22
Pniewy	41	60	48	53
Warka	86	84	112	104
Powiat Grójecki	766	711	669	693
Przemoc w rodzinie				
Chynów	1	0	0	0
Goszczyn	0	2	3	2
Grójec	4	1	5	8
Jasieniec	1	0	0	0
Nowe Miasto n/Pilicą	1	4	4	6
Pniewy	0	0	1	1
Warka	0	2	3	10
Powiat Grójecki	7	9	16	27

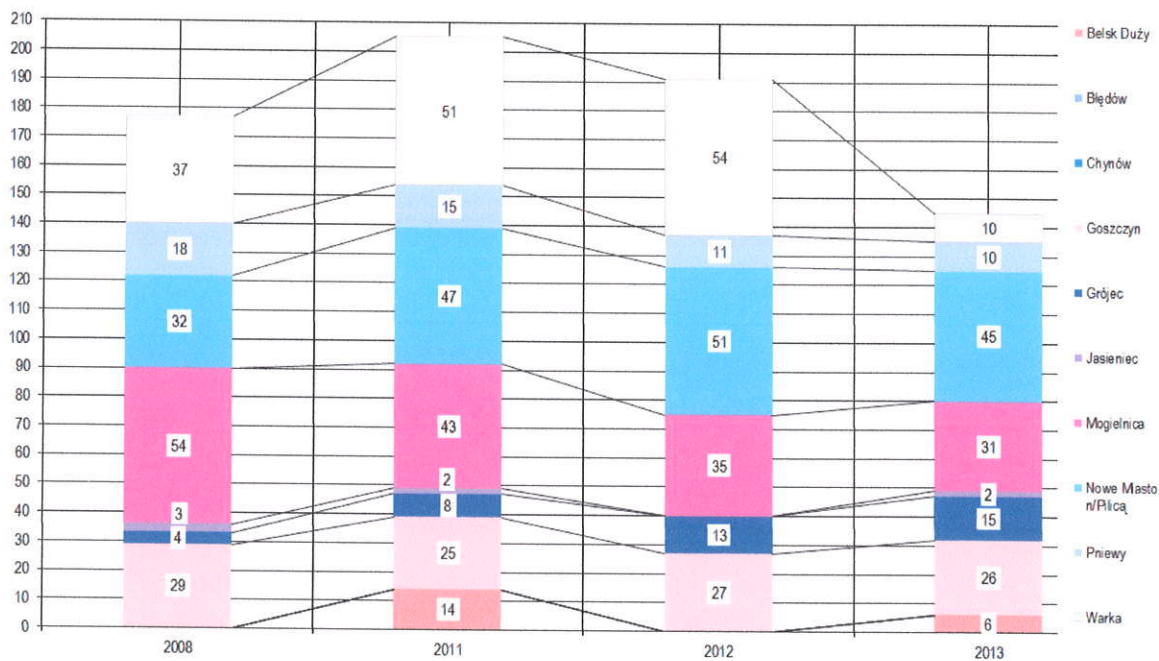
Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za lata 2008, 2011, 2012 i 2013

Wykres 2.30 Ochrona macierzyństwa – struktura rodzin w gminach Powiatu Grójeckiego korzystających z usług pomocy społecznej w roku 2013

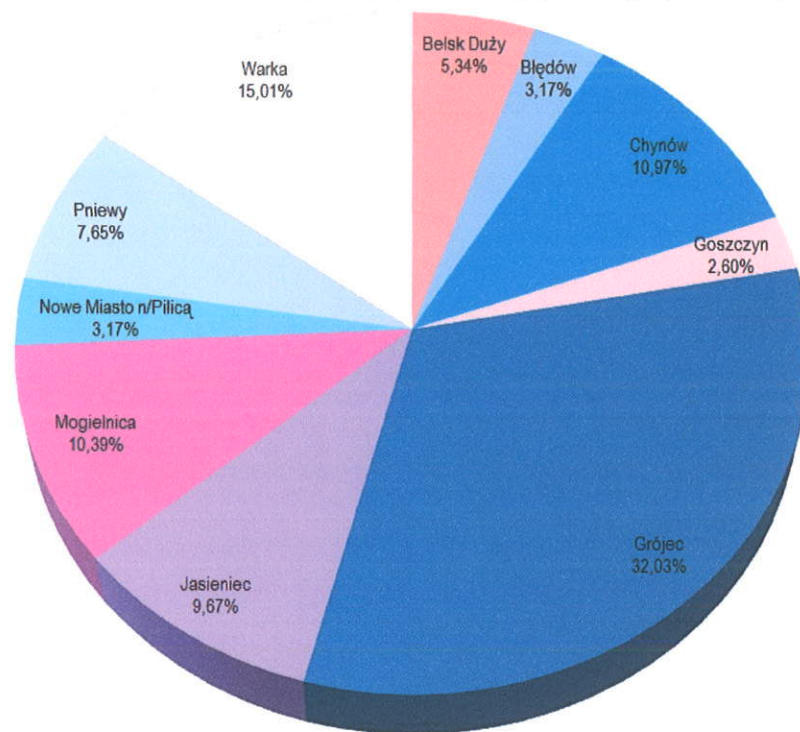
Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Piłicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za rok 2013

Wykres 2.31 Dynamika liczby osób dotkniętych koniecznością ochrony macierzyństwa w gminach Powiatu Grójeckiego w latach 2008 – 2013

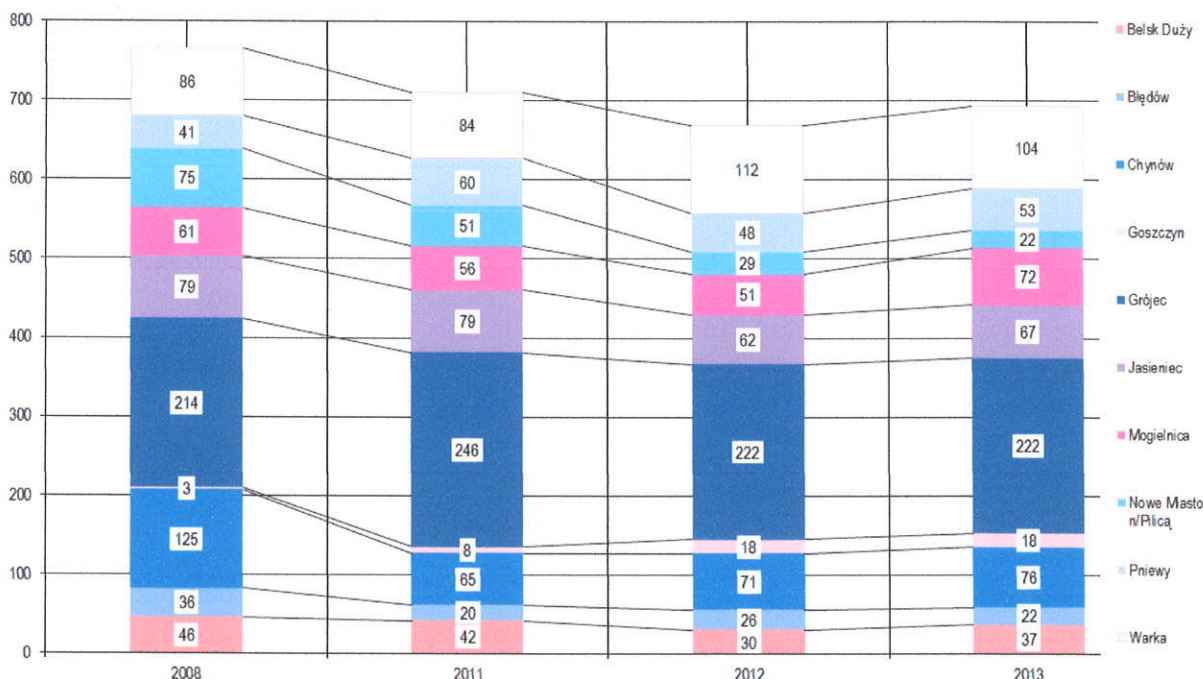
Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Piłicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za lata 2008, 2011, 2012 i 2013

Wykres 2.32 Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych – struktura rodzin w gminach Powiatu Grójeckiego korzystających z usług pomocy społecznej w roku 2013

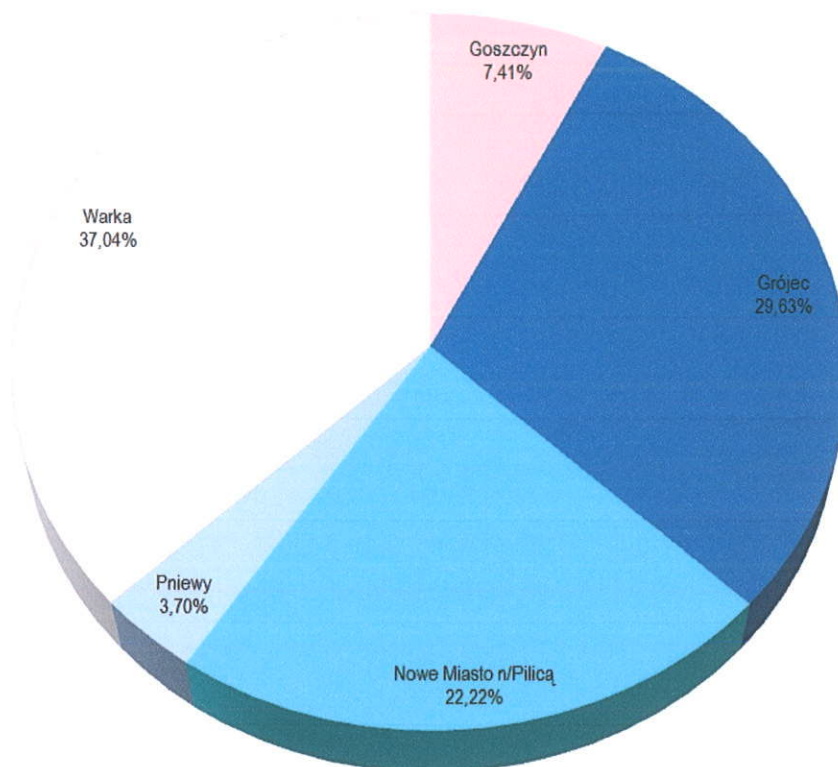
Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za rok 2013

Wykres 2.33 Dynamika liczby osób dotkniętych bezradnością w sprawach opiekuńczo wychowawczych w gminach Powiatu Grójeckiego w latach 2008 – 2013

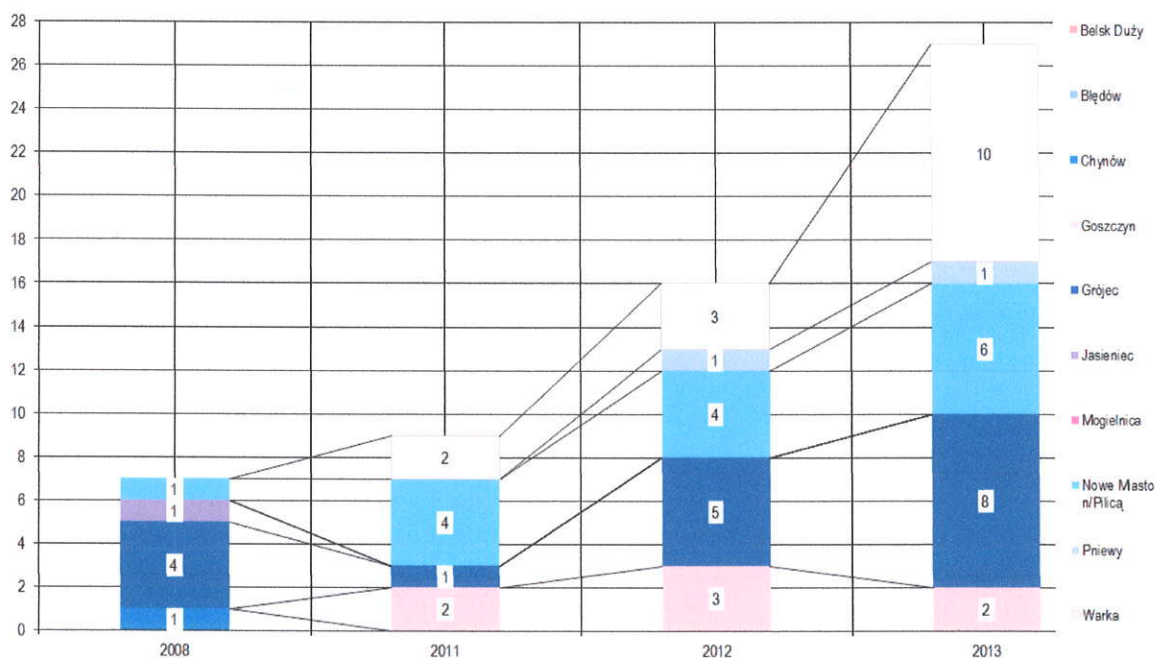
Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za lata 2008, 2011, 2012 i 2013

Wykres 2.34 Przemoc w rodzinie – struktura rodzin w gminach Powiatu Grójeckiego korzystających z usług pomocy społecznej w roku 2013

Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za rok 2013

Wykres 2.35 Dynamika liczby osób dotkniętych przemocą w rodzinie w gminach Powiatu Grójeckiego w latach 2008 – 2013

Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za lata 2008, 2011, 2012 i 2013

Z zaprezentowanych danych wynika, iż problem dysfunkcji rodzin w Powiecie Grójeckim w analizowanym okresie ma różne natężenie w poszczególnych gminach. Biorąc pod uwagę wszystkie omawiane przejawy tego zjawiska w odniesieniu do liczby mieszkańców – najsilniej problem rodzin dysfunkcyjnych występował w gminie Goszczyn, a także w gminach Pniewy, Jasieniec i Mogielnica. Najmniejsze nasilenie tego zjawiska odnotowano w gminie Błędów, a także w gminach Warka i Belsk Duży (sytuacja w tych gminach pozostała niezmienna w porównaniu do poprzedniego okresu programowania). W liczbach bezwzględnych największą ilość wsparcia udzielono w gminie Grójec, jednak wynika to głównie z największej liczby mieszkańców, zaś poziom zjawiska rodzin dysfunkcyjnych jest tutaj zbliżony do przeciętnej dla całego powiatu.

Co się tyczy zjawiska przemocy w rodzinie, warto zauważyć iż mapa jego występowania jest dość specyficznie ukształtowana. Największą liczbę przypadków odnotowuje się w trzech gminach miejskich – istotnie więcej niż w słabiej zaludnionych gminach wiejskich. To jednak nie oznacza, że na terenie pozostałych gmin ten problem nie istnieje, jest natomiast prawdopodobne iż jest traktowany – również przez ofiary przemocy – jako problem o charakterze osobistym, którego „nie należy wywlekać publicznie”, bądź też nie nastąpiło pozytywne oddziaływanie pomiędzy służbami pomocy społecznej czy też policji z ofiarami przemocy.

2.6.4 Alkoholicy

Istotnym problemem mającym wpływ na występowanie licznych zaburzeń funkcjonowania rodzin Powiatu Grójeckiego jest alkoholizm. Powoduje on poważną dezorganizację i demoralizację życia rodzinnego, wynikiem czego jest coraz większa ilość rodzin dysfunkcyjnych, nie spełniających swych podstawowych funkcji wychowawczych i opiekuńczych. W rodzinach dotkniętych alkoholizmem, któregośkolwiek z jej członków, obserwuje się również pogarszającą się sytuację materialną. W konsekwencji osoby z tego gospodarstwa domowego stają się klientami pomocy społecznej, ponieważ konieczne jest udzielanie im wsparcia finansowego.

Bardzo niepokojący jest obserwowany wzrost liczby młodych, samotnych kobiet posiadających małoletnie dzieci uzależnionych od alkoholu. Uzależnienie w takich przypadkach powoduje konieczność nagłego zapewnienia dzieciom opieki w placówkach interwencyjnych czy opiekuńczo-wychowawczych.

Z danych statystycznych Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Grójeckiego wynika, iż na terenie Powiatu w roku 2013 było 218 osób uzależnionych od alkoholu, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, co oznacza spadek o blisko 15% w porównaniu do poprzedniego okresu programowania. Największa ilość świadczeń dla alkoholików została udzielona w Nowym Mieście n/Pilicą – niespełna 30% wszystkich udzielonych w powiecie – w gminie Mogielnica – blisko 1/4 udzielonych świadczeń – oraz w gminie Chynów (niespełna 1/5). Warto zauważyć dynamikę spadkową zjawiska alkoholizmu, choć należy przypuszczać iż istnieje czarna liczba osób uzależnionych od alkoholu na wsi – które to osoby nie trafiają do statystyk pomocy społecznej. Również dlatego że w małych miejscowościach problem picia alkoholu w pewnym zakresie nie jest traktowany jako zjawisko patologiczne.

Liczbę osób uzależnionych od alkoholu korzystających ze wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej w poszczególnych gminach w latach 2008 – 2013 przedstawia tabela 2.25 oraz wykresy 2.36-2.37.

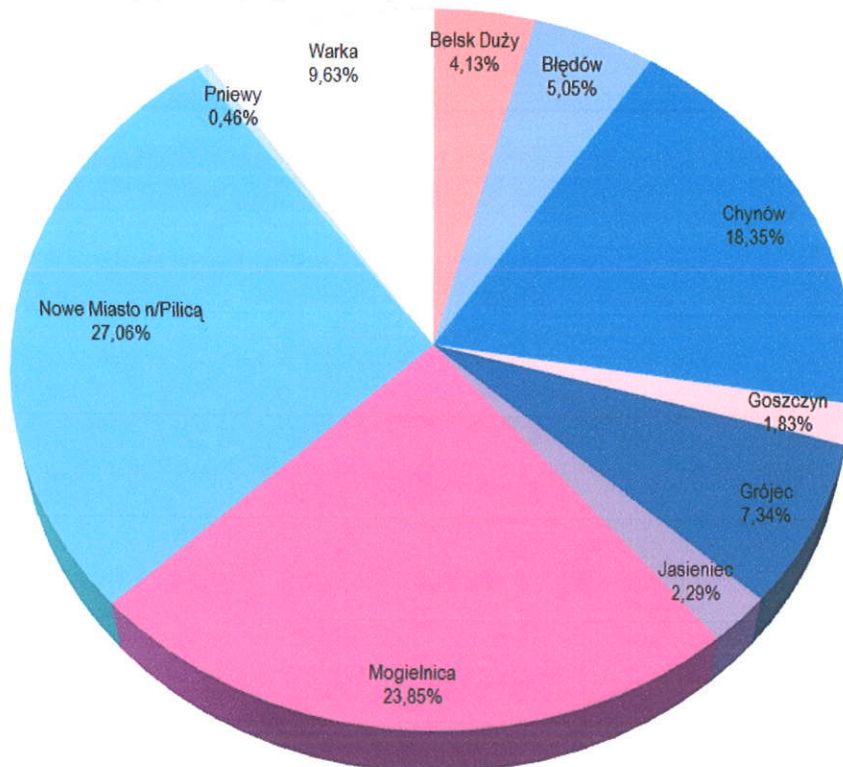
Tabela 2.25

Liczba osób uzależnionych od alkoholu w Powiecie Grójeckim
korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2008-2013

Wyszczególnienie	2008	2011	2012	2013
Belsk Duży	6	9	10	9
Błędów	0	5	9	11
Chynów	23	38	38	40
Goszczyn	11	11	8	4
Grójec	28	15	23	16
Jasieniec	9	3	3	5
Mogielnica	75	63	56	52
Nowe Miasto n/Pilicą	57	68	61	59
Pniewy	2	1	2	1
Warka	44	36	30	21
Powiat Grójecki	255	249	240	218

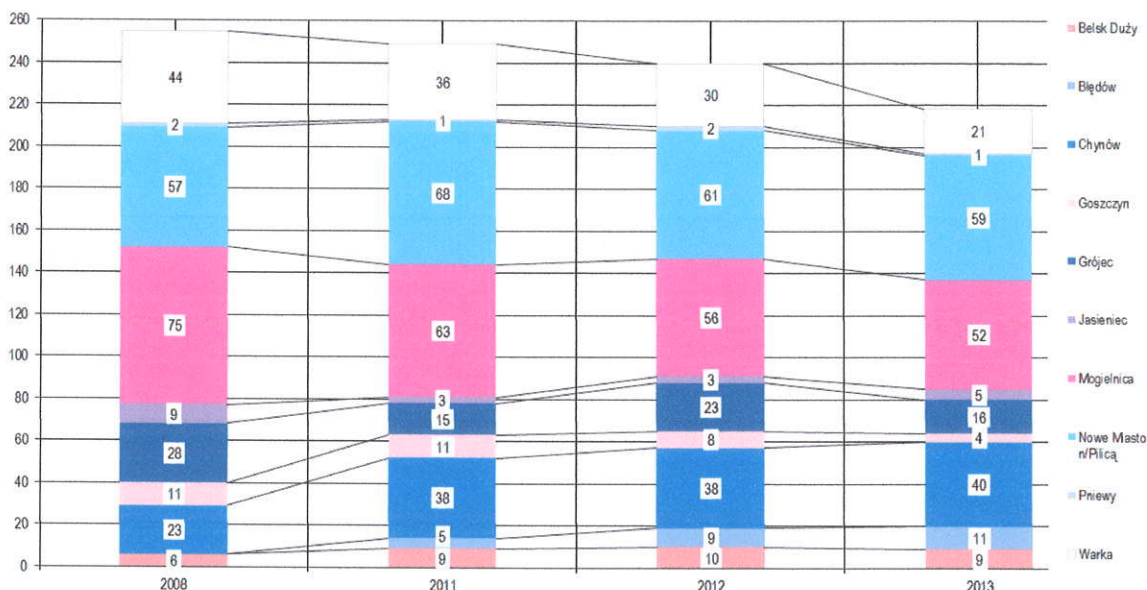
Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za lata 2008, 2011, 2012 i 2013

Wykres 2.36 Struktura osób uzależnionych od alkoholu w gminach Powiatu Grójeckiego
korzystających z usług pomocy społecznej w roku 2013

Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za lata 2008, 2011, 2012 i 2013

Wykres 2.37 Dynamika liczby osób uzależnionych od alkoholu w gminach Powiatu Grójeckiego w latach 2008 – 2013

Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za lata 2008, 2011, 2012 i 2013

Komisje rozwiązywania problemów alkoholowych złożyły w 2011 roku w powiecie grójeckim 42 wnioski do sądu o skierowanie na leczenie odwykowe, w roku 2012 - 55 wniosków a w roku 2013 - 38. Niemniej należy odnotować brak danych z komisji z gmin Błędów, Mogielnica i Pniewy. Problem alkoholizmu w stopniu wymagającym terapii odwykowej dotyczył przede wszystkim mężczyzn, których w grupie skierowanych było niemal 3/4.

2.6.5 Uzależnieni od narkotyków

Jedną z konsekwencji zaburzeń funkcjonowania rodziny jest pojawiający się w Powiecie Grójeckim problem narkomanii, w szczególności wśród nieletnich. Co bardzo niepokojące w ostatnich latach znacznie obniżył się wiek inicjacji osób sięgających po raz pierwszy po narkotyki. Na przełomie lat dziewięćdziesiątych i w pierwszych latach dwudziestego pierwszego wieku były to głównie osoby pomiędzy 16 – 20 rokiem życia (z pojedynczymi przypadkami osób 14-letnich). Obecnie coraz częściej zdarzają się przypadki sięgania po narkotyki dzieci pomiędzy 12 a 14 rokiem życia.

Zwiększa się dostępność i asortyment narkotyków, wśród których dominują narkotyki twarde. O ile w latach poprzednich dominowała tzw. „polska heroina”, którą wytwarzali i rozprawiali sami narkomani, to obecnie produkcją i dystrybucją narkotyków zajmują się wyspecjalizowane grupy przestępcze.

Równocześnie w ostatnich latach obserwuje się znaczny wzrost świadomości i wiedzy na temat narkotyków wśród pedagogów, rodziców, dzieci i młodzieży. Niestety oferta profilaktyczna, terapeutyczna i lecznicza skierowana do tych osób pozostaje skromna. Na terenie Powiatu Grójeckiego nie istnieje żadna placówka stacjonarna umożliwiająca działania o takim charakterze.

Historycznie po narkotyki sięgała młodzież wywodząca się z rodzin zagrożonych patologią. Obecnie ten problem dotyka środowisk, w których nie obserwuje się uzależniania od alkoholu, przemocy itp. Poważnym problemem tych rodzin jest jednak chroniczny brak wolnego czasu dla dzieci, zapracowanie rodziców, ich częsta nieobecność w domu, a co za tym idzie brak więzi emocjonalnych z dzieckiem i brak umiejętności wspólnego spędzania czasu oraz pokonywania występujących problemów. Ludzie posiadający pracę w obawie przed jej utratą angażują się w nią często kosztem własnej rodziny, a najczęściej małych dzieci.

Warto zauważyć iż w poprzednim okresie programowania przedmiotowe zjawisko nie znajdowało swojego odzwierciedlenia we wsparciu świadczonym przez Ośrodki Pomocy Społecznej na terenie Powiatu Grójeckiego, ani przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Informacje dotyczące ilości osób uzależnionych od narkotyków w Powiecie Grójeckim przedstawia tabela 2.26.

Tabela 2.25

Liczba osób uzależnionych od narkotyków korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Powiecie Grójeckim w latach 2011-2013

Wyszczególnienie	Ogółem w latach		
	2011	2012	2013
Chynów	1	1	1
Grójec	0	2	0
Mogielnica	0	1	0
Nowe Miasto n/Pilicą	0	1	0
Warka	2	2	1
razem Powiat Grójecki	3	7	2

Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za lata 2008, 2011, 2012 i 2013

Na terenie pozostałych gmin Powiatu Grójeckiego osoby uzależnione od narkotyków nie zostały odnotowane w statystykach wsparcia świadczonego przez ośrodki pomocy społecznej.

Z przedstawionych danych trudno wyciągnąć daleko idące wnioski, występowanie i ilości osób uzależnionych o narkotyki ma charakter okresowy, charakteryzujący się dużą zmiennością. Można zauważyć iż w statystykach dominują praktycznie same gminy miejskie. Co jednak nie oznacza że na terenie gmin wiejskich problem nie występuje – jest on natomiast trudny do zidentyfikowania istniejącym instrumentarium instytucji pomocy społecznej (co dotyczy również terenów wiejskich). Należy stwierdzić że w odniesieniu do dysfunkcji społecznej związanej z uzależnieniem od narkotyków musi dojść do poważnej zmiany systemowej aby można było jej skutecznie zapobiegać.

2.6.6 Niepełnosprawni i długotrwale chorzy

Definicja osób niepełnosprawnych zawarta w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych mówi: „Niepełnosprawnymi są osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę, oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi”.

Natomiast ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych /Dz. U. z 2010r. Nr 214, poz.1407 tekst jednolity z pozn. zm./ zawęża powyższą definicję określając: „*Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeśli uzyskały orzeczenie*”

Biorąc pod uwagę powyżej przytoczone definicje niepełnosprawność przedstawia się jako zjawisko niejednorodne, które obejmuje wiele ograniczeń funkcjonalnych, może być fizyczna, intelektualna lub polegać na dysfunkcji zmysłów. Wynikać ona może z choroby somatycznej lub choroby umysłowej. Wymienione zaburzenia, sytuacje mogą mieć charakter stały lub przejściowy. Niepełnosprawność dotyczy osób w każdym wieku. Dla lepszego określenia potrzeb osób niepełnosprawnych przyjmujemy podział na siedem głównych grup:

- ✓ osoby niewidome i słabo widzące,
- ✓ osoby głuche i niedosłyszące,
- ✓ osoby niepełnosprawne intelektualnie,
- ✓ osoby chore psychicznie,
- ✓ osoby niepełnosprawne ruchowo,
- ✓ osoby starsze, niepełnosprawne z ogólnego stanu zdrowia,
- ✓ ze względu na poszczególne rodzaje schorzeń (np. układu krążenia,
- ✓ cukrzyca, hemofilia, choroby nowotworowe).

Indywidualny model niepełnosprawności określa problemy jakie napotykają osoby niepełnosprawne jako konsekwencje swojej choroby. Praca socjalna z osobą niepełnosprawną ma na celu zmotywowanie tej osoby do podejmowania wysiłków w celu jej usprawnienia. Społeczny model niepełnosprawności – są to ograniczenia, które stwarza środowisko poprzez bariery w funkcjonowaniu rodziny z osobą niepełnosprawną. Istniejące bariery są podłożem marginalizacji – wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych.

Czynnikami warunkującymi niepełnosprawność na poziomie społecznym są: sytuacja rodzinna i relacje w rodzinie, materialne warunki życia rodziny, kontakty społeczne i udział w życiu społecznym członków rodziny, postawy społeczne wobec osób niepełnosprawnych, rola i dostępność instytucji i organizacji powołanych do wspomaganie osób niepełnosprawnych, sytuacja prawna i gwarancje prawne osób niepełnosprawnych, relacje osób niepełnosprawnych z instytucjami, makrospołeczne czynniki ekonomiczne odpowiedzialne za rozmiar pomocy społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych.

Z dniem 1 września 1997 roku wprowadzona została reforma orzecznictwa inwalidzkiego w wyniku której powstały dwa systemy orzecznictwa ustalające:

- A. Niezdolność do pracy, która stanowi podstawę do wydania decyzji o przyznaniu świadczenia rentowego
- B. Stopień niepełnosprawności, jako podstawę do korzystania z wielu form rehabilitacji zawodowej i społecznej, systemu pomocy społecznej oraz ulg i uprawnień zagwarantowanych osobom niepełnosprawnym w przepisach prawa.

Od 1 stycznia 2002 roku prawo do zasiłku pielęgnacyjnego, ulgi oraz inne uprawnienia zagwarantowane osobom niepełnosprawnym w przepisach prawa dla dzieci mogą być przyznane wyłącznie na podstawie orzeczenia o niepełnosprawności, wydanego według kryteriów stosowanych dla tych orzeczeń w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Dziecko - osoba przed ukończeniem 16 roku życia jest niepełnosprawna

jeżeli posiada orzeczenie o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych wydane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

System określający orzekanie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności do celów pozarentowych regulują następujące akty prawne:

- ✓ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm. ostatnia nowelizacja Dz.U. z 2003 r.; Nr 7 poz. 79)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 roku w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. nr 139, poz. 1328)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 roku w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. Nr 17 poz. 162)

Tabela 2.27 oraz wykresy 2.38-2.39 prezentuje dane statystyczne Ośrodków Pomocy Społecznej, opisujące liczbę osób niepełnosprawnych objętych wsparciem, w poszczególnych gminach Powiatu Grójeckiego w latach 2008-2013.

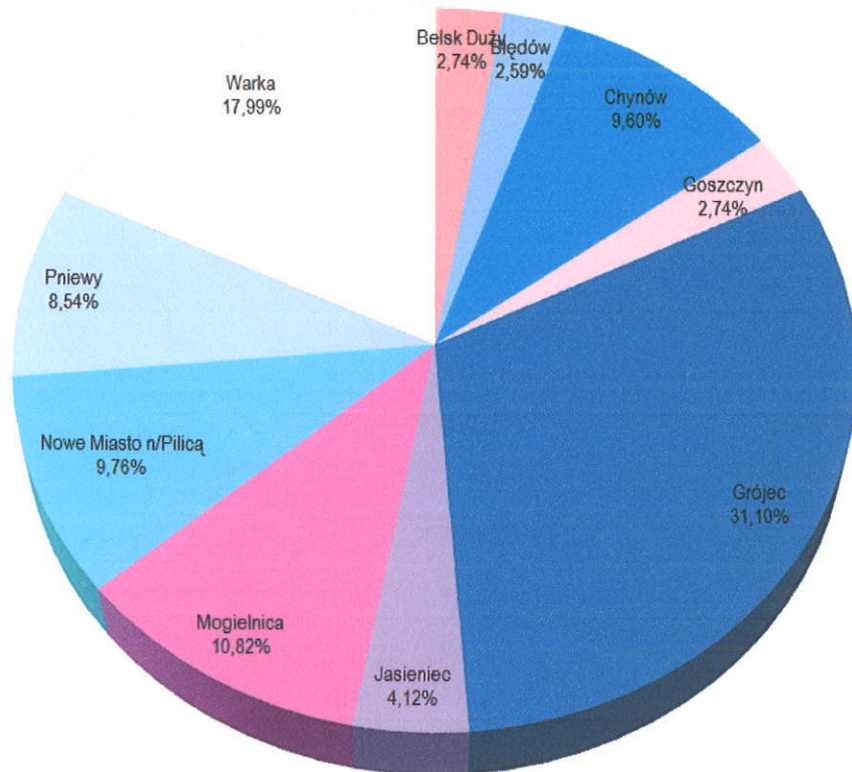
Tabela 2.27

**Liczba osób niepełnosprawnych w Powiecie Grójeckim
korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2008-2013**

Wyszczególnienie	2008	2011	2012	2013
Belsk Duży	20	27	17	18
Błędów	10	13	21	17
Chynów	32	55	61	63
Goszczyn	13	20	22	18
Grójec	201	197	210	204
Jasieniec	28	26	23	27
Mogielnica	86	75	75	71
Nowe Miasto n/Pilicą	72	64	67	64
Pniewy	39	57	49	56
Warka	97	94	107	118
Powiat Grójecki	598	628	652	656

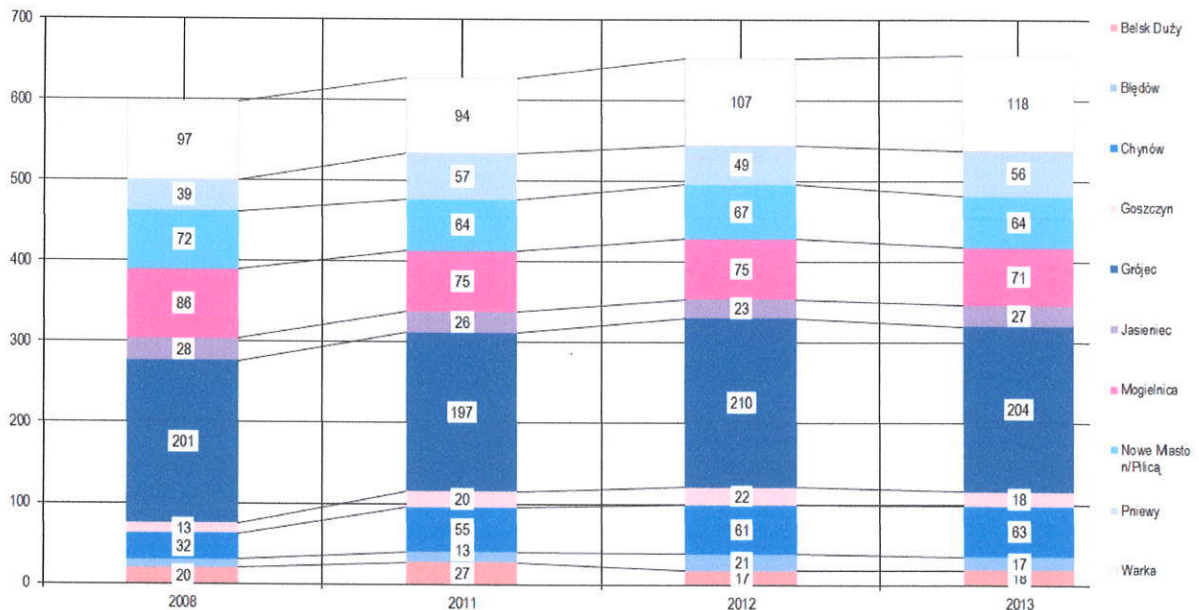
Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za lata 2008, 2011, 2012 i 2013

Wykres 2.38 Liczba osób niepełnosprawnych w Powiecie Grójeckim korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w roku 2013

Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za rok 2013

Wykres 2.39 Dynamika liczby osób niepełnosprawnych w Powiecie Grójeckim korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2008-2013

Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za lata 2008, 2011, 2012 i 2013

W analizowanym okresie liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą społeczną w Powiecie Grójeckim wzrosła z 598 do 656 osób. Najwięcej osób niepełnosprawnych korzystało z pomocy społecznej w gminie Grójec – blisko 1/3 wszystkich udzielonych świadczeń. Ta liczba jest wysoka nie tylko w wartościach bezwzględnych, ale również per capita przewyższa przeciętną dla całego powiatu. Pozostałe gminy, z dużym odsetkiem osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców to Pniewy (najwyższy poziom), Mogielnica i Nowe Miasto n/Pilicą. Najmniej korzystających, a jednocześnie najniższy poziom w stosunku do liczby mieszkańców gminy zanotowano w Błędowie. Również w Belsku Dużym i Jasieńcu ilość niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej była niska w stosunku do liczby mieszkańców.

Można również zaobserwować większą ilość niepełnosprawnych korzystających z pomocy z społecznej w miastach. Istnieją tu dwie potencjalne przyczyny – abstrahując od omówionej powyżej, wynikającego z wielkości populacji, większej liczebności – po pierwsze lepsza dostępność usług pomocy społecznej dla osób mieszkających w mieście (przede wszystkim przestrzena i komunikacyjna). Druga istotna przyczyna to specyficzne podejście do osób niepełnosprawnych na terenach wiejskich – które odzwierciedla się w zamykaniu niepełnosprawnych członków rodziny w czterech ścianach, aż do zjawiska swoistego aresztu domowego. Takie podejście do osób niepełnosprawnych wynika z obaw i uprzedzeń różnorodnego rodzaju, w tym o utratę otrzymywanych świadczeń pieniężnych, które stanowią niejednokrotnie źródło utrzymania całej rodziny niepełnosprawnego. Biorą one swoje źródło w niewiedzy. Niepełnosprawność bywa również – niezależnie od miejsca zamieszkania – traktowana jako wstydlivy problem.

Warto zwrócić uwagę iż na przestrzeni poprzedniego okresu programowania realizowany był zakrojony na dużą skalę oraz zakładający dużą ilość działań aktywnej integracji projekt współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społeczne, skierowanej do tej grupy docelowej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje od roku 2009 projekt *Praca Owocem Aktywizacji* w ramach priorytetu VII *Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki* w ramach którego działaniami reintegracyjnymi i aktywizującymi zdrowotnie, społecznie, edukacyjnie i zawodowo zostało objętych łącznie ponad 150 osób niepełnosprawnych. Te działania powodują że osoby niepełnosprawne posiadają wyższe kwalifikacje, dostosowane do potrzeb rynku pracy, częściej znajdują pracę, stają się samodzielne i zintegrowane społecznie, a co za tym idzie rzadziej korzystają z tradycyjnych form wsparcia. Zmienił się też istotnie stosunek do osób niepełnosprawnych, którzy przestali być traktowani jako skazani na przebywanie w czterech ścianach, zniknęło wiele barier uniemożliwiających im normalne funkcjonowanie. Podejmowane działania powodują że ilość osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej spada a rośnie ilość niepełnosprawnych samodzielnie funkcjonujących na rynku pracy i w otoczeniu społecznym.

Innym ważnym problemem determinującym konieczność udzielania wsparcia jest długotrwała choroba. Tabela 2.28 oraz wykresy 2.40-2.41 prezentuje dane statystyczne Ośrodków Pomocy Społecznej, opisujące liczbę osób długotrwale i przewlekle chorych objętych wsparciem, w poszczególnych gminach Powiatu Grójeckiego w latach 2011-2013.

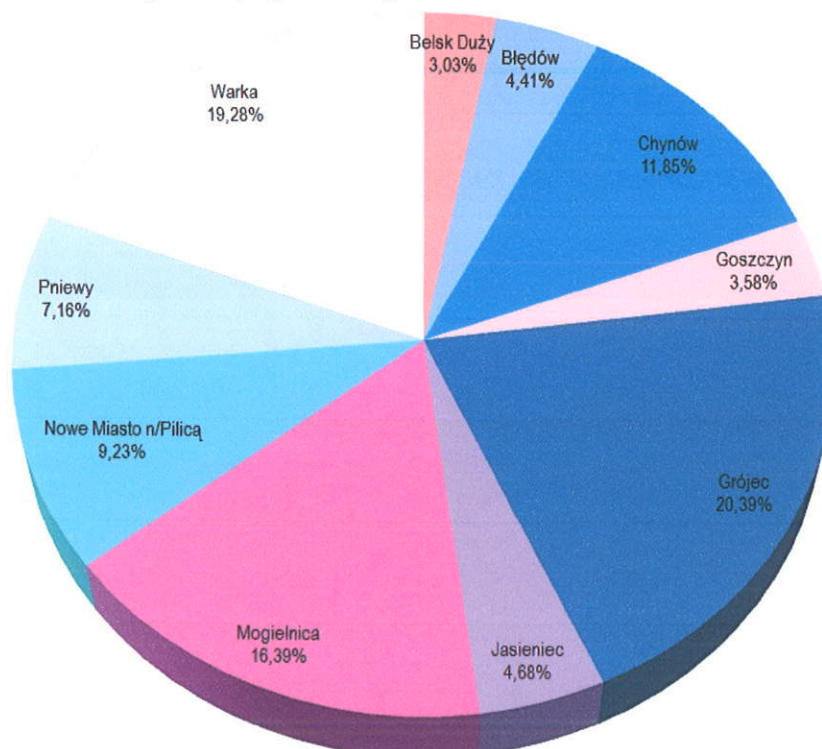
Tabela 2.27

Liczba osób długotrwale i przewlekle chorych w Powiecie Grójeckim korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2008-2013

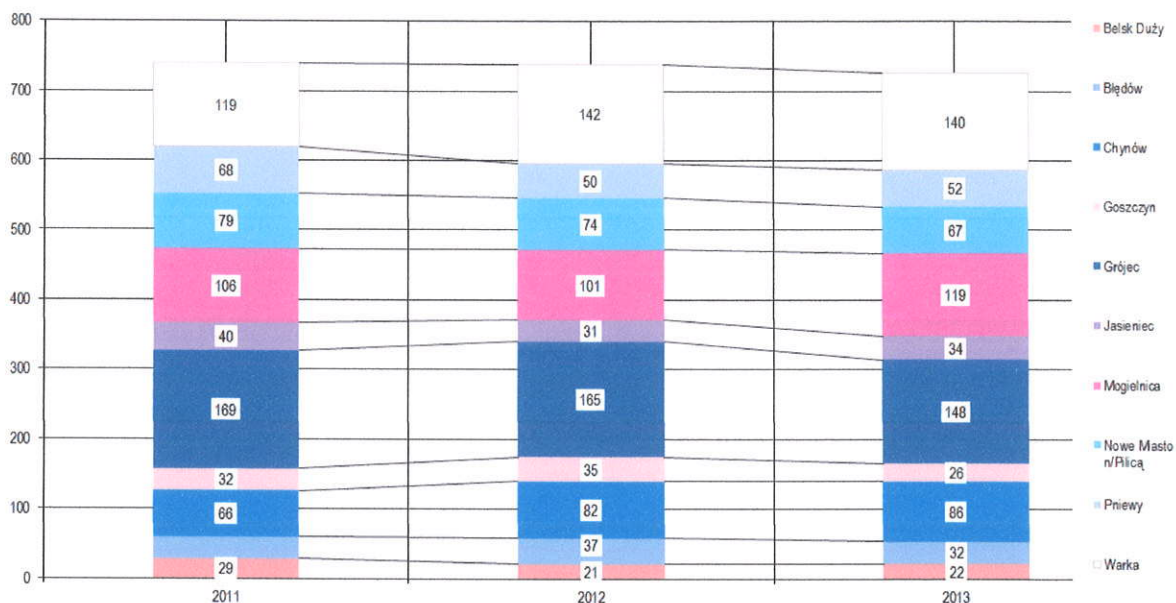
Wyszczególnienie	2011	2012	2013
Belsk Duży	29	21	22
Błędów	31	37	32
Chynów	66	82	86
Goszczyn	32	35	26
Grójec	169	165	148
Jasieniec	40	31	34
Mogielnica	106	101	119
Nowe Miasto n/Pilicą	79	74	67
Pniewy	68	50	52
Warka	119	142	140
Powiat Grójecki	739	738	726

Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za lata 2011, 2012 i 2013

Wykres 2.40 Liczba osób długotrwale i przewlekle chorych w Powiecie Grójeckim korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w roku 2013

Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za rok 2013

Wykres 2.41 Dynamika liczby długotrwale i przewlekle chorych w Powiecie Grójeckim korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2008-2013

Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za lata 2008, 2011, 2012 i 2013

Poziom ilości osób długotrwale i przewlekle chorych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Powiecie Grójeckim jest ustabilizowany. W liczbach bezwzględnych najwięcej osób, ponad 20%, korzysta ze wsparcia z powodu długotrwale choroby w gminie Grójec, jednak per capita ilość osób korzystających jest tu znacznie niższa niż przeciętna dla Powiatu Grójeckiego. Najwyższą ilość osób długotrwale chorych objętych wsparciem odnotowano w gminie Mogielnica oraz w gminie Pniewy. Również wysoki poziom – powyżej średniej powiatowej – dotyczył gmin Chynów i Goszczyn oraz Nowe Miasto n/Pilicą.

Warto zauważyć iż Powiat Grójecki został wytypowany przez Ministerstwo Zdrowia do realizacji programu PL13 *Ograniczenie Społecznych Nierówności w Zdrowiu* ze względu na wysoki poziom umieralności z przyczyn zewnętrznych. Jest to jeden z programów realizowanych w ramach funduszy norweskich. Powiat powinien intensywnie angażować się w tę inicjatywę, ponieważ również w kolejnym okresie programowania programy operacyjne Unii Europejskiej odnoszące się do działań w sferze społecznej będą miały linie priorytetowe odnoszące się do kwestii zdrowia i zdrowego starzenia się.

2.6.7 Osoby opuszczające zakłady karne

Ostatnią grupą zagrożoną wykluczeniem społecznym, która ze względu na skalę występowania na terenie powiatu grójeckiego wymaga zainteresowania w ramach niniejszego dokumentu, są osoby opuszczające zakłady karne. Ilość osób opuszczających zakłady karne korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, ze względu na trudności w przystosowaniu do życia na wolności była dwukrotnie większa niż liczba przypadków osób doświadczających przemocy w rodzinie. Pomocy w tym zakresie udzielano w 3/4 gmina powiatu grójeckiego – najczęściej w Grójcu (8), Pniewach i Warce (odpowiednio 5 i 3).

Tabela 2.29 oraz wykresy 2.42-2.43 prezentuje dane statystyczne Ośrodków Pomocy Społecznej, opisujące liczbę osób mających trudności z przystosowaniem do życia po opuszczeniu zakładu karnego, objętych wsparciem w poszczególnych gminach Powiatu Grójeckiego w latach 2008 – 2013.

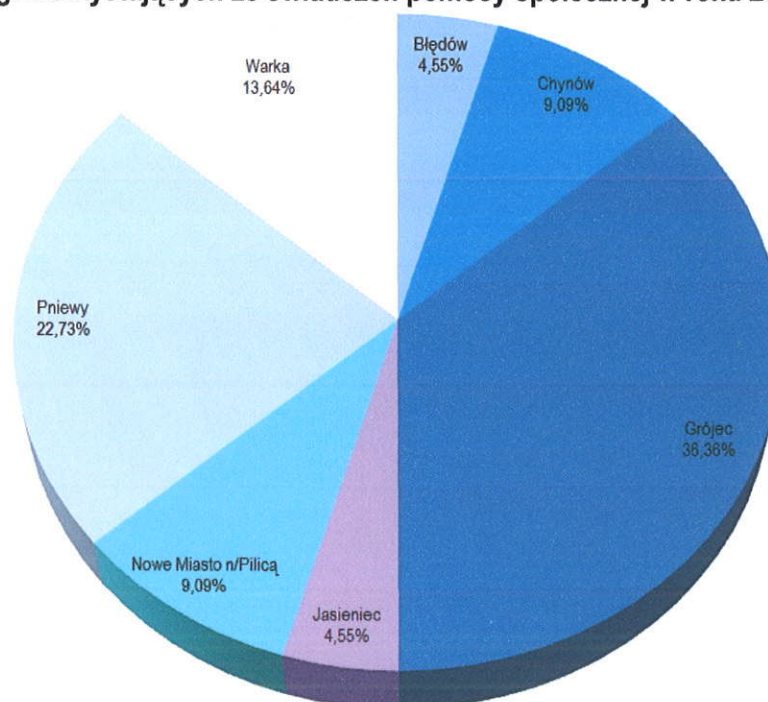
Tabela 2.29

Liczba osób mających trudności z przystosowaniem do życia po opuszczeniu zakładu karnego korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2008-2013

Wyszczególnienie	2008	2011	2012	2013
Belsk Duży	0	1	0	0
Błędów	1	1	3	1
Chynów	1	3	3	2
Goszczyn	0	1	0	0
Grójec	3	8	7	8
Jasieniec	1	1	1	1
Mogielnica	0	0	1	0
Nowe Miasto n/Pilicą	1	3	2	2
Pniewy	3	3	2	5
Warka	4	8	2	3
Powiat Grójecki	14	29	21	22

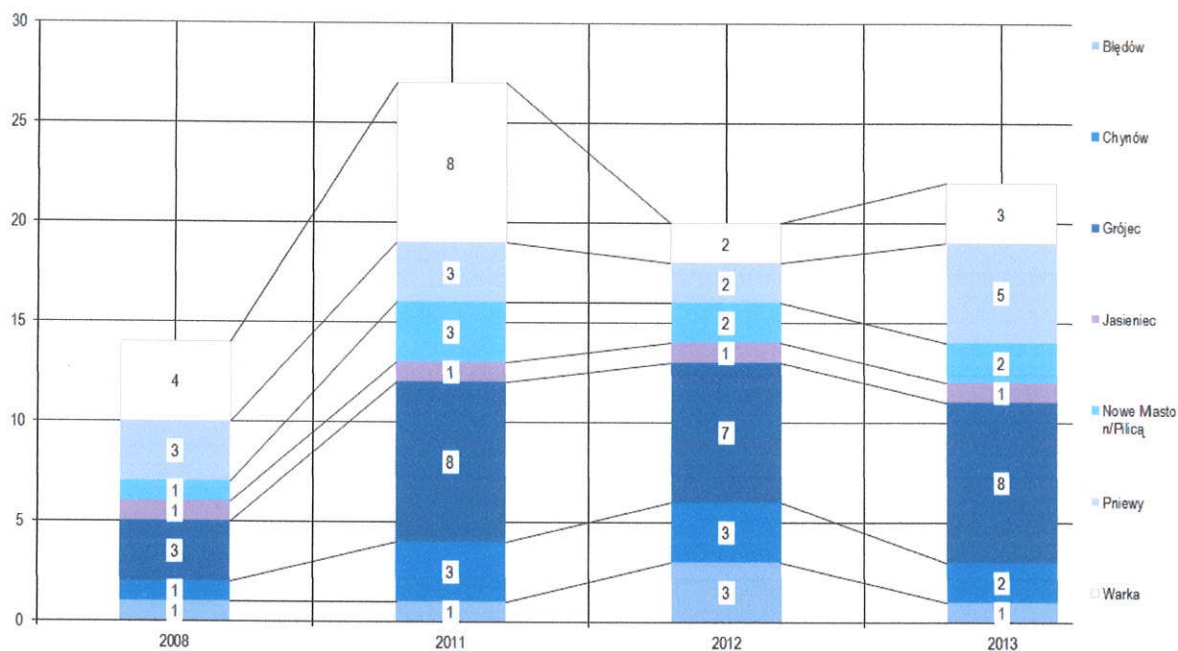
Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za lata 2008, 2011, 2012 i 2013

Wykres 2.42 Liczba osób mających trudności z przystosowaniem do życia po opuszczeniu zakładu karnego korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w roku 2013

Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za rok 2013

Wykres 2.43 Dynamika liczby osób mających trudności z przystosowaniem do życia po opuszczeniu zakładu karnego korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2008-2013

Źródło: Dane MGOPS Grójec, MGOPS Mogielnica, MGOPS Nowe Miasto n/Pilicą, MGOPS Warka, GOPS Belsk Duży, GOPS Błędów, GOPS Chynów, GOPS Goszczyn, GOPS Jasieniec, GOPS Pniewy, za lata 2008, 2011, 2012 i 2013

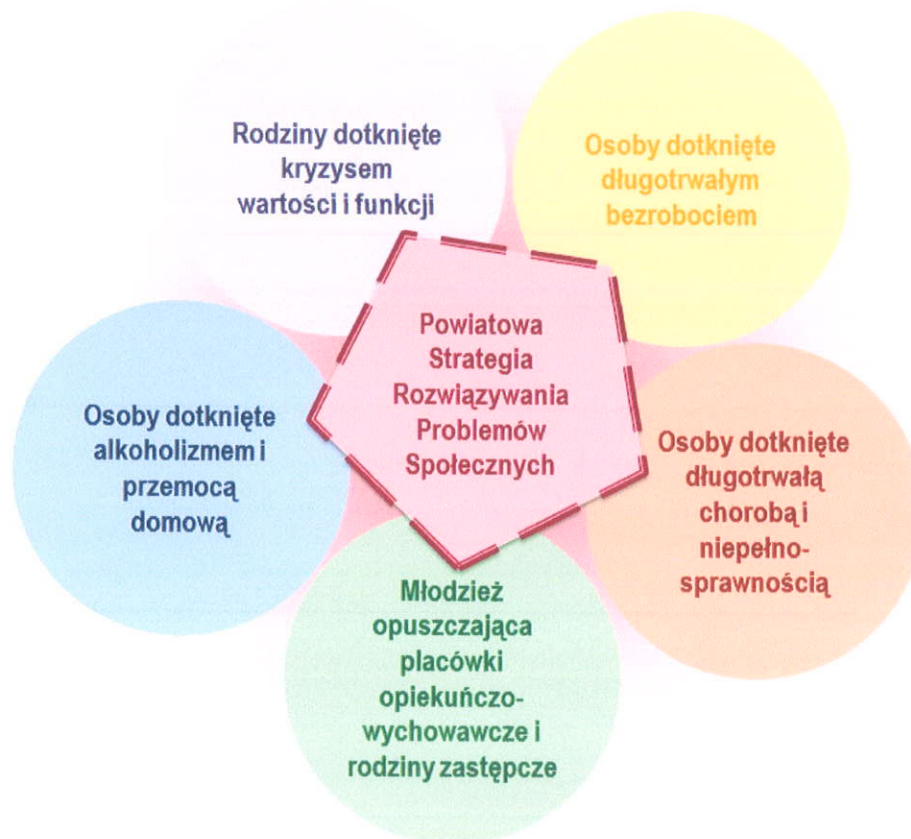
Zjawisko korzystania ze wsparcia pomocy społecznej ze względu na trudności z przystosowaniem się do życia po opuszczeniu zakładu karnego charakteryzuje się dużą zmiennością w czasie. Jednocześnie ze względu na swoją specyfikę, wymagające zindywidualizowanego podejścia do każdego przypadku. Zdecydowanie w największym stopniu zjawisko to występuje w gminie Grójec gdzie odnotowano ponad 1/3 wszystkich przypadków. W najmniejszym stopniu problem ten dotyczy gmin Belsk Duży, Goszczyn i Mogielnica.

2.7 Zidentyfikowane problemy w sferze społecznej

Rysunek 2.3 prezentuje grupy osób zagrożonych społecznie i zawodowo, zamieszkujące na terenie Powiatu Grójeckiego, które zostaną objęte działaniami strategii, a których problemy stanowią podstawę do konstruowania celów strategicznych i operacyjnych.

Rysunek 2.3

Grupy osób zagrożonych społecznie i zawodowo objęte działaniami strategii

Źródło: Opracowanie własne

Syntetyczne zestawienie problemów już istniejących oraz zagrożeń które oddziałując z zewnątrz mogą istniejące problemy pogłębić i być przyczyną nowych, które będą przedmiotem rozwiązań części realizacyjnej strategii, dotyczących poszczególnych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym zidentyfikowanych w Powiecie Grójeckim prezentują tablice 2.2 – 2.6.

Tablica 2.2

**Zidentyfikowane problemy i zagrożenia
dotyczące rodzin dotkniętych kryzysem wartości i funkcji rodziny**

Problemy	Zagrożenia
<p>Ograniczone zasoby materialne na rozwiązywanie problemów opiekuńczo – wychowawczych</p> <p>Konsumpcyjny styl życia</p> <p>Niewydolność wychowawcza rodziców</p> <p>Długotrwała postawa roszczeniowa klientów pomocy społecznej</p> <p>Rozluźnienie więzi rodzinnych</p> <p>Brak dialogu i niewłaściwe relacje między członkami rodzin</p> <p>Wzrost ilości rodzin dysfunkcyjnych.</p> <p>Niewystarczające specjalistyczne wsparcie i terapii dla rodzin.</p> <p>Niewystarczająca liczba lokali socjalnych.</p> <p>Ograniczone zaangażowanie dzieci i młodzieży w różnorodne form spędzania wolnego czasu.</p>	<p>Pogłębiające się patologie społeczne.</p> <p>Spadek autorytetów i wartości moralnych.</p> <p>Niewystarczająco sprzyjające warunki do zakładania rodziny.</p> <p>Występowanie zagrożeń mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodziny tj. uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, zmniejszającej się ilości czasu wolnego, przemoc w rodzinie.</p> <p>Przyzwolenie dla zachowań aspołecznych.</p> <p>Niewystarczające zrozumienie narastających problemów w rodzinie.</p> <p>Brak wsparcia społeczności lokalnej dla osób dotkniętych kryzysem, w szczególności przemocą w rodzinie czy molestowaniem seksualnym.</p> <p>Zbyt niska determinacji w ściganiu i karaniu sprawców przemocy i molestowania seksualnego w rodzinie.</p> <p>Mała aktywność środowiska lokalnego na rzecz rodziny.</p> <p>Narastające tempo życia.</p>

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie konsultacji społecznych

Tablica 3.3

**Zidentyfikowane problemy i zagrożenia
dotyczące osób dotkniętych bezrobociem**

Problemy	Zagrożenia
<p>Wysoki odsetek osób do 30 roku życia pozostających bez pracy w ogólnej liczbie osób bezrobotnych.</p> <p>Wycofywanie się osób bezrobotnych z życia społecznego, zmiany w osobowościach.</p> <p>Bierność osób bezrobotnych.</p> <p>Występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia i ubóstwa tzw. kumulacja bezrobocia w rodzinie.</p> <p>Niskie wykształcenie i kwalifikacje osób bezrobotnych.</p> <p>Niedostosowane wykształcenia i kwalifikacji osób bezrobotnych do potrzeb rynku pracy.</p> <p>Istnienie negatywnych skutków bezrobocia: zjawiska zubożenia społeczeństwa i zaburzeń funkcjonowania rodziny.</p> <p>Emigracja zarobkowa</p> <p>Degradacja społeczna bezrobotnego.</p> <p>Duży odsetek osób zatrudnianych na umowach cywilnoprawnych</p>	<p>Kryzys gospodarczy w kraju, przyczyną się do zwiększenia liczby osób bezrobotnych.</p> <p>Brak systemu motywacyjnego do tworzenia miejsc pracy skutkujący małą ilością nowych miejsc pracy.</p> <p>Wysokie koszty zatrudnienia pracownika.</p> <p>Niewystarczająco proste i przejrzyste zasady prowadzenia własnej działalności gospodarczej.</p> <p>Częste zmiany przepisów prawnych i ich niespójność.</p> <p>Występowanie zjawiska nielegalnego zatrudnienia tzw. szarej strefy.</p> <p>Niewystarczające dostosowanie systemu kształcenia młodzieży do potrzeb lokalnego rynku pracy.</p>

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie konsultacji społecznych

Tablica 3.4

**Zidentyfikowane problemy i zagrożenia
dotyczące osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych**

Problemy	Zagrożenia
<p>Niski poziom zaangażowania, bierność środowiska osób niepełnosprawnych i ich najbliższego otoczenia.</p> <p>Niski poziom wykształcenia, aktywności i kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych</p> <p>Systematyczny wzrost liczby osób niepełnosprawnych w społeczności Powiatu.</p> <p>Niedostateczny dostęp do rehabilitacji zdrowotnej, specjalistycznych usług medycznych, opiekuńczych i opiekuńczo-leczniczych nad osobami niepełnosprawnymi i długotrwale chorymi.</p> <p>Brak systemu wczesnej diagnozy i rehabilitacji dzieci urodzonych z różnymi wadami rozwojowymi.</p> <p>Niski poziom tolerancji społeczeństwa dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>Długotrwała postawa roszczeniowa klientów pomocy społecznej.</p> <p>Wykluczenie i izolacja osób niepełnosprawnych.</p> <p>Rosnące potrzeby ilości usług opiekuńczych dla osób starszych w związku ze starzeniem się społeczeństwa w tym miejsc w domach pomocy społecznej.</p>	<p>Niekorzystne zmiany polityki pro zatrudnieniowej w zakładach pracy chronionej.</p> <p>Brak przyrostu liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>Sytuacja gospodarcza kraju niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym i długotrwale chorym</p> <p>Niewystarczające środki finansowe na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.</p> <p>Niespójność przepisów prawnych.</p> <p>Istnienie barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej utrudniających pełny udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym</p> <p>Obawa pracodawców przed zatrudnianiem osób niepełnosprawnych wynikająca z uwarunkowań formalnoprawnych</p> <p>Obawa osób niepełnosprawnych przed utratą świadczeń w związku z podjęciem zatrudnienia.</p> <p>Istniejących wśród pracodawców stereotyp konsekwencji zatrudniania osób niepełnosprawnych.</p>

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie konsultacji społecznych

Tablica 3.5

**Zidentyfikowane problemy i zagrożenia
dotyczące osób dotkniętych uzależnieniami i przemocą domową**

Problemy	Zagrożenia
<p>Niechęć ofiar przemocy domowej do ujawniania swojego problemu.</p> <p>Niski dostęp do terapii uzależnień.</p> <p>Niewłaściwy przepływ informacji oraz brak wymiany doświadczeń pomiędzy podmiotami działającymi w obszarze uzależnień.</p> <p>Niska samoocena osób uzależnionych.</p> <p>Słaba motywacja do zmiany osób uzależnionych</p> <p>Niska świadomość istniejącego problemu, nieświadomość nałogu.</p> <p>Negatywne konsekwencje wynikające z uzależnień dla rodziny.</p> <p>Brak jednolitej bazy danych i statystyk na temat osób uzależnionych w tym według typów uzależnień.</p>	<p>Niska skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych.</p> <p>Niedostateczne wykorzystywanie systemu informacji.</p> <p>Brak integracji działań na rzecz profilaktyki uzależnień.</p> <p>Brak oceny skuteczności działań profilaktycznych.</p> <p>Duża dostępność i łatwość zakupu środków uzależniających.</p> <p>Społeczności lokalne nie włączają się w działania pomocowe na rzecz osób dotkniętych uzależnieniami.</p> <p>Niedostateczna infrastruktura, w której zapewnione byłoby wsparcie dla ofiar przemocy i ich rodzin.</p>

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie konsultacji społecznych

Tablica 3.6

Zidentyfikowane problemy i zagrożenia dotyczące młodzieży

Problemy	Zagrożenia
<p>Brak mieszkań chronionych, socjalnych, komunalnych dla wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo - wychowawcze i rodziny zastępcze.</p> <p>Niewystarczająca ilość miejsc pracy.</p> <p>Wysoka stopa bezrobocia wśród młodzieży.</p> <p>Niewystarczające kwalifikacje i profil wykształcenia niedostosowany do potrzeb rynku pracy.</p> <p>Niedostateczny poziom samodzielności i świadomości młodzieży.</p> <p>Zagrożenia cywilizacyjne m.in. uzależnienie od urządzeń cyfrowych i cyberprzestrzeni.</p>	<p>Niewystarczająca ilość miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych</p> <p>Aktualna sytuacja gospodarcza kraju stwarza realne zagrożenie, iż młodzież będzie miała problem z wejściem na rynek pracy.</p> <p>Brak poradnictwa zawodowego i doradztwa psychologicznego dla młodzieży.</p>

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie konsultacji społecznych

Rozdział 3.

CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

3.1. Hierarchia celów

Cele strategiczne określają stany, których osiągnięcie w poszczególnych sferach funkcjonowania Powiatu Grójeckiego społeczność lokalna uznaje za pożądane. Definiują one wizję rozwoju w horyzoncie czasowym roku 2020. Na podstawie przeprowadzonych konsultacji określono w *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grójeckiego* cztery cele strategiczne.

Cele operacyjne konkretyzują wizję sformułowane w poszczególnych *celach strategicznych* Powiatu Grójeckiego w kontekście zidentyfikowanych głównych problemów dotyczących rodzin dotkniętych kryzysem wartości i funkcji, osób dotkniętych bezrobociem, osób dotkniętych długotrwałą chorobą i niepełnosprawnością, młodzieży wchodzącej na rynek pracy, w tym ludzi młodych opuszczającej rodziną i instytucjonalną pieczę zastępczą oraz osób dotkniętych alkoholizmem i przemocą domową. Dla realizacji *celów strategicznych* określono 21 wynikających z nich *celów operacyjnych*. Wśród *celów operacyjnych* wyodrębniono 4 priorytety rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Grójeckiego. Z kolei *cele operacyjne* zostały rozpisane w rozdziale czwartym na listę zidentyfikowanych zadań, które mają ukazywać konkretne efekty, które Powiat Grójecki chce osiągnąć w okresie objętym *Strategią*.

Sformułowane w procesie społeczno-ekspertskim *cele strategiczne* i *operacyjne* zostały zaprezentowane w tablicach 4.1, 4.2, 4.3 oraz 4.4 (*cele operacyjne*, które w rozdziale 4 są opisane jako priorytety rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Grójeckiego, wyróżniono w tablicach żółtym tłem).

Tablica 4.1

KARTA CELU STRATEGICZNEGO 1

Osoby młode zaadaptowane do zmieniających się uwarunkowań rynku pracy

Cel strategiczny 1
Osoby młode zaadaptowane do zmieniających się uwarunkowań rynku pracy
Cele operacyjne
1. Poprawa sytuacji osób młodych opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze
2. Zwiększona przedsiębiorczość osób młodych
3. Równy dostęp do zatrudnienia młodych osób zagrożonych wykluczeniem oraz wykluczonych społecznie i zawodowo
4. Indywidualizowane wsparcie dla osób młodych opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych

Tablica 4.2

KARTA CELU STRATEGICZNEGO 2
Infrastruktura pomocy społecznej dostosowana
do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel strategiczny 2
Infrastruktura Pomocy Społecznej dostosowana do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
Cele operacyjne
1. Utworzenie wielofunkcyjnych placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej
2. Zakład Aktywizacji Zawodowej
3. Zaktywizowane powstawanie spółdzielni socjalnych
4. Wysoka dostępność usług pomocy społecznej odpowiadających zapotrzebowaniu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
5. Systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadr do aktualnych potrzeb i sprawne instytucje pomocy społecznej i rynku pracy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych

Tablica 4.3

KARTA CELU STRATEGICZNEGO 3
Edukacja przez całe życie i zapobieganie bezrobociu

Cel strategiczny 3
Edukacja przez całe życie i zapobieganie bezrobociu
Cele operacyjne
1. Dostosowanie oferty kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym do potrzeb rynku pracy
2. Objęcie osób bezrobotnych szkoleniami zawodowymi w celu zdobycia przez nie kwalifikacji adekwatnych do potrzeb rynku pracy w przypadku braku kwalifikacji, konieczności zmiany lub uzupełnienia kwalifikacji oraz utraty zdolności wykonywania pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie
3. Wykorzystanie usług rynku pracy, które umożliwią zdobycie kwalifikacji niezbędnych do aktywnego poszukiwania pracy oraz podniesienia poziomu motywacji w zakresie aktywności zawodowej poprzez poradnictwo zawodowe
4. Działania niestandardowe, stanowiące wsparcie suplementarne dla procesu aktywizacji zawodowej
5. Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych

Tablica 4.4

KARTA CELU STRATEGICZNEGO 4
Innowacje polityki społecznej służące aktywizacji i integracji
osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

<p>Cel strategiczny 4</p> <p>Innowacje polityki społecznej służące aktywizacji i integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym</p>
Cele operacyjne
1. Wzrost poziom zatrudnialności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym poprzez działania aktywnej integracji
2. Poprawa sytuacji rodzin dotkniętych kryzysem i dysfunkcjami, poprzez wsparcie terapeutyczne oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i alkoholizmowi
3. Rozwinięte partnerstwo publiczno-publiczne i publiczno-prywatne oraz funkcjonujące i rozwinięty trzeci sektor
4. Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.
5. Spopularyzowane i wdrożone zasady aktywnego i zdrowego starzenie się

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych

4.2. Uzasadnienie wyboru celów strategicznych

4.2.1. Cel strategiczny *Osoby młode opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze zaadaptowane do zmieniających się warunków rynku pracy*

Osoby młode są jedną z grup docelowych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy. Kwestią problemową pozostaje poziom bezrobocia wśród osób młodych oraz ich przejście z systemu edukacji na rynek pracy. Jak wykazują badania osoby w wieku 15-24 lata charakteryzują się najwyższym poziomem kapitału ludzkiego – rozumianego zarówno jako zasób wiedzy, umiejętności i kwalifikacji czy stan zdrowia, który określa zdolności do pracy, przystosowania do zmian i kreatywność. Jest to również grupa wiekowa osób, które w największym stopniu deklarują uczestnictwo w jakiegokolwiek aktywności związanej z podnoszeniem swoich kwalifikacji zawodowych lub innych umiejętności. Cechy te powinny czynić grupę osób w wieku 15-24 lata jedną z bardziej pożądaną na rynku pracy. Tymczasem to właśnie osoby należące do tej grupy wiekowej w dużej mierze stają się bezrobotnymi, co jest istotnym problemem zarówno Polski, jak i innych krajów Unii Europejskiej.

Osoby do 24 roku życia niepracujące i nieuczące się stanowią bardzo zdywersyfikowaną grupę pod względem potrzeb w kontekście aktywizacji zawodowej i wymagają z jednej strony przygotowania wielu rozwiązań, które razem stworzą skuteczną ofertę wsparcia, z drugiej strony zastosowanie systemu możliwie zdecentralizowanego i uwzględniającego regionalne instytucje, które mają bezpośredni kontakt z osobami wymagającymi wsparcia.

Konieczność podjęcia zintensyfikowanych działań skoncentrowanych na osobach młodych jest już od wielu lat sygnalizowana przez Komisję Europejską, która sama podjęła szereg działań mających na celu wsparcie osób młodych. Propozycją KE były m.in. przedstawione w 2012 r.

4.2.2. Cel strategiczny *Infrastruktura pomocy społecznej dostosowana do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym*

Istotnym czynnikiem wpływającym na rozwiązywanie problemów społecznych jest infrastruktura pomocy społecznej. Wzrost powszechności dostępu do świadczeń pomocy społecznej wraz z rosnącą jakością usług są niezbędnymi elementami rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu i decydują w dużej mierze o poczuciu bezpieczeństwa społecznego.

Innym istotnym uzupełnieniem działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych jest stworzenie na terenie Powiatu Grójeckiego wielofunkcyjnych placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz zakładu aktywizacji zawodowej.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze to jednostki udzielające pomocy rodzinie w wypełnianiu swoich zadań bądź zapewniające dzieciom i młodzieży pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców całodobową ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie. Placówki wielofunkcyjne, mogą łączyć działania interwencyjne, socjalizacyjne i inne działania na rzecz pomocy dziecku i rodzinie. Zapewniają dziecku dzienną i całodobową opiekę oraz wychowanie. Realizują zadania przewidziane dla placówek wsparcia dziennego, placówek interwencyjnych i placówek socjalizacyjnych. Mogą być tworzone grupy usamodzielniające dla starszych wychowanków - zorganizowane w celu lepszego przygotowania wychowanków do samodzielnego i odpowiedzialnego radzenia sobie z codziennymi zadaniami życiowymi.

Zakład aktywizacji zawodowej to jedna z form prowadzenia przedsiębiorstwa społecznego. Jest to rozwiązanie dostępne tylko dla osób niepełnosprawnych, w szczególności z orzeczoną znacznym stopniem niepełnosprawności. Zakład aktywizacji zawodowej działa w celach rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Uruchomienie tych podmiotów infrastruktury społecznej jest warunkiem koniecznym walki z wykluczeniem społecznym i zawodowym wśród młodzieży i osób niepełnosprawnych. Trudno sobie wyobrazić skuteczną politykę społeczną powiatu bez skutecznego zrealizowania tego celu strategicznego i operacyjnego.

Ponadto zaktywizowane powstawanie spółdzielni socjalnych, jako ważnego instrumentu ekonomii społecznej wraz ze zwiększeniem dostępności usług pomocy społecznej (w tym w szczególności usług terapeutycznych dla rodzin dysfunkcyjnych) i podniesieniem kwalifikacji kadr pomocy społecznej dopełni satysfakcjonującego poziomu zaspokojenia potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem w obszarze infrastruktury pomocy społecznej.

4.2.3. Cel strategiczny *Edukacja przez całe życie i zapobieganie bezrobociu*

Zmiany zachodzące obecnie na rynku pracy, wynikające m.in. z czynników demograficznych i strukturalnych, warunkują konieczność podjęcia efektywnych działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Zadanie to jest szczególnie istotne w odniesieniu do grup społecznych, które doświadczają największych trudności związanych z integracją z rynkiem pracy, tj. osób długotrwale bezrobotnych, młodzieży do 25 roku życia, osób niepełnosprawnych, kobiet powracających oraz wchodzących po raz pierwszy na rynek pracy, jak również osób po 50 roku życia.

Skuteczność podejmowanych działań zależy bezpośrednio od dopasowania realizowanego wsparcia do zróżnicowanych potrzeb osób bezrobotnych, poprzez ich właściwe zdiagnozowanie oraz kompleksowe podejście, uwzględniające specyfikę lokalnego rynku pracy. Konieczne jest również stworzenie odpowiednich warunków instytucjonalnych dla podniesienia poziomu aktywności zawodowej w regionie poprzez udzielenie wsparcia organizacyjnego i kadrowego na rzecz instytucji realizujących zadania z zakresu aktywnej polityki rynku pracy w Powiecie Grójeckim.

Warunkiem niezbędnym do podniesienia ogólnego poziomu wykształcenia społeczeństwa jest stworzenie warunków powszechnego dostępu do edukacji już od najwcześniejszych etapów wychowania i kształcenia tj. etapu edukacji przedszkolnej. Upowszechnienie edukacji przedszkolnej, a co za tym idzie, wyrównanie szans edukacyjnych dzieci, szczególnie z obszarów wiejskich, wymaga systemowego wdrożenia elastycznych form edukacji przedszkolnej przy jednoczesnym wzmocnieniu działającej sieci ośrodków przedszkolnych i uelastycznieniu ich oferty do rzeczywistych potrzeb dzieci i ich opiekunów. Jednocześnie niezbędne jest również przełamanie barier kulturowych poprzez przekonanie rodziców o znaczeniu wczesnej edukacji dla dalszego rozwoju dziecka i decyzji o skierowaniu dziecka do przedszkola. Istotnym elementem polityki wyrównywania szans edukacyjnych powinno być także wzmocnienie działań instytucji oświatowych ukierunkowane na pomoc młodym osobom, którzy ze względu na czynniki ekonomiczne, społeczne czy kulturowe znajdują się poza systemem szkolnictwa. Wsparcie w tym zakresie powinno umożliwić ukończenie danego etapu kształcenia oraz kontynuację nauki. Wsparcie merytoryczne udzielane przez instytucje systemu oświaty powinno być połączone z systemem wsparcia materialnego umożliwiającego uczniom, szczególnie z grup defaworyzowanych dostęp do materiałów dydaktycznych oraz częściowe pokrycie kosztów związanych z uczestnictwem w systemie oświaty.

Szkolnictwo zawodowe w obecnej sytuacji znacznie odbiega jakością od szkolnictwa ogólnego przez co cieszy się znacznie niższym zainteresowaniem uczniów. Potrzebne jest więc zwiększenie potencjału szkół zawodowych i propagowanie korzyści płynących z wyboru tej ścieżki kształcenia. W ramach programów rozwojowych szkół zawodowych przewiduje się aktywny udział pracodawców w zakresie dostosowywania programów nauczania do potrzeb rynku pracy, praktycznej nauki zawodu oraz poradnictwa i doradztwa zawodowego. Wsparcie udzielone na rzecz szkolnictwa zawodowego przyczyni się do podniesienia jego jakości, a co za tym idzie zwiększenia atrakcyjności w oczach pracodawców oraz uczniów, którzy chętnie będą wybierać tę ścieżkę kształcenia.

Stopień upowszechnienia kształcenia ustawicznego w Powiecie Grójeckim – podobnie jak w całej Polsce – jest znacznie niższy od przeciętnego w pozostałych krajach Unii Europejskiej. Ponadto upowszechnienie kształcenia ustawicznego jest znacznie zróżnicowane w zależności od aktualnie posiadanego poziomu wykształcenia. Osoby posiadające wykształcenie wyższe są znacznie częściej zainteresowane kształceniem ustawicznym, niż osoby o niskich kwalifikacji i relatywnie gorszej pozycji na rynku pracy.

Przyczyna takiej sytuacji leży z jednej strony w niskiej świadomości społeczeństwa w zakresie znaczenia kształcenia ustawicznego, z drugiej strony jakość kształcenia ustawicznego pozostaje w wielu przypadkach niewystarczająca w odniesieniu do potrzeb rynku pracy.

4.2.4. Cel strategiczny *Innowacje polityki społecznej służące aktywizacji i integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym*

Dla realizacji tego celu będą wykorzystane innowacje polityki społecznej, nowe skuteczniejsze rozwiązania problemów w obszarze m.in. zatrudnienia, integracji społecznej, w przypadku których dotychczasowe działania nie są wystarczające lub wymagają nowego podejścia. Jedno-

częściej będą się one koncentrowały na najtrudniejszych i kluczowych problemach, wspierając osiągnięcie celów wynikających z dokumentów strategicznych.

Osoby zaliczone do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym wymagają kompleksowego wsparcia i stworzenia niezbędnych warunków do integracji ze społeczeństwem. Możliwe jest to m.in. poprzez działania zmierzające do kształcenia umiejętności w zakresie pełnienia ról społecznych, wspierania samodzielności oraz zdobywania i aktualizacji kwalifikacji zawodowych. Jednym z elementów systemu wsparcia osób wykluczonych może być rozwijający się sektor ekonomii społecznej oraz wsparcie lokalnych inicjatyw samoorganizacji i samopomocy wśród osób biernych zawodowo, czy dyskryminowanych na rynku pracy.

Wsparciem dla przemian na rynku pracy powinny być również skuteczne i nowoczesne usługi, świadczone przez instytucje pomocy i integracji społecznej. Niezbędny w tym celu jest rozwój form i narzędzi aktywnej integracji zarówno w jej wymiarze społecznym jak i edukacyjnym czy zawodowym. Ponadto wobec zwiększonej liczby zadań z zakresu pomocy społecznej konieczne jest wzmocnienie i doskonalenie kadr instytucji odpowiedzialnych za realizację tych działań. W szczególności dotyczy to pracowników ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie, zajmujących się pomocą osobom wykluczonym i prowadzących działania w ramach aktywnej integracji społeczno-zawodowej.

Rozdział 4.

ZADANIA SŁUŻĄCE ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

4.1. Lista zadań

4.1.1. Osoby młode zaadaptowane do zmieniających się uwarunkowań rynku pracy

Do realizacji celu *Osoby młode zaadaptowane do zmieniających się uwarunkowań rynku pracy* przyczynią się następujące zadania, które zostały zaprezentowane w tablicy 4.1.

Tablica 4.1

KARTA ZADAŃ

Osoby młode zaadaptowane do zmieniających się uwarunkowań rynku pracy

Cel operacyjny 1.1. Lepsza sytuacji osób młodych opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Zindywidualizowane wsparcie dla osób młodych uwzględniające personalne zajęcia z zakresu poradnictwa zawodowego, diagnozę wiedzy, umiejętności oraz potencjału uczestników, opracowanie indywidualnych planów działania	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób młodych objętych działaniem (osoby) ✓ liczba osób korzystających z usług doradczych (osoby) ✓ liczba edycji kursów i szkoleń (sztuki) 	Oświata PCPR PUP PPP
Wsparcie młodzieży poprzez zdobycie lub uzupełnienie kwalifikacji oraz doświadczenia zawodowego, w tym m.in.: staże, szkolenia, dofinansowanie studiów podyplomowych, pożyczki szkoleniowe, stypendium na kontynuowanie nauki, bony szkoleniowe, stażowe i zatrudnieniowe	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba godzin szkoleniowych (godziny) ✓ liczba osób które zaktualizowały lub podniosły swoje kwalifikacje zawodowe (ukończyły szkolenia i otrzymały dyplom) (osoby) 	PUP

Działania niestandardowe, stanowiące wsparcie suplementarne dla procesu aktywizacji zawodowej, w tym np. granty na zagospodarowanie w przypadku podjęcia zatrudnienia poza miejscem zamieszkania.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu ✓ liczba osób które ukończyły staże (osoby) ✓ liczba osób które otrzymały granty na zagospodarowanie (osoby) 	PUP
---	---	-----

Cel operacyjny 1.2. Zwiększona przedsiębiorczość osób młodych		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Udzielanie jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej	✓ liczba osób młodych objętych działaniem (osoby)	PUP
Objęcie osób szkoleniem z zakresu przedsiębiorczości	✓ liczba osób która nabyła wiedzę z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej (osoby)	PUP
Wsparcie doradcy zawodowego w zakresie potwierdzenia u osób zamierzających rozpoczęcie działalności gospodarczej cech osobowościowych i cech przedsiębiorczych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób które otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej (osoby) ✓ liczba osób korzystających z usług poradnictwa zawodowego (osoby) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu (osoby) 	PUP

Cel operacyjny 1.3. Równy dostęp do zatrudnienia młodych osób zagrożonych wykluczeniem oraz wykluczonych społecznie i zawodowo		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Rozwój form wsparcia indywidualnego i środowiskowego, umożliwiających integrację zawodową i społeczną osób młodych opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób młodych objętych działaniem (osoby) ✓ liczba osób korzystających z usług doradczych i szkoleń (osoby) 	PCPR PUP
Wspieranie zdolności do podjęcia zatrudnienia poprzez zatrudnienie socjalne, szkolenia, staże, przygotowanie zawodowe dorosłych oraz zajęcia z aktywnego poszukiwania pracy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób korzystających z subsydiowanego zatrudnienia (osoby) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu (osoby) 	PUP

Cel operacyjny 1.4. Zindywidualizowane wsparcie dla osób młodych opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Wspieranie tworzenia miejsc pracy dla młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób młodych objętych działaniem (osoby) ✓ liczba osób korzystających z usług doradczych (osoby) 	PUP
Wspieranie mobilności i rozwoju umiejętności społecznych oraz rozwój usług przewyższających indywidualne bariery w wejściu w dorosłe życie	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób objętych szkoleniami zawodowymi (osoby) ✓ liczba osób objętych treningami umiejętności społecznych (osoby) 	PCPR
Działania niestandardowe, stanowiące wsparcie suplementarne dla procesu aktywizacji zawodowej, w tym np. granty na zagospodarowanie w przypadku zmiany miejsca zamieszkania.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu (osoby) 	PUP, PCPR

Do realizacji celu *Infrastruktura pomocy społecznej dostosowana do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym* przyczynią się następujące zadania, które zostały zaprezentowane w tablicy 4.2.

Tablica 4.2

KARTA ZADAŃ
Infrastruktura pomocy społecznej dostosowana
do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel operacyjny 2.1. Utworzenie wielofunkcyjnych placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Utworzenie wielofunkcyjnych placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej	✓ liczba osób młodych korzystających z sieci wielofunkcyjnych placówek opiekuńczo-wychowawczych (osoby)	PCPR
Szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej, powiązane bezpośrednio z potrzebami oraz specyfiką realizowanych zadań	✓ liczba utworzonych wielofunkcyjnych placówek opiekuńczo-wychowawczych (sztuki) ✓ liczba edycji szkoleń (sztuki) ✓ liczba godzin doradztwa specjalistycznego (godziny) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu	PCPR
Cel operacyjny 2.2. Zakład Aktywizacji Zawodowej		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Utworzenie Zakładu Aktywizacji Zawodowej	✓ liczba osób niepełnosprawnych korzystających z Zakładu Aktywizacji Zawodowej (osoby)	Zarząd Powiatu
Szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr Zakładu Aktywizacji Zawodowej, powiązane bezpośrednio z potrzebami oraz specyfiką realizowanych zadań	✓ liczba edycji szkoleń (sztuki)	Zarząd Powiatu

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba godzin doradztwa specjalistycznego (godziny) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu 	
--	---	--

Cel operacyjny 2.3. Zaktywizowane powstawanie spółdzielni socjalnych		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Promowanie i wspieranie podmiotów działających na rzecz zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej poprzez tworzenie spółdzielni socjalnych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba edycji szkoleń (sztuki) ✓ liczba spotkań, konferencji i szkoleń poświęconych tematyce zakładania spółdzielni socjalnych (sztuki) 	OFES, PUP, PCPR, Ośrodki Pomocy Społecznej, trzeci sektor
Propagowanie idei zakładania spółdzielni socjalnych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba godzin doradztwa specjalistycznego (godziny) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu 	OFES, PUP, PCPR, Ośrodki Pomocy Społecznej, trzeci sektor
Szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr spółdzielni socjalnych, powiązane bezpośrednio z potrzebami oraz specyfiką realizowanych zadań		PUP, PCPR

Cel operacyjny 2.4. Wysoka dostępność usług pomocy społecznej odpowiadających zapotrzebowaniu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Świadczenie usług poradnictwa dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób korzystających z usług poradnictwa (osoby) 	PCPR

Organizowanie akcji i kampanii promocyjno-informacyjnych m.in. z zakresu równości szans, mobilności i elastyczności zawodowej, promowania postaw aktywnych oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba przeprowadzonych akcji i kampanii promocyjnych (sztuki) ✓ liczba udzielonych świadczeń pomocy społecznej (sztuki) 	PCPR
Rozwój form aktywnej integracji zdefiniowanych w ustawie o pomocy społecznej	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu 	PCPR

Cel operacyjny 2.5. Systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadr do aktualnych potrzeb i sprawne instytucje pomocy społecznej i rynku pracy		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji pomocy i integracji społecznej, powiązane bezpośrednio z potrzebami oraz specyfiką realizowanych zadań	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba pracowników instytucji pomocy społecznej korzystających ze szkoleń i doradztwa specjalistycznego (osoby) ✓ liczba edycji szkoleń (sztuki) 	PUP, PCPR, Ośrodki Pomocy Społecznej
Upowszechnianie aktywnej integracji i pracy socjalnej (wzmocnienie kadrowe służb pomocy społecznej)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba godzin doradztwa specjalistycznego (godziny) ✓ liczba dodatkowych pracowników służb pomocy społecznej (osoby) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu 	PUP, PCPR, Ośrodki Pomocy Społecznej

Do realizacji celu *Edukacja przez całe życie i zapobieganie bezrobociu* przyczynią się następujące zadania, które zostały zaprezentowane w tablicy 4.3.

Tablica 4.3

KARTA ZADAŃ
Edukacja przez całe życie i zapobieganie bezrobociu

Cel operacyjny 3.1. Dostosowanie oferty kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym do potrzeb rynku pracy		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Wykorzystanie instrumentów rynku pracy, które umożliwiają zdobycie lub uzupełnienie kwalifikacji oraz doświadczenia zawodowego, w tym m.in.: staże i przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób które po zakończeniu szkoły podjęły zatrudnienie (osoby) ✓ liczba osób które zaktualizowały lub podniosły swoje kwalifikacje zawodowe (ukończyły szkolenia i otrzymały dyplom certyfikat) (osoby) 	Szkoły ponadgimnazjalne
Poprawa efektywności kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu ✓ liczba osób które ukończyły staże (osoby) 	Szkoły ponadgimnazjalne

Cel operacyjny 3.2. Objęcie osób bezrobotnych szkoleniami zawodowymi w celu zdobycia przez nie kwalifikacji adekwatnych do potrzeb rynku pracy w przypadku braku kwalifikacji, konieczności zmiany lub uzupełnienia kwalifikacji oraz utraty zdolności wykonywania pracy w dotychczas wykonywanym zawodzie		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Szkolenia przekwalifikowujące i usługi doradcze w zakresie wyboru nowego zawodu i osiągnięcia nowych umiejętności zawodowych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób korzystających ze szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe (osoby) 	PUP

Podniesienie jakości programów kształcenia i rozwoju zawodowego na terenie Powiatu Grójeckiego	✓ liczba edycji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe (sztuki)	PUP
Dofinansowanie studiów podyplomowych, kosztów egzaminów oraz kosztów uzyskania licencji, stypendia na kontynuowanie nauki, bony szkoleniowe, stażowe i zatrudnieniowe	✓ liczba osób które skorzystały ze wsparcia finansowego na podniesienie kompetencji i kwalifikacji (osoby) ✓ liczba osób które podniosły kompetencje w zakresie wiedzy technicznej i IT (osoby)	PUP
Rozwijanie kompetencji w zakresie wiedzy technicznej i IT, a także uczenia się aktywnego i praktycznego na wszystkich poziomach kształcenia jako podstawy do uczenia się przez całe życie	✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu	PUP
Organizowanie i finansowanie staży i przygotowania zawodowego dorosłych	✓ liczba osób które ukończyły staże i przygotowanie zawodowe dorosłych (osoby)	PUP

Cel operacyjny 3.3.

Wykorzystanie usług rynku pracy, które umożliwią zdobycie kwalifikacji niezbędnych do aktywnego poszukiwania pracy oraz podniesienia poziomu motywacji w zakresie aktywności zawodowej poprzez poradnictwo zawodowe

Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Szkolenia z zakresu aktywnego poszukiwania pracy	✓ liczba edycji szkoleń aktywnego poszukiwania pracy (sztuki)	PUP
Treningi kompetencji i umiejętności społecznych	✓ liczba edycji treningów kompetencji i umiejętności społecznych ✓ liczba osób które ukończyły szkolenia aktywnych metod poszukiwania pracy i treningi kompetencji i umiejętności społecznych (osoby) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu	PUP

Cel operacyjny 3.4. Działania niestandardowe, stanowiące wsparcie suplementarne dla procesu aktywizacji zawodowej		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Rozwój poradnictwa zawodowego dla młodzieży i dorosłych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób korzystających ze wsparcia (osoby) ✓ liczba zorganizowanych spotkań z zakresu poradnictwa zawodowego w szkołach (sztuki) 	PUP, PPP, OHP, Szkoły ponadgimnazjalne
Modernizacja treści i metod kształcenia i szkolenia zawodowego z udziałem pracodawców	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba godzin poradnictwa zawodowego (godziny) 	PUP, PPP, OHP, Szkoły ponadgimnazjalne
Identyfikacja i planowanie zapotrzebowania na kwalifikacje zawodowe na rynku pracy w oparciu o ustalone potrzeby pracodawców	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba zmodyfikowanych programów kształcenia zawodowego (sztuki) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu ✓ liczba zankietyzowanych pracodawców w zakresie ustalenia ich potrzebowania na kwalifikacje zawodowe przyszłych pracowników (sztuki) 	PUP, PPP, OHP, Szkoły ponadgimnazjalne

Cel operacyjny 3.5. Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Rozwiązania odpowiadające na zidentyfikowane deficyty w zakresie zarządzania rozwojem, planowania i zarządzania uczeniem się w miejscu pracy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób korzystających ze wsparcia (osoby) ✓ liczba edycji szkoleń (sztuki) 	Organizacje pracodawców, trzeci sektor

Realizacja działań budujących świadomość, w zakresie korzyści i sposobów przewidywania i radzenia sobie z sytuacjami kryzysowymi	✓ liczba godzin doradztwa specjalistycznego (godziny)	Organizacje pracodawców, trzeci sektor
Upowszechnianie i promocja alternatywnych i elastycznych form zatrudnienia oraz metod organizacji pracy	✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu ✓ liczba spotkań, konferencji i szkoleń poświęconych tematyce alternatywnych i elastycznych form zatrudnienia oraz metod organizacji pracy (sztuki)	

Do realizacji celu *Innowacje polityki społecznej służące aktywizacji i integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym* przyczynią się następujące zadania, które zostały zaprezentowane w tablicy 4.4.

Tablica 4.4

KARTA ZADAŃ
Innowacje polityki społecznej służące aktywizacji i integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym

Cel operacyjny 4.1. Wzrost poziomu zatrudnialności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym poprzez działania aktywnej integracji		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Wsparcie tworzenia miejsc pracy dla osób należących do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym	✓ liczba osób objętych działaniem (osoby) ✓ liczba osób które zaktualizowały lub podniosły swoje kwalifikacje zawodowe (ukończyły szkolenia i otrzymały dyplom certyfikat) (osoby)	PUP, PCPR, Ośrodki Pomocy Społecznej
Wspieranie zdolności do podjęcia zatrudnienia poprzez szkolenia, staże, przygotowanie zawodowe dorosłych oraz zajęcia z aktywnego poszukiwania pracy	✓ liczba osób które ukończyły staże, przygotowanie zawodowe dorosłych (osoby)	PUP, PCPR, Ośrodki Pomocy Społecznej
Rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych, niezbędnych w poszukiwaniu i utrzymaniu zatrudnienia		PUP, PCPR, Ośrodki Pomocy Społecznej

<p>Wsparcie indywidualne i środowiskowe, umożliwiające integrację zawodową i społeczną osobom ze specyficznymi trudnościami na rynku pracy (w tym m.in. osobom niepełnosprawnym)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób które ukończyły zajęcia z aktywnego poszukiwania pracy i treningi kompetencji społecznych (osoby) ✓ liczba osób objętych aktywizacją społeczną, zawodową, edukacyjną i zdrowotną (osoby) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu 	<p>PUP, PCPR, Ośrodki Pomocy Społecznej</p>
--	---	---

<p>Cel operacyjny 4.2. Poprawa sytuacji rodzin dotkniętych kryzysem i dysfunkcjami, poprzez wsparcie terapeutyczne oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i alkoholizmowi</p>		
<p>Zadania</p>	<p>Wskaźniki realizacji</p>	<p>Zidentyfikowany realizator</p>
<p>Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa dla osób zagrożonych przemocą w rodzinie i uzależnieniami</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób / rodzin objętych działaniem (osoby) ✓ liczba osób które skorzystały ze specjalistycznego poradnictwa (osoby) 	<p>PCPR, PPP Ośrodki Pomocy Społecznej</p>
<p>Prowadzenie działań na rzecz poprawy sytuacji materialnej i życiowej rodzin</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób które wzięły udział w warsztatach umiejętności wychowawczych (osoby) 	<p>PCPR, PPP Ośrodki Pomocy Społecznej</p>
<p>Promowanie tworzenia grup samopomocowych rodzin</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ilość dzieci którym zapewniono zastępczą opiekę rodzinną (osoby) 	<p>PCPR, PPP Ośrodki Pomocy Społecznej</p>
<p>Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców poprzez wsparcie rodziny i system pieczy zastępczej</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ilość / wartość wypłaconych zasiłków (sztuki / PLN) 	<p>PCPR, PPP Ośrodki Pomocy Społecznej</p>

Organizacja warsztatów dla rodziców z zakresu umiejętności wychowawczych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ilość akcji informacyjnych i promocyjnych grup samopomocowych rodzin i pozytywnych wzorców (sztuki) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu 	PCPR, PPP Ośrodki Pomocy Społecznej
--	---	--

Cel operacyjny 4.3. Rozwinięte partnerstwo publiczno-publiczne i publiczno-prywatne oraz funkcjonujący i rozwinięty trzeci sektor		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Prowadzenie dialogu, organizacja partnerstw publiczno-publicznych i publiczno-prywatnych na rzecz rozwoju zasobów ludzkich	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób objętych działaniem (osoby) ✓ liczba edycji szkoleń w zakresie współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi oraz sektorem prywatnym (sztuki) 	Zarząd Powiatu samorząd gminny
Szkolenia i inne formy kształcenia w zakresie współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi oraz sektorem prywatnym		Zarząd Powiatu samorząd gminny

Cel operacyjny 4.4. Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Aktywna integracja społeczna, zdrowotna, zawodowa i edukacyjna osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba osób objętych działaniem (osoby) ✓ liczba osób które zaktualizowały lub podniosły swoje kwalifikacje (ukończyły szkolenia i otrzymały dyplom certyfikat) (osoby) 	PCPR, PUP Ośrodki Pomocy Społecznej
Dostosowanie kwalifikacji osób niepełnosprawnych do potrzeb rynku pracy adekwatnie do ich warunków zdrowotnych		PCPR, PUP Ośrodki Pomocy Społecznej

Wspieranie realizacji programów integracyjnych obejmujących niepełnosprawne dzieci od najmłodszych lat	✓ ilość osób niepełnosprawnych objętych programami integracyjnymi (osoby)	PCPR, PPP Ośrodki Pomocy Społecznej
Zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w działalności sportowej, kulturalnej i rekreacyjnej	✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu	PCPR, PUP Ośrodki Pomocy Społecznej

Cel operacyjny 4.5. Spopularyzowanie i wdrożenie zasad aktywnego i zdrowego starzenia się		
Zadania	Wskaźniki realizacji	Zidentyfikowany realizator
Upowszechnianie idei aktywnego i zdrowego starzenia się	✓ liczba osób objętych działaniem (osoby)	PCPR trzeci sektor
Programy w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowego stylu życia	✓ liczba zrealizowanych programów edukacyjnych i promocyjnych w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji aktywnego i zdrowego stylu życia (osoby) ✓ liczba osób pozytywnie oceniających pomoc uzyskaną w ramach projektu	PCPR trzeci sektor

4.2. Priorytety polityki społecznej

Spośród 19 celów operacyjnych przyjętych w *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych*, podporządkowanych celom strategicznym, wyodrębniono 4 priorytety polityki społecznej Powiatu Grójeckiego. Ich celem jest wskazanie szczególnych preferencji w realizacji *Strategii*. Priorytety pełnią podwójną rolę: są informacją dla adresatów i beneficjentów *Strategii* oraz wpływają na kształt budżetu, ułatwiając Zarządowi i Radzie Powiatu dokonywanie trudnych wyborów w przypadku podziału ograniczonych środków budżetowych. Priorytety zostały dostosowane do horyzontu czasowego realizacji *Strategii* to jest na lata 2014 – 2020.

W kontekście pozyskania dodatkowych środków finansowych o powodzeniu realizacji *Strategii* w coraz większym stopniu będzie decydować jej spójność z *Programem Operacyjnym – Wiedza Edukacja Rozwój* oraz *Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego* a w pierwszych latach realizacji również z *Programem Operacyjnym – Kapitał Ludzki*. Zo-

stanie ona osiągnięta poprzez spójność celów przyjętych w tych dokumentach. Priorytety rozwoju Powiatu Grójeckiego zawierają się w Priorytetach i Działaniach *Programu Operacyjnego – Wiedza Edukacja Rozwój* oraz celach szczegółowych przyjętych dla regionu mazowieckiego a także *Programu Operacyjnego – Kapitał Ludzki*. Należy monitorować realizację priorytetów regionalnych i zabiegać, by na liście przypisanych im zadań regionalnych znalazły się te, które służą realizacji *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grójeckiego*.

Priorytety rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Grójeckiego wybrano z uwzględnieniem trendów występujących w otoczeniu, prognozowanych procesów demograficznych, przeprowadzonej diagnozy aktualnej sytuacji społecznej Powiatu, wyników konsultacji społecznych oraz opinii ekspertów. Listę priorytetów prezentuje tablica 4.5.

Tablica 5.6

Priorytety rozwiązywania problemów społecznych dla Powiatu Grójeckiego

Priorytet	Cel operacyjny
Zwiększona przedsiębiorczość osób młodych	1.2.
Utworzenie wielofunkcyjnych placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej	2.1.
Dostosowanie oferty kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym do potrzeb rynku pracy	3.1.
Wzrost poziom zatrudnialności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym poprzez działania aktywnej integracji	4.1.

Wybór powyższych priorytetów rozwoju miasta ma następujące uzasadnienie:

✓ **Zwiększona przedsiębiorczość osób młodych** (cel operacyjny 1.2.)

W ramach tego priorytetu realizowane będzie wsparcie bezpośrednie dla osób młodych bez pracy, które będzie przyczyniało się do ich aktywizacji zawodowej oraz poprawy sytuacji na rynku pracy. Na gruncie doświadczeń z dotychczasowej realizacji działań mających na celu aktywizację zawodową osób zagrożonych wykluczeniem należy stwierdzić iż środki wydatkowane na podniesienie poziomu przedsiębiorczości mają największą skuteczność, stąd wybór tego celu operacyjnego na priorytet *Strategii*. W rozwiniętych gospodarkach światowych czynnik przedsiębiorczości oraz samozatrudnienie, determinujące wielkość dochodów sektora MŚP, przyczyniają się wydatnie do dynamiki rozwoju i tworzenia nowych miejsc pracy oraz intensyfikacji przepływów międzygałęziowych. Dynamizm rozwoju samozatrudnienia, jego zróżnicowanie branżowe i większa niż w wypadku dużych przedsiębiorstw zdolność dostosowawcza do zmiennych warunków w otoczeniu są czynnikami stabilizującymi rozwój. Priorytetowe traktowanie przedsiębiorczości i samozatrudnienia wynika z ich roli w gospodarce oraz możliwości wspierania tego sektora w programach polityki rządowej i regionalnej realizowanych z wykorzystaniem środków z Unii Europejskiej i funduszy krajowych.

Jednak – niezależnie od czynnika efektywności gospodarczej – najważniejszą kwestią z punktu widzenia *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* jest pozytywny wpływ przedsiębiorczości i samozatrudnienia na zapobieganie powstawaniu oraz minimalizowanie skutków problemów społecznych.

W grudniu 2013 roku 897 osób młodych, które nie ukończyły 25 roku życia pozostawało w Powiecie Grójeckim bez pracy, co stanowiło aż 25,3% ogółu bezrobotnych. Stopa bezrobocia w tej grupie wiekowej wyniosła 27,4% (średnia dla Unii Europejskiej - 23,1%). Na koniec 2012 roku również niespełna 1/4 wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych stanowiły osoby młode. Dla oceny sytuacji osób młodych na rynku pracy użyteczną kategorią okazuje się tzw. wskaźnik NE-ET, generujący dość wysokie koszty społeczne. W Polsce wyniósł on w 2012 r. poziom 11,8% (ok. 1,5% niższy niż średnia UE). W Polsce w tej grupie przeważają kobiety w stosunku do mężczyzn (zwłaszcza w przedziale 25-29 lat) – odpowiednio 31,7 % do 17%, co może być związane z wycofywaniem się kobiet z aktywności edukacyjnej i zawodowej na skutek podejmowania obowiązków rodzicielskich.

Przeciwdziałanie zjawisku NEET jest jednym z istotnych wyzwań dla systemu edukacji i rynku pracy. Wyniki badania OECD wskazują, że w przypadku osób młodych (16-24 lata) które pozostają w edukacji lub/i w zatrudnieniu, wraz z wiekiem następuje przyrost kompetencji, natomiast w przypadku grupy NEET - następuje ich regresja. To właśnie brak umiejętności praktycznych i doświadczenia zawodowego jest najczęściej podnoszonym argumentem w kontekście bezrobocia osób młodych. Wsparcie tej grupy powinno się zatem koncentrować wokół podnoszenia poziomu ich przedsiębiorczości, a w drugiej kolejności również staży zawodowych, praktycznej nauki zawodu, subsydiowanego zatrudnienia, czy szkoleń i kursów w zawodach na które istnieje popyt na rynku pracy.

✓ ***Utworzenie wielofunkcyjnych placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej***
(cel operacyjny 2.1.)

Sprawność funkcjonalna i organizacyjna infrastruktury systemu pomocy społecznej jest szczególnie ważna w sytuacji postępującego rozwarstwienia społeczeństwa, zubożenia części mieszkańców Powiatu Grójeckiego oraz dezintegracji społecznej i zawodowej, będących społeczną ceną dokonującej się transformacji gospodarczej i społecznej.

Dla rozwoju Powiatu istotne znaczenie ma stworzenie sieci wielofunkcyjnych placówek opiekuńczo-wychowawczych. Placówki wielofunkcyjne, będą łączyć działania interwencyjne, socjalizacyjne i inne działania na rzecz pomocy dziecku i rodzinie.

W ramach działań interwencyjnych placówki przyjmują dzieci w sytuacjach wymagających natychmiastowego rozpoczęcia sprawowania całodobowej opieki i wychowania. Zapewniają do-
różną opiekę na czas trwania sytuacji kryzysowej, dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych, opiekę i wychowanie do czasu powrotu do rodziny naturalnej lub umieszczenia w rodzinie adopcyjnej albo zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego albo socjalizacyjnego, dostęp do pomocy psychologiczno-pedagogicznej odpowiedniej do zaburzeń i odchyżeń rozwojowych lub specyficznych trudności w uczeniu się. Do placówki interwencyjnej przyjmowane są dzieci powyżej 10 lat, niezależnie od miejsca zamieszkania. W wyjątkowych przypadkach, do placówki mogą być przyjmowane dzieci młodsze. Pobyt w placówce nie może trwać dłużej niż 3 miesiące. Jeżeli postępowanie sądowe w sprawie uregulowania sytuacji dziecka jest w toku, pobyt może być przedłużony - nie dłużej jednak niż o kolejne 3 miesiące.

Realizacja funkcji socjalizacyjnej placówki zapewnia dziecku całkowicie lub częściowo pozbawionemu opieki rodzicielskiej, dla którego nie znaleziono rodzinnej pieczy zastępczej, opie-

kę całodobową i wychowanie oraz zaspokojenie jego niezbędnych potrzeb. Placówka zapewnia dzieciom zajęcia wychowawcze, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące brak wychowania w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym - odpowiednią rehabilitację i zajęcia specjalistyczne, zapewnia kształcenie, wyrównywanie opóźnień rozwojowych i szkolnych. Podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny naturalnej, znalezienia rodziny przysposabiającej lub umieszczenia w rodzinnych formach pieczy zastępczej.

✓ ***Dostosowanie oferty kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym do potrzeb rynku pracy***
(cel operacyjny 3.1.)

Rozwój firm to w istotnym stopniu rozwój ich kapitału ludzkiego. Niski udział osób dorosłych w kształceniu i szkoleniu, jest jedną z najczęściej wskazywanych barier dla rozwoju konkurencyjności polskich przedsiębiorstw. Odsetek osób w wieku 25-64 lata, biorących udział w edukacji (formalnej i nieformalnej) był w Polsce w 2013 r. (21%) o połowę niższy niż średnia dla krajów OECD (41%). Wśród pracujących, najczęściej podawanym powodem niepodnoszenia swoich kompetencji jest brak takiej potrzeby w pracy zawodowej, wskazywany przez 68% badanych. Wynikać to może z braku zarządzania zasobami ludzkimi przez przedsiębiorców oraz niskiego zaangażowania pracodawców w proces określania i kształtowania kompetencji niezbędnych na rynku. Wyzwaniem i barierą dla rozwoju innowacyjności i konkurencyjności polskiej gospodarki powoli staje się też niewystarczający poziom umiejętności dot. nowych technologii oraz deficyty pracowników na poziomie kompetencji cyfrowych. Co prawda w perspektywie finansowej 2007-2013 dostarczono na rynek wiele usług, których celem miał być rozwój kompetencji i kwalifikacji pracowników, jednak ich liczba nie zawsze szła w parze z wysoką jakością.

Samorząd Powiatu Grójeckiego jest organem prowadzącym szkoły i placówki oświatowe na poziomie ponadgimnazjalnym – w tym również prowadzących kształcenie zawodowe, a przede wszystkim jako szczebel administracji publicznej odpowiedzialny za stworzenie w powiecie optymalnych warunków prawno-organizacyjnych i materialnych do realizacji zasad powszechności oraz dostępności kształcenia, wychowania i opieki nad dziećmi i młodzieżą, a także do ustawicznej edukacji dorosłych mieszkańców.

Przeprowadzona analiza struktury bezrobocia daje podstawy do określenia wyższej jakości kształcenia zawodowego jako klucza do rozwiązania przyczyn istotnej części tego zjawiska. Zaobserwowano wysoki odsetek bezrobotnych wśród osób posiadających wykształcenie zawodowe – co było powiązane z nieaktualnością i nieadekwatnością ich kwalifikacji oraz brakiem dostosowania profili kształcenia do potrzeb rynku pracy.

✓ ***Wzrost poziom zatrudnialności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym poprzez działania aktywnej integracji*** (cel operacyjny 4.1.)

Przygotowanie osób wykluczonych społecznie i zawodowo do wejścia na rynek pracy, jako element reintegracji realizowanej poprzez aktywizację społeczną, zdrowotną, zawodową i edukacyjną, będzie miał decydujący wpływ – zarówno bezpośredni, jak i pośredni – na kluczowe problemy społeczne. Pozwoli na zidentyfikowanie oczekiwań i celów zawodowych, określenie trudności zawodowych, własnych zasobów, mocnych i słabych stron, ograniczeń i możliwości osób zdeintegrowanych. Na tej podstawie tworzone będą rozwiązania „na miarę” problemów poszczególnych osób, stanowiące rozwiązania ich problemów – zamiast dystrybuowania świad-

czeń. Taki priorytet działań pomocy społecznej ma doprowadzić do zniwelowania zjawiska „dziedziczności” problemów społecznych, skutecznego nauczania zaradności życiowej i zachowań pracowniczych jak największej liczby klientów pomocy społecznej, zawężenia problemów społecznych do jak najmniejszej grupy skrajnie marginalizowanych.

Podwyższanie statusu zawodowego i społecznego poprzez przygotowanie do wejścia na rynek pracy ma nauczyć obecnych klientów pomocy społecznej samodzielności, uniezależnienia się od świadczeń, a przede wszystkim uczynić ich bardziej atrakcyjnymi dla pracodawców – zarówno obiektywnie, jak i w ich samoocenie.

Rozdział 5.

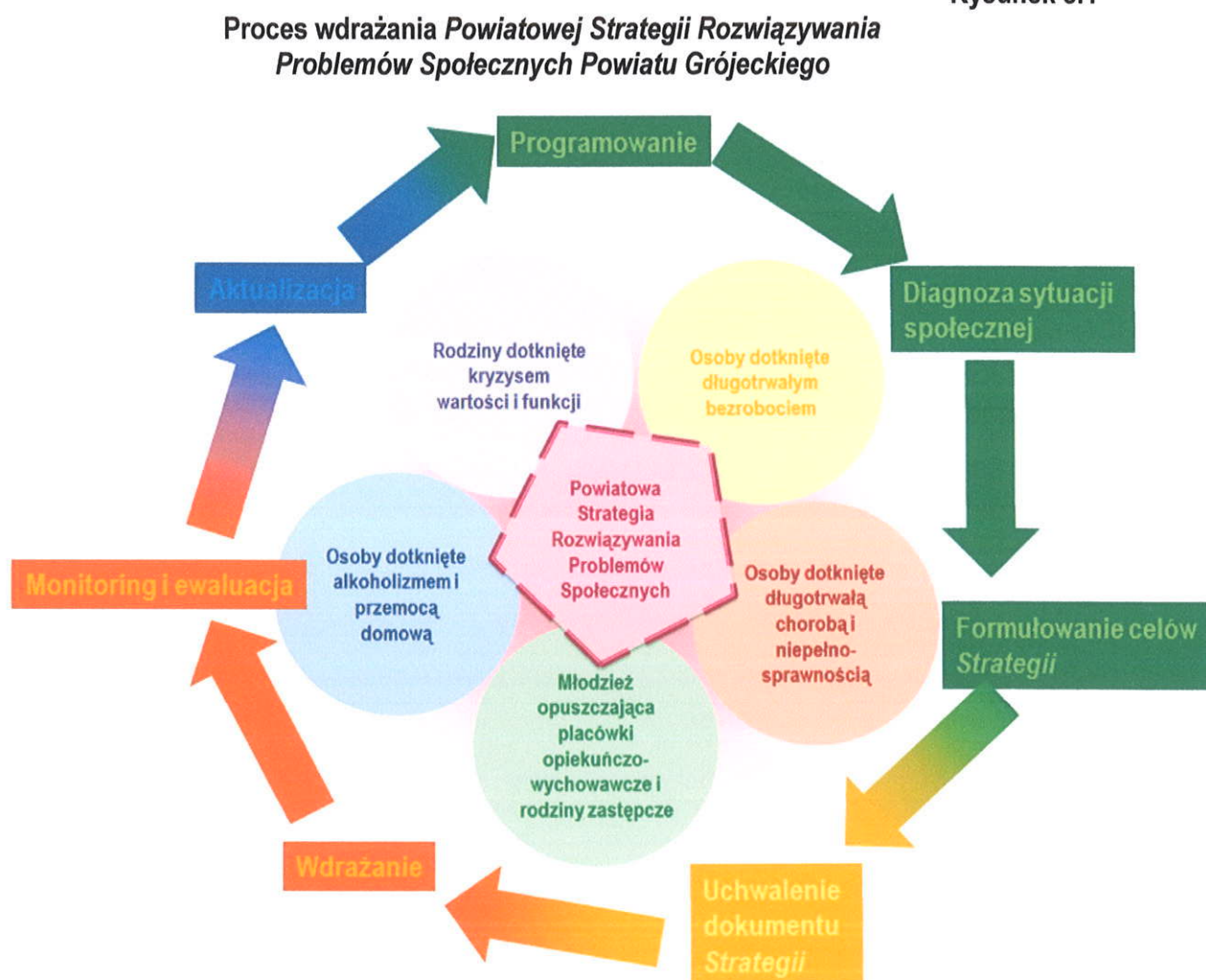
WDRAŻANIE STRATEGII

Programowanie *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grójeckiego* obejmuje przygotowanie i uchwalenie dokumentu *Strategii* wraz z wykazem zidentyfikowanych i zaplanowanych projektów poprawiających sytuację w sferze społecznej na obszarze Powiatu. Realizacja uchwalonej *Strategii* za pomocą zróżnicowanego instrumentarium będzie obejmować rozciągnięte w czasie etapy:

- opracowanie i uchwalenie,
- wdrażanie,
- monitorowanie i ewaluację,
- ocenę i aktualizację.

Schemat procesu wdrażania *Strategii* prezentuje rysunek 5.1

Rysunek 5.1

Źródło: Opracowanie własne

5.1. Dokumentacja procesu wdrażania

Proces wdrażania *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grójeckiego* będzie oparty na zasadach: jawności życia publicznego, personalnej odpowiedzialności za wykonywanie zadań oraz wieloletniego planowania. *Strategia* będzie wdrażana przez wyznaczone do tego podmioty przy wykorzystywaniu różnych narzędzi.

5.1.1. Zadania realizacyjne

Zadania realizacyjne są narzędziem służącym do osiągnięcia poprawy konkretnej sytuacji w sferze społecznej Powiatu Grójeckiego. Zadania są opracowywane na podstawie przeprowadzonego procesu opracowania *Strategii*, w szczególności przeprowadzonej diagnozy sytuacji społecznej Powiatu i mają się przyczynić do osiągnięcia stanów określonych w poszczególnych celach strategicznych i operacyjnych.

Zadania są realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu, Powiatowy Urząd Pracy w Grójcu oraz wyznaczone przez Starostę Grójeckiego stosowne wydziały merytoryczne Starostwa Powiatowego.

Istnieje również możliwość realizacji zadań przez podmioty prywatne i podmioty trzeciego sektora, zarówno w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego i publiczno-społecznego, jak i w ramach zadań zleconych przez samorząd powiatowy. Ponadto podmioty administracji publicznej, zarówno jednostki podległe Staroście Grójeckiemu, jak i podmioty administracji wojewódzkiej czy centralnej, mogą realizować projekty w ramach partnerstwa publiczno-publicznego.

5.1.2. Sprawozdania z realizacji *Strategii*

Coroczne sprawozdania z realizacji *Strategii* przygotowuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy oraz wyznaczone przez Starostę Grójeckiego stosowne wydziały merytoryczne Starostwa w zakresie wdrażanych przez nie poszczególnych *Zadań realizacyjnych*. Sprawozdania opisują przebieg realizacji *Strategii* wraz ze wskazaniem zadań zrealizowanych, zrealizowanych częściowo i nie rozpoczętych oraz identyfikacją przyczyn problemów i prezentacją propozycji ich przewyciężenia. Istotnym elementem *Raportu* jest ocena osiągnięcia poszczególnych *celów strategicznych i operacyjnych* – w kontekście zrealizowanych i zaplanowanych do realizacji *zadań i projektów*, w szczególności czy w każdy z celów wpisują się przygotowane *zadania i projekty*.

Sprawozdania z realizacji *Strategii* są przedkładane Zarządowi Powiatu w terminie do 31 marca po zakończeniu każdego kolejnego roku oraz prezentowany będzie na stronie WWW Powiatu Grójeckiego.

5.1.3. *Raport o Stanie Powiatu Grójeckiego* (materiał informacyjny Zarządu Powiatu)

Jest on zbiorem w możliwie największym stopniu ujednoczonych informacji o stanie Powiatu obejmujących pełne spektrum jego życia. Przedstawia również pozycję Powiatu Grójeckiego na tle województwa i kraju. *Raport* opisuje stan Powiatu na podstawie danych statystycznych w

ostatnim roku realizacji *Strategii* tj. w roku 2020, a publikowany jest w następnym roku, także na stronie WWW Powiatu Grójeckiego.

5.2 Podmioty zarządzające realizacją *Strategii*

W zarządzaniu realizacją *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* Powiatu Grójeckiego uczestniczą głównie niżej wymienione podmioty.

5.2.1. Rada Powiatu (RP)

Rada Powiatu podejmuje uchwały w sprawach przyjęcia i zmian *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* Powiatu Grójeckiego.

Komisje stałe Rady mają wpisane w zakresy swoich działań monitorowanie i kontrolowanie realizacji *Strategii*, zwłaszcza poszczególnych *zadań* i *projektów* realizacyjnych oraz inicjowanie i opiniowanie zmian w jej zapisach.

5.2.2. Zarząd Powiatu (ZP)

Zarząd Powiatu jest odpowiedzialny za wykonywanie uchwał Rady Powiatu w sprawie przyjęcia i zmian *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* Powiatu Grójeckiego oraz nadzór nad jej wdrażaniem. W tym celu Zarząd Powiatu powołuje podmioty wdrażające *Strategię* w do których poza Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy, należeć będą wyznaczone przez Starostę Grójeckiego stosowne wydziały merytoryczne Starostwa Powiatowego, jednostki podległe oraz inne organizacje i instytucje, które będą bezpośrednio nadzorować wdrażanie *Zadań* realizacyjnych.

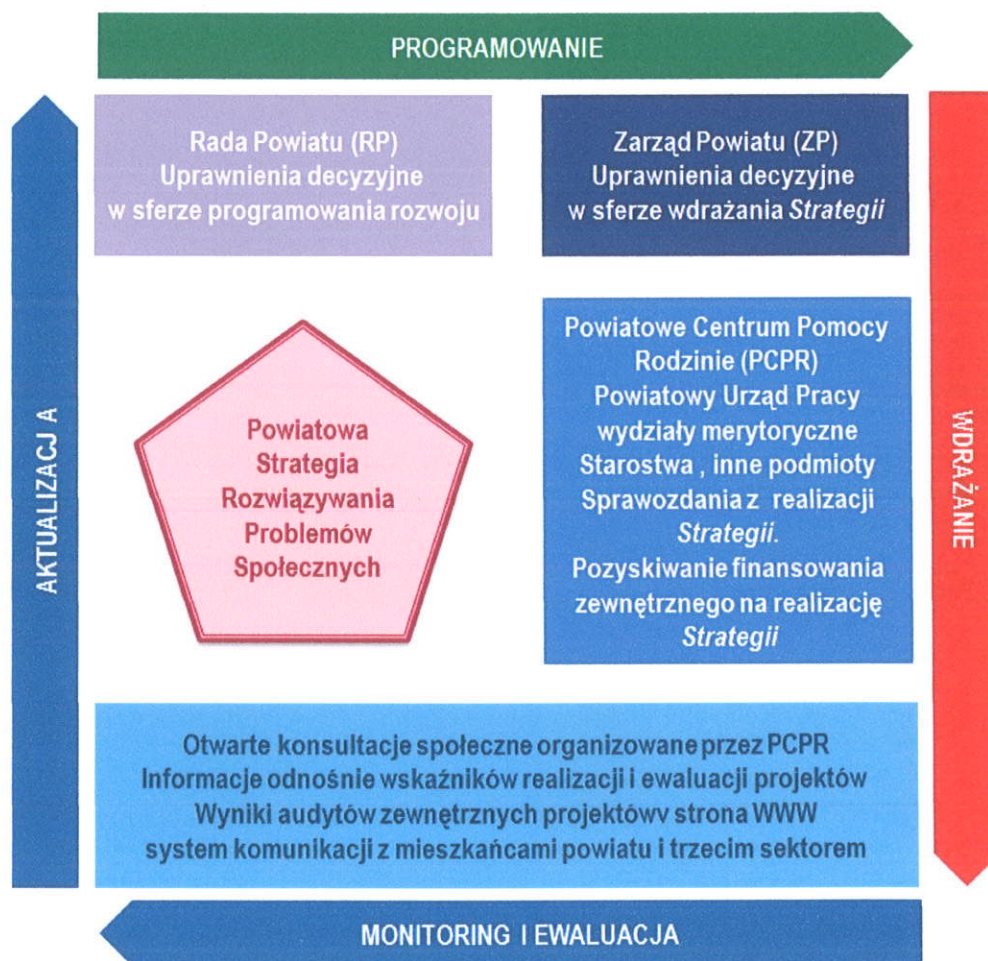
Na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach z realizacji *Strategii*, *Raporcie o Stanie Powiatu*, wynikach audytów zewnętrznych realizacji poszczególnych projektów, wskaźniki realizacji i ewaluacja projektów oraz innych dokumentów i danych statystycznych Zarząd Powiatu wnioskuję do Rady Powiatu o aktualizację *Strategii*. Aktualizacja może być dokonywana nie częściej niż raz w roku.

5.2.3. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR)

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest podmiotem kluczowym w procesie realizacji *Strategii*, równocześnie zbiera informacje o stopniu wykonania poszczególnych *zadań realizacyjnych* oraz osiągania celów operacyjnych oraz nadzoruje i przeprowadza konsultacje społeczne, a także zbiera informacje odnośnie wskaźników realizacji i ewaluacji projektów oraz wyniki audytów zewnętrznych projektów. W sprawozdaniach z realizacji *Strategii* PCPR informuje i przedstawia oceny oraz wnioski z postępów we wdrażaniu *Strategii*. PCPR wnioskuję do Zarządu Powiatu w sprawie utworzenia nowych, bądź likwidacji istniejących *zadań*.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie nadzoruje i animuje pozyskiwanie środków pomocy publicznej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych dostępnych źródeł, które będą umożliwiać sfinansowanie realizacji *Strategii*.

Rysunek 5.2
Podmioty zarządzające wdrażaniem *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grójeckiego*

Źródło: Opracowanie własne

5.2.4. Konsultacje społeczne

Dla opiniowania realizacji *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* Powiatu Grójeckiego prowadzone będą otwarte konsultacje społeczne, organizowane i monitorowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Konsultacje mają stwarzać możliwość wypowiedzi mieszkańców, ekspertów oraz różnych organizacji i podmiotów w sprawach związanych z realizacją *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* Powiatu Grójeckiego.

Materiały uzyskane w ramach procesu uspołeczniania wdrażania *Strategii* są na bieżąco analizowane przez PCPR. Centrum przygotowuje syntetyczny raport, przedstawiając w nim najważniejsze zagadnienia i wnioski zgłaszane w ramach konsultacji społecznych związane z wdrażaniem *Strategii*. Raport przekazywany jest Zarządowi Powiatu, a także prezentowany będzie na stronie WWW Powiatu Grójeckiego.

Rozdział 6.

SPOSOBY MONITOROWANIA, AKTUALIZACJI, FINANSOWANIA I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ STRATEGII

6.1. System monitorowania

Prowadzony będzie monitoring wskaźnikowy i społeczny. Monitoring wskaźnikowy będzie prowadzony w oparciu o oczekiwane wskaźniki osiągnięć przez poszczególne podmioty wdrażające *zadania* realizacyjne, zaś monitoring społeczny będzie na podstawie wyników badania opinii, w szczególności poprzez konsultacje społeczne. Poziom osiągnięcia każdego z *celów operacyjnych* i *strategicznych* będzie zmierzony w ostatnim roku realizacji strategii tj. 2020 roku, a poszczególnych *zadań* realizacyjnych – na koniec każdego roku kalendarzowego.

Istotny element systemu monitorowania stanowi sporządzanie sprawozdań z realizacji *Strategii* wraz ze wskazaniem *zadań* zrealizowanych, zrealizowanych częściowo i nie rozpoczętych oraz identyfikacją przyczyn problemów i prezentacją propozycji ich przezwyciężenia. Istotnym elementem *Raportu* jest ocena osiągnięcia poszczególnych *celów strategicznych* i *operacyjnych* – w kontekście zrealizowanych i zaplanowanych do realizacji *zadań*, w szczególności czy w każdy z celów wpisują się przygotowane *zadania*.

6.2 Sposoby ewaluacji i aktualizacji

6.2.1 Ewaluacja

Ewaluacją objęte będą postępy w realizacji *Strategii* na dwóch poziomach: poszczególnych *zadań* i *celów operacyjnych*.

Ewaluacja *zadań* – w terminie do 31 marca każdego roku *Zespół Wdrażający Strategii* zbiera i zestawia materiał sprawozdawczy na podstawie raportów składanych do 31 stycznia przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu, Powiatowy Urząd Pracy w Grójcu oraz wyznaczone przez Starostę Grójeckiego stosowne wydziały merytoryczne Starostwa Powiatowego, którzy będą bezpośrednio nadzorować opracowanie i wdrażanie poszczególnych *zadań*. Materiał sprawozdawczy określa osiągnięty na koniec poprzedniego roku kalendarzowego poziom wskaźników przypisanych do każdego *zadania*. Następnie dokonywana jest ocena końcowa oraz formułowane są wnioski dla Zarządu Powiatu..

Ewaluacja *celów operacyjnych* – co trzy lata, rozpoczynając od 2017 roku, każdorazowo w terminie do 31 marca Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zbiera i zestawia materiał sprawozdawczy na podstawie pomiarów wskaźników osiągniętych na koniec roku kalendarzowego, korzystając przy tym także z informacji z powszechnie dostępnych źródeł, ocen eksperckich, wyników monitoringu społecznego i konsultacji społecznych. Ocena okresową wraz ze sformułowaniem wniosków wykonuje zewnętrzna organizacja trzeciego sektora i przekazuje ją Zarządowi Powiatu i Radzie Powiatu.

6.2.2. Aktualizacja

Wynikające z monitorowania i oceny wdrażania *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grójeckiego*, zmiany w zapisach dokumentu mogą być dokonywane na bieżąco przez Zarząd Powiatu w *zadaniach* realizacyjnych na wniosek Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Ewentualne zmiany dotyczące *celów operacyjnych* i wybranych spośród nich priorytetów mogą być wprowadzone przez Radę Powiatu po każdorazowej ich okresowej ocenie, a *celów strategicznych* – nie częściej niż raz w ciągu kadencji samorządu, rozpoczynając od 2017 roku. Systematyczna aktualizacja *Strategii*, jest ukierunkowana na uwzględnienie w niej pojawiających się nowych zadań i wykorzystanie nowych możliwości.

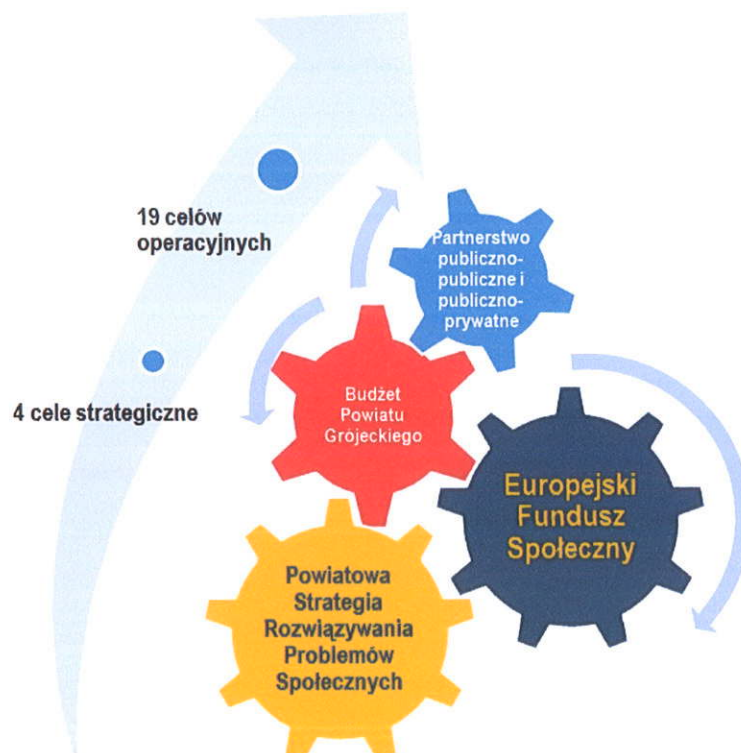
Projekty uchwał w sprawie zmian w *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grójeckiego*, wymagają przed skierowaniem ich do komisji i na sesję Rady Powiatu opinii Zarządu Powiatu.

6.3 Finansowanie realizacji *Strategii*

Finansowanie realizacji *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grójeckiego* tylko w części zależą od budżetu powiatu. Schemat realizacji i finansowania *zadań* przedstawiono na rysunku 6.1.

Rysunek 6.1

Schemat finansowania realizacji *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grójeckiego*

Źródło: Opracowanie własne

Samorząd Powiatu ma ograniczone środki do bezpośredniego finansowania realizacji zadań niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych i operacyjnych. Jednak poprzez kształtowanie przestrzeni, stymulowanie rozwoju zasobów ludzkich i zapewnienie bezpieczeństwa w sferze społecznej tworzy warunki do rozwoju gospodarczego, przyciągania inwestorów i pobudzania przedsiębiorczości mieszkańców. Utrzymanie wysokiego tempa rozwoju przy ograniczonych wolnych środkach budżetowych wymaga stosowania montażu finansowego opartego na partnerstwie publiczno-społecznym i publiczno-publicznym, wspieranego pozyskaniem środków bezzwrotnych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Partnerstwo publiczno-prywatne jest formą finansowania realizacji projektów w sferze społecznej przez długoterminowe zaangażowanie organizacji trzeciego sektora – stowarzyszeń, fundacji, a także spółdzielni socjalnych. Wobec ustawowego ograniczenia zadłużenia jednostki samorządowej do poziomu 15 i 60% jej dochodów budżetowych oraz obecnego poziomu zobowiązań montaż finansowy z wykorzystaniem organizacji trzeciego sektora w połączeniu ze środkami bezzwrotnymi pozyskanymi z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej stanie się ważnym narzędziem rozwiązywania problemów społecznych.

Partnerstwo publiczno-publiczne jest formą finansowania zadań przez koncentrację środków publicznych – powiatowych, gminnych, województwa samorządowego i administracji centralnej. W latach 2014-2020 oraz w kolejnych okresach programowania może stać się jednym z istotnych źródeł środków na finansowanie zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych w Powiecie Grójeckim.

6.4. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi

Skutecznemu realizowaniu *Strategii* służyć będzie współpraca z organizacjami sektora publicznego oraz organizacjami pozarządowymi. Podstawowymi sposobami inicjowania uczestnictwa kluczowych reprezentantów poszczególnych sektorów i realizowania współpracy będą partnerstwo publiczno-publiczne, partnerstwo publiczno-prywatne oraz aktywizowanie i wspieranie organizacji pozarządowych.

Partnerstwo publiczno-prywatne jest formą finansowania wydatków na sferę problemów społecznych przez długoterminowe zaangażowanie organizacji trzeciego sektora, szczególnie dla skutecznego pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej na realizację *Strategii*. Wobec ustawowego ograniczenia zadłużenia jednostki samorządowej, ograniczoności dochodów budżetowych Powiatu montaż finansowy z wykorzystaniem organizacji pozarządowych i środków bezzwrotnych z funduszy strukturalnych może stać się najważniejszym narzędziem rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Grójeckiego.

Do sprawnego funkcjonowania i rozwoju Powiatu Grójeckiego niezbędne jest poczucie wpływu mieszkańców na funkcjonowanie swojego otoczenia i sprawne działanie instytucji. Jedną z najważniejszych form aktywności obywatelskiej jest działalność organizacji pozarządowych, które powszechnie uznaje się za cenne dopełnienie – a czasem wręcz alternatywę – w realizacji zadań przez samorząd Powiatowy. Ich walorem jest nie tylko znajomość lokalnej specyfiki, adekwatność i szybkość działania, ale także często niższy koszt osiągania efektów. Inicjowanie współpracy będzie oparte na następujących zasadach:

- aktywizacji społeczności lokalnych,

- wielopłaszczyznowego wspierania organizacji pozarządowych,
- włączania społeczności lokalnych w rozwiązywanie lokalnych problemów i procesy zarządzania Powiatem,
- wspierania aktywnych obywateli Powiatu.

Najważniejsze kierunki działań wobec organizacji pozarządowych to włączanie społeczności lokalnych w proces realizacji *Strategii*, zarządzanie Powiatem (zgodnie z regułą *open government*), a także w identyfikowanie najważniejszych problemów i oczekiwań w ramach konsultacji społecznych oraz wspieranie w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania projektów z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

6.5. Program promocji i *Public Relations*

6.5.1. Założenia

Promocja będzie celową, systematyczną działalnością, która poprzez informowanie i *Public Relations* będzie wzmacniać znajomość *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grójeckiego* wśród społeczności lokalnej. Ma również na celu uświadomienie mieszkańcom w jaki sposób realizacja *Strategii* będzie wpływać na rozwiązywanie problemów społecznych w ich otoczeniu oraz na zaspokajanie ich potrzeb.

Skuteczna realizacja *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grójeckiego* wymaga popularyzowania tworzenia i wspierania porozumień (sieci) publiczno-prywatnych, upowszechniania współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi, w zakresie realizacji zadań publicznych związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych oraz społeczne i obywatelskie konsultowanie realizacji *Strategii*. Realizacja celów i priorytetów przyjętych w *Strategii* wymaga posiadania i prowadzenia przez samorząd Powiatu promocji i *Public Relations* w sposób zaplanowany i skoordynowany.

Zarząd Powiatu koordynuje działania informacyjne i promocyjne, między innymi –poprzez inicjowanie wspólnych przedsięwzięć ze wszystkimi instytucjami zaangażowanymi we wdrażanie *Strategii*. Za prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących realizacji *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grójeckiego* odpowiedzialne jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

6.5.2. Cele i zasady

Cele programu promocji i *Public Relations*:

- społeczność lokalna poinformowana na temat *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grójeckiego* – jej celach i sposobach realizacji,
- spopularyzowane działania samorządu Powiatowego ukierunkowane na realizację zadań i projektów służących rozwiązywaniu problemów osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarze Powiatu Grójeckiego,
- spopularyzowane przedsięwzięcia sfinansowane ze środków funduszy strukturalnych oraz podjęte działania ukierunkowane na pozyskanie środków finansowych na realizację dodatkowych zadań,

- zapewniony powszechny dostęp do informacji o możliwościach ubiegania się o wsparcie ze środków funduszy strukturalnych na realizację projektów służących rozwiązywaniu problemów społecznych na obszarze Powiatu Grójeckiego i osiągania celów strategicznych Strategii, w szczególności dla organizacji pozarządowych,
- Powiat Grójecki rozpoznawalny wśród innych ośrodków województwa mazowieckiego, a także szczególnie wśród powiatów podregionu warszawskiego zachodniego jako ośrodek przyjazny inwestorom, społeczność ludzi otwartych oraz atrakcyjne miejsce zamieszkania i pracy.

Realizacja programu promocji i *Public Relations* będzie oparta na następujących zasadach:

- dostosowania działań promocyjnych do potrzeb i oczekiwań odbiorców,
- kształtowania pozytywnego wizerunku Powiatu Grójeckiego,
- równowagi pomiędzy promocją wewnętrzną i zewnętrzną.

Najważniejsze kierunki działań: poznawanie potrzeb i pragnień mieszkańców, uczestniczenie w istotnych konferencjach i wystawach, intensyfikacja współpracy z regionami partnerskimi, intensyfikacja współpracy z gminami Powiatu Grójeckiego i Powiatami ościennymi, intensyfikacja współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi i instytucjami działającymi na rzecz osób wykluczonych społecznie i zawodowo.

6.5.3. Grupy docelowe

Grupy docelowe programu promocji i *Public Relations*:

- społeczność Powiatu Grójeckiego,
- potencjalni inwestorzy z poza terenu Powiatu,
- potencjalni beneficjenci wsparcia ze środków funduszy strukturalnych na realizację projektów służących osiąganiu celów strategicznych Strategii,
- organizacje pozarządowe,
- administracja publiczna zlokalizowana na terenie Powiatu Grójeckiego,
- władze regionalne województwa mazowieckiego (samorządowe i przedstawiciele administracji centralnej w województwie),
- organizacje zawodowe, środowisko biznesu i kultury,
- media.

6.5.4. Środki i instrumenty

Dla osiągnięcia zamierzonych celów programu promocji i *Public Relations* będą stosowane między innymi następujące środki i instrumenty:

- PUBLIKACJA *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grójeckiego*, zarówno w postaci całego dokumentu jak też wersji popularyzatorskiej, zawierającej kluczowe informacje. Za publikację odpowiedzialne będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.
- BROSZURY INFORMACYJNE i PUBLIKACJE związane z wdrażaniem poszczególnych zadań realizacyjnych *Strategii*, wydawane będą w każdym roku. Środki na ich re-

alizację będą pochodziły z budżetu poszczególnych projektów. Za publikację odpowiedzialny będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy oraz wyznaczone przez Starostę Grójeckiego stosowne wydziały merytoryczne Starostwa Powiatowego

- SEMINARIA dla jednostek zaangażowanych we wdrażanie *zadań* realizacyjnych *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grójeckiego* oraz potencjalnych uczestników partnerstwa publiczno-publicznego i publiczno-prywatnego oraz organizacji pozarządowych organizowane w celu usystematyzowania wiedzy związanej ze *Strategią*. Za organizację odpowiedzialny będzie Zarząd Powiatu.
- STWONA WWW zawierająca informacje o *zadaniach* i *projektach* realizacyjnych, publikacje sprawozdań z realizacji *Strategii*, *Raportu o Stanie Powiatu*. Strona WWW będzie bardzo istotnym elementem konsultacji społecznych dającym możliwość pobierania lub wypełniania ankiet na tematy związane z realizacją *Strategii*. Ponadto znajdują się na niej informacje o funduszach strukturalnych szczególnie na realizację projektów służących osiągnięciu *celów strategicznych Strategii*, i zaangażowaniu finansowym UE. Za organizację odpowiedzialny będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.
- WSPÓŁPRACA Z MEDIAMI - prasą telewizją, rozgłośniami radiowymi o zasięgu lokalnym i regionalnym w celu upowszechnienia informacji związanych z wdrażaniem *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Grójeckiego*. Za inicjowanie współpracy z mediami odpowiedzialny będzie Zarząd Powiatu.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Janusz Karbowski
Janusz Karbowski